Täysistunto

Keskiviikko 16.3.2022 klo 13.59—18.08

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 18.08.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (13.59—15.57) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.57—18.08).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 2/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Keskustelu asiasta päättyi 15.3.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Terhi Koulumies Mari-Leena Talvitien kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 141/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, edustaja Koulumiehen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 24; poissa 80 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 198/2021 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 1/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.3.2022 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Rami Lehto Riikka Slunga-Poutsalon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 27; poissa 74 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 198/2021 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2021 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 19/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt päätetään hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 19/2021 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Hallintovaliokunnan puheenjohtajan Riikka Purran esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen sisäministeri Krista Mikkoselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia, ja puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, edustaja Purra.

Keskustelu

14.03 **Riikka Purra ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Selonteon tavoitteena on varmistaa sisäisen turvallisuuden kehittyminen niin, että Suomi on tulevaisuudessa entistä turvallisempi maa. Globaalin turvallisuusympäristön muuttuessa perinteiset uhat pysyvät mutta muuttuvat yhä monimutkaisemmiksi, kun samaan aikaan kokonaan uudet uhat haastavat viranomaistoimintaa. Resurssien on kohdistuttava oikeisiin asioihin, ja henkilöstön osaaminen, kalusto ja lainsäädäntö on pidettävä ajan tasalla. Nyt näin ei täysin ole, ja valiokunta nostaa esille useita epäkohtia ja korjaustarpeita.

Valiokunta on toistuvasti kiinnittänyt vakavaa huomiota sisäministeriön hallinnonalan eri sektorien rahoitusvajeeseen. Suomen pysyminen turvallisena maana edellyttää merkit-

tävää panostusta sisäisen turvallisuuden palveluihin ja henkilöstöön Rajalla, poliisissa, Hätäkeskuksessa, pelastustoimessa ja muualla.

Selonteossa ja mietinnössä korostetaan ennaltaehkäisyn roolia. Tämä tulee yhteiskunnalle inhimillisesti ja taloudellisesti edullisemmaksi kuin jälkikäteen suoritetut toimenpiteet. Esimerkiksi erittäin voimakkaasti kasvaneeseen huumausainerikollisuuteen vastaamisessa ennaltaehkäisyn rooli on oleellinen. Vaikka proaktiivisuus on tärkeää, reaktiivisuus on turvallisuusviranomaisten toiminnan ytimessä. Viranomaisilla on ratkaiseva merkitys sisäisen turvallisuuden takaamisessa. Tämä edellyttää riittävää henkilöstöä ja kalustoa, niiden kehittämistä ja toimivaa yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan mietintö on valmistunut 10. joulukuuta. Nyt tilanne on entistä akuutimpi ja monet valiokunnan esiin nostamat ongelmat avautuvat huomattavasti konkreettisemmin. Aloitetaan hybridiuhilla.

Valiokunta korostaa, että hybridivaikuttamiseen on monilla tavoin varauduttava. Hybridioperaatiot on havaittava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ne on kyettävä siis tunnistamaan hybridioperaatioiksi, jotta ne voidaan tehokkaasti estää.

Muuttoliikettä ja turvapaikanhakijoita käytetään valtiollisen hybridivaikuttamisen välineenä. Tällaisesta on valitettavasti kokemusta myös Suomessa, ja uhat ovat kasvaneet.

Hybridiuhkien toimijoiden tunnistaminen on muuttunut aiempaa vaikeammaksi. Hybridivaikuttajat saattavat käyttää järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä tai niiden jäseniä, mikä on näkynyt esimerkiksi Venäjän toiminnassa Krimin valtauksen yhteydessä.

Sellaiset kiinteistö- tai yritysostot, joilla ei ole liiketaloudellista tai kiinteistön tavanomaiseen käyttöön liittyvää logiikkaa, on kyettävä estämään. Vihamieliset toimijat kartoittavat kybertoimintaympäristössä kriittisiä toimintoja ohjaavia järjestelmiä haavoittuvien kohteiden tunnistamiseksi. Hybridivaikuttamisessa pyritään hyödyntämään erilaisia toimintaympäristön muutoksia laajaa keinovalikoimaa käyttäen sekä etsimään sellaisia mahdollisuuksia häiritä ja vaikuttaa, mitä ei ole otettu viranomaistoiminnassa tai lainsäädännössä vielä huomioon. Hybriditoiminta etsii siis porsaanreikiä.

Viranomaisilla on oltava riittävät toimivaltuudet keinovalikoimansa käyttämiseen erilaisissa häiriötilanteissa ennakoivasti, nopeasti ja joustavasti. Siitä huolimatta, että valmiuslain uudistamistyö on perustellusti käynnistetty, on tärkeää, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet ja resurssit hybridivaikuttamiseen vastaamiseksi normaalioloissa. Nyt näin ei ole.

Kyberrikollisuus aiheuttaa tulevaisuudessa lähes yhtä merkittävän uhan sisäiselle turvallisuudelle kuin perinteinen rikollisuus, joka myös siirtyy kasvavassa määrin verkkoon. Poliisin tosiasialliset mahdollisuudet kyberrikollisuuden torjuntaan on turvattava. Myös kansainvälistä yhteistyötä on edelleen tehostettava.

Yhteiskunta on täysin riippuvainen sähköisestä toimintaympäristöstä. Elintärkeät toiminnot on kyettävä turvaamaan kaikissa oloissa.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta pitää välttämättömänä, että vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan panostetaan nykyistä voimakkaammin. Tavoitteena tulee olla ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden kasvualustojen vähentäminen ja sen varmistaminen, ettei järjestäytynyt rikollisuus pääse kietoutumaan yhteiskunnan erilaisiin rakenteisiin eikä aiheuttamaan nykyistä merkittävämpää turvallisuusuhkaa. Väkivaltarikosten rangaistusasteikkojen kiristämistä tulee selvittää.

Hallintovaliokunta pitää selonteon merkittävänä puutteena, ettei siinä juurikaan ole käsitelty Suomessakin esiin noussutta katujengi-ilmiötä eli samankaltaista toimintaa kuin esi-

merkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin erityisen huolestuttavana ilmiönä ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajataustaisten rikollisten jengiytyminen.

Polarisaatio- ja segregaatiokehitys ruokkivat yhteiskunnallista levottomuutta, joka vahvistaa jengiytymistä, väkivaltaisten ääriliikkeiden houkuttelevuutta ja terrorismin uhkaa. Valiokunta toteaa, että osalle siirtyminen laillisen yhteiskunnan ulkopuolelle voi olla tietoinen valinta.

Katujengeillä on vaikutusta tavallisten ihmisten arjen turvallisuuteen. Jengit poikkeavat monin tavoin perinteisen järjestäytyneen rikollisuuden ryhmittymistä. Vaikka myös katujengien toiminnalle on ominaista tietynlainen pysyvyys, niiden toiminta ei ole samalla tavoin selkeästi organisoitua kuin perinteisten järjestäytyneen rikollisuuden ryhmien toiminta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mielestä selonteossa on syytä kiinnittää enemmän huomiota terrorismiin kytkeytyvän liikehdinnän Suomeen ja sen lähialueille aiheuttamaan turvallisuusuhkaan. Terrorismin torjunnassa onnistuminen edellyttää toimivaa ja ajantasaista lainsäädäntöä. Kykyä torjua uhkia tulee ylläpitää aktiivisesti sekä kansallisin että kansainvälisin toimin. Suomen terrorismirikossääntelyn ei pidä poiketa esimerkiksi muiden Pohjoismaiden sääntelystä.

Suomessa merkittävimmän terrorismin uhan muodostavat radikaali-islamistista ja äärioikeistolaista ideologiaa kannattavat yksittäiset toimijat ja pienryhmät. Suojelupoliisin terrorismin torjunnan kohdehenkilöitä on tällä hetkellä noin 390. Valtaosa kohdehenkilöistä kytkeytyy radikaali-islamistiseen ideologiaan.

Mietinnössä kuvataan, että radikaali-islamistinen terrorismi muodostaa myös globaalisti merkittävimmän terrorismin uhan. Suomen kohdehenkilöistä yhä suurempi osa kytkeytyy entistä suoremmin kansainväliseen terrorismiin ja on osallistunut esimerkiksi aseelliseen konfliktiin tai saanut terroristista koulutusta. Suomessa esiintyy merkittävää terrorismin tukitoimintaa. Suomi näyttäytyy muiden länsimaiden tavoin legitiiminä iskukohteena radikaali-islamistisille terrorijärjestöille ja niiden tukijoille.

Valiokunta on jo aiemmin todennut, että suojelupoliisin arvion mukaan Syyrian ja Irakin konfliktialueilta Suomeen palaavat todennäköisesti jatkavat toimintaansa radikaali-islamistisissa verkostoissa sukupuoleen katsomatta.

Suojelupoliisi on tunnistanut myös äärioikeistolaisia toimijoita, joilla on kyky ja motivaatio terrori-iskun toteuttamiseen. Myös konkreettisesta iskuvalmistelusta on havaintoja.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajien puutteellinen kotoutuminen voi johtaa jopa varjoyhteiskuntien syntymiseen, mikä heikentää sisäistä turvallisuutta monella tapaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotouttamistoimien vaikuttavuutta seurataan. Suomessa pitää lisätä kotouttamistoimenpiteiden velvoittavuutta ja maahanmuuttajilta edellyttää suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen sekä arvojen tuntemusta. Valiokunta korostaa yksilön omaa vastuuta kotoutumisestaan.

Toimivalla turvapaikkajärjestelmällä voidaan estää väärinkäytökset ja varmistaa kielteisen päätöksen saaneiden tehokas palauttaminen. Palautusjärjestelmä ei tällä hetkellä toimi asianmukaisesti, mikä heikentää koko turvapaikkajärjestelmän legitimiteettiä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö selontekoon on yksimielinen. Se sisältää kolme lausumaa.

Ensimmäinen edellyttää taloudellisten resurssien turvaamista sisäisen turvallisuuden toimialoilla. Esimerkiksi Rajalla tämä on tällä hetkellä vielä entistäkin ajankohtaisempaa.

Toisessa lausumassa vaaditaan vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan tehostamista muun muassa lainsäädäntömuutoksin.

Kolmas lausuma käsittelee valiokunnan monissa yhteyksissä esille nostamaa ongelmaa siitä, että viranomaisten välinen tiedonvaihto ei toimi. Erityisen haitallista tämä on, kun se vaikeuttaa henkeen ja terveyteen kohdistuvien uhkien ja tekojen estämistä tai tekee tämän mahdottomaksi. Valiokunta vaatii hallitusta hahmottamaan ongelman ja valmistelemaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset sen korjaamiseksi. — Kiitos. [Jukka Gustafsson: Olipa aika hyvä Purran puhe! — Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomainen! — Jukka Gustafsson: No joo, nostetaan arvosanaa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viljanen.

14.13 **Heidi Viljanen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan Suomi on maailman turvallisin maa, vaikka kiistatta viimeviikkoisten tapahtumien myötä myös suomalaisten turvallisuudentunne on ollut koetuksella. Ukrainan sotatilanne kauaskantoisine seuraamuksineen osoittaa, kuinka nopeasti muuttuvassa maailmassa me elämme. Suomessa tehdään kuitenkin turvallisuuden eteen töitä päivittäin ja ihmisistä pidetään huolta. Koska epävarmuus ympärillämme on lisääntynyt ja arkeemme kohdistuvat uhat ovat muotoutuneet moniulotteisemmiksi, on yhä tärkeämpää huolehtia kaikin tavoin siitä, että Suomi on tulevaisuudessakin turvallinen maa kaikille.

Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn: siihen, että mahdollisimman moni tapaturma, onnettomuus, rikos tai häiriö pyritään estämään ennalta. Tähän tarvitaan monialaista ja oikea-aikaista turvallisuusongelmien juurisyihin vaikuttamista. Syrjäytymisen ehkäiseminen, eriytymiskehityksen pysäyttäminen, kansalaisten turvallisuustaitojen vahvistaminen ja turvallisuudentunteen lisääminen ovat tärkeässä roolissa ennalta ehkäisevinä toimina.

Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että turvallisuusviranomaisten toiminnan ytimessä on turvallisuuden takaaminen onnettomuuksien, häiriöiden tai rikosten sattuessa. Jokaisen Suomessa on voitava luottaa siihen, että apua saa, kun sitä hädän sattuessa tarvitsee. Siksi viranomaisten toimintakyvystä on pidettävä huolta nyt ja tulevaisuudessa.

On koko Suomen etu, että kaikkien sisäisen turvallisuuden toimialojen rahoitus saadaan pitkäjänteiselle, kestävälle pohjalle eikä apu jää saamatta viranomaisten resurssipuutteesta tai ihmisten asuinpaikasta johtuen. Vain näin säilytämme Suomessa nykyisen kaltaisen korkean luottamuksen turvallisuustoimijoihin. On myös huolehdittava, että Suomessa perinteisesti toiminut moniviranomaisyhteistyö toimii jatkossakin, osaamista kehitetään ja lainsäädäntö vastaa muuttuviin tarpeisiin. Turvallisuudesta vastaavalla henkilöstöllä pitää myös olla rauha tehdä tärkeää työtään ilman väkivallan uhkaa ja häirintää.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristössämme on uhkia, joiden kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Yhä koveneva rikollisuus vaatii viranomaisilta jatkossakin paljon, ja erilaisiin huolestuttaviin kehityskulkuihin on kyettävä puuttumaan tehokkaasti. Järjestäytyneen rikollisuuden arvioidaan kovenevan ja kansainvälistyvän, ja siksi onkin erityisen tärkeää päivittää vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden vastainen strategia ja käydä läpi lainsäädännön kehittämistarpeet. Järjestäytyneellä rikollisuudella on myös vahva kytkös huumerikollisuuteen. Vakavaa huomiota tuleekin kiinnittää viime vuosina lisääntyneeseen huumeidenkäyttöön ja siihen liittyvään rikollisuuteen.

Lähellä tapahtuva sota on tuonut entistä näkyvämmäksi myös hybridi- ja informaatiovaikuttamisen. On oltava jatkuvasti tarkkana siitä, mistä tieto tulee ja millaisia tarkoitusperiä sillä on. Informaatiovaikuttamisella pyritään heikentämään yhteiskuntaa ja häiritsemään päätöksentekoa tai vaikuttamaan siihen. Disinformaation tunnistaminen on tärkeää myös meidän jokaisen arjessa. Yhtä tärkeää on myös meistä jokaisen muistaa vastuu puheistamme, joilla vaikutetaan turvallisuudentunteeseen. Kybertoimintaympäristössä tapahtuvat hyökkäykset vaativat entistä parempaa varautumista ja kansainvälistä yhteistyötä. Näiden torjumiseen on kyettävä suuntaamaan myös viranomaisten osaamista. Poikkeustilanteisiin varaudutaan joka sektorilla.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko muodostaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja puolustusselonteon kanssa kokonaisturvallisuuden keskeisen viitekehyksen. Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, joka kattaa kaikki yhteiskunnan eri tasot. Yhtenäisyys on suomalainen vahvuus, jota ei voi liiaksi korostaa kansamme kokonaisturvallisuudesta puhuttaessa.

Sisäisen turvallisuuden selonteko antaa hyvät suuntaviivat sille, miten suomalaisten turvallisuutta kehitetään tulevaisuudessa. Erilaisiin uhkiin on Suomessa varauduttu hyvin, ja myös tulevaisuudessa samaa varautumista jatketaan. Pitkäjänteinen toiminta, jota tarkastellaan säännöllisesti, luo pohjan niin viranomaisten vakaalle toimintaympäristölle kuin kansalaisten turvallisuudentunteelle. Sisäisen turvallisuuden selonteon mietintö on yksimielinen, ja se kertoo siitä, että turvallisuus on yhteinen asiamme myös täällä eduskunnassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Peltokangas.

14.18 **Mauri Peltokangas ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa kansalaisilla on korkea luottamus turvallisuusviranomaisiin, ja tämä luottamus on keskeistä sisäisen turvallisuuden kannalta. Jotta luottamus pystytään säilyttämään, kansalaisen on tiedettävä, että turvallisuudesta vastaavat viranomaiset kykenevät realistisesti hoitamaan laissa määrätyt tehtävänsä ja näin huolehtimaan kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuudesta.

Turvallisuusviranomaisten riittävät voimavarat, eli suomeksi sanottuna työvoima ja riittävä rahoitus, ovat tärkein keino turvallisuuden lisäämiseen. Valitettavasti sisäisen turvallisuuden selonteossa ei määritelty nyt lainkaan konkreettisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan nämä resurssit ja toimintakyky.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallintovaliokunta teki erittäin hyvää työtä — kiitokset tästä valiokunnalle — ja paikkasi mietinnössään karkeimpia selonteon laiminlyöntejä, on selonteossa monet merkittävät turvallisuusuhat jääneet liian vähälle huomiolle. Hallituspuolueille ideologisista syistä esimerkiksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja sisäisen turvallisuuden kannalta haitalliseen maahanmuuttoon ja hybridivaikuttamiseen liittyvät turvallisuuskysymykset on sivuutettu selonteossa lähes kokonaan.

Lähi-idästä ja Afrikasta suuntautuva maahanmuutto on tuonut Suomeen samat ongelmat kuin vastaava maahanmuutto on tuonut Ruotsiin. Hallitsematon maahanmuutto ja sen edistäminen rapauttaakin sisäistä turvallisuutta jopa peruuttamattomalla tavalla. Erityisesti Afrikasta ja Lähi-idästä tulevat ovat yliedustettuina rikostiloissa, etenkin seksuaali- ja väkivaltarikoksissa, minkä lisäksi suurimmissa kaupungeissa on havaittu merkkejä ulkomaalaistaustaisten nuorten väkivaltaisista jengeistä. Lisäksi Suomessa toimii jo nyt useita ulkomaisia kansainvälisesti toimivia järjestäytyneitä rikollisryhmiä, ja Suomeen on palan-

nut ja erikseen haettu Isiksen toimintaan osallistuneita henkilöitä. Huomautan, että ainoatakaan syytettä ei vielä tähän päivään mennessä ole nostettu Isis-alueilta palanneita vastaan. [Jussi Halla-aho: Skandaali!]

Ruotsi on malliesimerkki liian lepsun maahanmuuttopolitiikan seurauksista ja suora osoitus siitä, minne mekin olemme matkalla, ellei maahanmuuttolainsäädäntöä kiristetä nopeasti. Osa maidosta on toki jo läikkynyt. On todella vastuutonta, ettei näitä keskeisiä turvallisuusuhkia huomioida poliittisista syistä.

Asioiden korjaaminen edellyttää tosiasioiden tunnustamista, mutta en ole kovin toiveikas, että vihervasemmistohallitus tällaisia tunnustaisi. Tästä ovat osoituksena lukuisat lainsäädäntöhankkeet, joilla hallitus pyrkii jopa lisäämään haitallisen maahanmuuton määrää ja löytämään laittomasti maassa oleskeleville reittejä saada oleskelulupa.

Arvoisa puhemies! Venäjän aloittama oikeudeton sota on perustavanlaatuisesti muuttanut turvallisuuspoliittista tilannetta. On hyvin mahdollista, että Venäjä tulee kohdistamaan Suomeen samankaltaista hybridivaikuttamista kuin mitä Valko-Venäjä organisoi Puolaa vastaan vain muutama kuukausi sitten. Venäjä pystyy laittamaan rajoillemme valtavan määrän laittomia siirtolaisia pyrkimään länteen. Riskit kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen kannalta ovat merkittävät.

Suomen viranomaisilla tulee olla kyky ennaltaehkäistä eriasteisia uhkia sekä riittävät voimavarat niiden torjuntaan ja hallitsemiseen. Yhtään riittävän vaikuttavaa lainsäädäntömuutosta rajaturvallisuuteen ei kuitenkaan ole tehty. Edes tässä tilanteessa hallitus ei ole valmis epäämään turvapaikanhakuoikeutta missään tilanteessa — korostan: ei missään tilanteessa — vaan hallitus lähinnä saivartelee nopeutetusta prosessista ja hakijoiden ohjaamisesta. Hallituksella on ollut aikaa varautua ja päivittää lainsäädäntöä tarvittavin osin, sillä tämänkaltainen uhka ei enää voi tulla yllätyksenä. Mitään ei ole kuitenkaan tehty. Kyse on siitä, että oma ideologia menee kansallisen turvallisuuden edelle.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on yksi valtion tärkeimmistä tehtävistä. Poliisi toimii Suomessa väkilukuun suhteutettuna Euroopan pienimmillä resursseilla. Turvallisuusviranomaisten suorituskyvystä ja resursseista ja sitä kautta suomalaisten turvallisuudesta on kyettävä pitämään huolta aina, valtiontaloudellisista edellytyksistä riippumatta. Pelkästään tahtotila ja kauniit sanat eivät riitä resurssivajeen paikkaamiseen, vaan tarvitaan myös konkreettisia panostuksia, jotka selonteossa kuitenkin jätetään tulevien hallitusten hoidettaviksi.

Se, mihin valtion varat käytetään, on ennen muuta arvokysymys. Koska valtion tulot ovat rajalliset, on menoja kyettävä priorisoimaan suomalaisten etua palvelevalla tavalla. Perussuomalaiset vaatii, että maailman parantamisen sijaan hallitus asettaa suomalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden kaikessa toiminnassaan nyt etusijalle. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tolvanen.

14.24 **Kari Tolvanen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun käsittelimme viime syyskuussa tässä salissa sisäisen turvallisuuden selontekoa, maailma näytti kovin erilaiselta. Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan on muuttanut Euroopan turvallisuusjärjestystä pysyvästi. Uusi todellisuus on epävarma. Kukaan ei tiedä, kuinka kauan sota Euroopassa jatkuu. Yllätyksiin on syytä varautua ja pitää huolta Suomen turvallisuudesta kaikin mahdollisin tavoin.

On tärkeää ymmärtää, että se, mitä tapahtuu rajojemme ulkopuolella, heijastuu monella tavalla sisäiseen turvallisuuteen. Pakolaisuus, informaatiovaikuttaminen sekä erilaiset kyber- ja hybridiuhat ovat esimerkkejä asioista, joissa sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kietoutuvat yhteen. Kyse on kokonaisturvallisuudesta. Tämä on huomattava Suomen sisäistä turvallisuutta kehitettäessä.

Arvoisa puhemies! Ukrainasta on YK:n arvion mukaan lähtenyt jo lähes kolme miljoonaa ihmistä. Kokoomus katsoo, että sodan jaloista pakenevia on autettava. Suomi on valmis kantamaan tässä merkittävääkin vastuuta. Kokoomus pitää hyvänä EU:n tasolla päätettyä menettelyä, joka tarjoaa ukrainalaisille myös automaattisen oikeuden tehdä työtä ja opiskella EU-alueella. Aidosti hädässä olevia on autettava.

Arvoisa puhemies! Suomen on ensisijaisen tärkeää varautua erilaisten kyber- ja hybridiuhkien torjuntaan. Lainsäädäntöön ei saa jättää turvallisuutta vaarantavia aukkoja. Kansallinen turvallisuus on yhteensovitettava perus- ja ihmisoikeuksien kanssa — turvallisuus aina etusijalle asettaen. Viime hallituskaudella yhteensovittamista tehtiin useiden lakien osalta erilaisten hybridiuhkien torjumiseksi. Tiedustelulait, aluevalvontalaki, ulkomaalaisten maanhankinnat sekä kaksoiskansalaisten virkakelpoisuuden rajoittaminen ovat hyviä esimerkkejä, miten turvallisuutta edistetään oikeusvaltion periaatteita noudattaen.

Tätä työtä pitää määrätietoisesti jatkaa. Tällä hetkellä emme valitettavasti ole riittävällä tasolla varautuneet lainsäädännössämme esimerkiksi viime vuonna Puolan rajalla nähtyyn siirtolaisvirtojen avulla tehtyyn hybridivaikuttamiseen. Kyseessä oli vihamielisen valtion organisoitu toiminta naapuriaan kohtaan.

Kokoomus edellyttää, että lait säädetään viipymättä toimiviksi. Eilen saadut ilmoitukset valmiuslain pikauudistuksesta ja rajamenettelyn käyttöönoton valmistelun aloittamisesta ovat myönteisiä. Odotamme kuitenkin edelleen selkeää toimeksiantoa sellaisen toimivaltasäännöksen valmistelusta, jolla rajat ylittävä turvapaikanhaku voidaan keskeyttää määräajaksi hybridivaikuttamistilanteessa kansallisen turvallisuuden vaarantuessa.

Arvoisa puhemies! Nyt viimeistään on aika herätä varmistamaan turvallisuusviranomaisille riittävät resurssit ja toimintavalmiudet. Ammattilaisemme poliisissa, Rajavartiolaitoksessa, Tullissa, hätäkeskuksissa ja pelastuslaitoksissa tekevät päivittäin mittaamattoman arvokasta työtä suomalaisten turvallisuuden eteen. Valitettavan ilmeiseksi on käynyt, etteivät nykyiset resurssit ole riittäviä.

Tilanne on hälyttävä esimerkiksi poliisissa. Alkuvuodesta tehdyn riippumattoman selvityksen mukaan poliisilla on 90 miljoonan euron vaje suhteessa hallituksen kehyspäätökseen. Täytyy muistaa, että nykyisessä sodankäynnissä uhka voi pahimmillaan syntyä rajojen sisällä. Näin kävi esimerkiksi Ukrainan kohdalla vuonna 2014, kun pienet vihreät miehet eli Venäjän erikoisjoukot ilmestyivät kaduille ja strategisesti tärkeisiin kohteisiin. Poliisi on tuossa tilanteessa ensimmäisenä torjumassa hyökkääjiä. Tähän on oltava riittävät resurssit. Kokoomus edellyttää, että hallitus ottaa nämä huolet vakavasti ja korjaa ensi kuun kehysriihessä turvallisuusviranomaisten ja myös oikeusviranomaisten resurssit riittävälle tasolle.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on erittäin huolestunut nuorisorikollisuudesta ja katujengien vahvistumisesta Suomessa. On löydettävä pehmeät ja kovat keinot kehityksen katkaisemiseksi etenkin, kun tuoreen tutkimuksen mukaan alaikäisten nuorten tekemät väkivaltarikokset ovat lisääntyneet.

Kyseistä asiaa hiljattain selvittänyt johtamani työryhmä kuuli lukuisia asiantuntijoita Suomesta ja ulkomailta. Kuulemisten pohjalta kokoomus esitti kuukausi sitten laajan toi-

menpideohjelman jengirikollisuuden torjumiseksi. Esittämämme toimet ovat edelleen hallituksen vapaasti käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Vaikeana aikana on erityisen tärkeää, että ulkoisen turvallisuuden sisäisistä tekijöistä pidetään hyvää huolta. Euroopan muuttunut turvallisuustilanne ei ole vähentänyt vaan päinvastoin lisännyt sisäisen turvallisuuden vahvistamisen tärkeyttä. Kokoomus edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi määrätietoisiin toimiin Suomen turvallisuuden parantamiseksi. Kokoomus on tässä työssä täysillä mukana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kärnä.

14.29 **Mikko Kärnä kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on laittanut myös meidät suomalaiset uuden eteen. Maailma ei ole enää entisensä. Näissä oloissa kaikkea päätöksentekoa pitää ohjata vain yhden asian: turvallisuus, turvallisuus, turvallisuus.

Ihmiset odottavat meiltä päättäjiltä ratkaisuja, jotka varmistavat rauhallisten olojen jatkumisen Suomessa, ratkaisuja, jotka varmistavat meille kaikille turvallisen tulevaisuuden. Kaikki muu on nyt toissijaista.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on kokonaisuus. Sen perustaa ovat viisas ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä vahva puolustus. Presidentti ja hallitus ovat toimineet näissä asioissa luottamusta herättävällä tavalla.

Turvallisuus on myös sitä, että meillä on ruokaa ja energiaa omasta takaa — kotimaasta. Suomen omavaraisuuden turvaamiseksi pitää nyt tehdä yhdessä kaikki mahdollinen. [Leena Meri: Tehkää!]

Turvallisuus on tietenkin myös sitä, mistä me täällä tänään ensi sijassa keskustelemme: Suomen sisäistä turvallisuutta. Suomalaisten arjen turvallisuutta. Sitä, että poliisi tulee ajoissa. Sitä, että rikolliset saadaan kiinni ja tuomitaan. Sitä, että maamme rajat pitävät.

Ihmiselle turvallisuudella ja sen tunteella on valtava merkitys. Turvallisuudenkokemuksella on vaikutusta myös yhteiskunnan kykyyn kestää erityyppisiä kriisejä. Nyt jos koskaan turvallisuusviranomaisten on tärkeää varautua erilaisiin hybridiuhkiin. Näitä onkin selonteossa käsitelty laajalti. Hybridioperaatiot pitää pystyä havaitsemaan mahdollisimman varhain, jotta ne voidaan myös tehokkaasti estää. Kyse on valppaudesta, valmiudesta ja tiedustelusta.

Arvoisa puhemies! Olemme nähneet, että muuttoliikettä ja turvapaikanhakijoita voidaan käyttää vihamielisen vaikuttamisen välineenä. Valko-Venäjän toiminta Puolan ja Liettuan rajoilla viime syksynä oli tästä viimeisin hätkähdyttävä osoitus. Suomen viranomaisilla pitää olla riittävät toimivaltuudet keinovalikoimansa käyttämiseen erilaisissa häiriötilanteissa ennakoivasti, nopeasti ja joustavasti. Tämä koskee niin normaaliolojen lainsäädäntöä kuin valmiuslain kehittämistä. Yhteiskuntien digitalisoituessa on myös erityisen tärkeää varmistaa kybertoimintaympäristön turvallisuus.

Suomalainen viranomaisyhteistyö on kansainvälisesti hyvällä tasolla, ja sillä on pitkät perinteet. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö toimii hyvin, minkä lisäksi sisäisen turvallisuuden viranomaisilla on tiivis yhteistyö myös Puolustusvoimien kanssa. Puolustusvoimilla on tärkeitä virka-aputehtäviä sisäisen turvallisuuden tukemisessa normaalioloissa.

Pidetään huolta arkemme turvaajien voimavaroista myös tulevaisuudessa. Tämä edellyttää riittävää ja oikein kohdennettua rahoitusta. Poliisin näkyvyys koko maassa, hyvä suorituskyky ja toimintavalmius kiireellisissä hälytystehtävissä ovat ykkösasioita ihmisten luottamuksessa suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuteen ja vakauteen. Poliisin pitää näkyä tasa-arvoisesti myös selkosilla. Turvallinen arki ei saa olla postinumerosta kiinni. [Perussuomalaisten ryhmästä: No ei!] Poliisin ja pelastusviranomaisten vasteaikoja parantamalla lisäämme suomalaisten turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksia ovat yhteiskuntarauha, kansanvalta ja luottamus. Tällaisena aikana nämä vahvuudet korostuvat entisestään, ja niitä meidän kaikkien pitäisi yhdessä vaalia. Niistä rakentuu turvallinen Suomi. Niistä rakentuu turvallinen tulevaisuus. Turvallisuus, turvallisuus, turvallisuus. [Leena Meri: Resurssit, resurssit, resurssit!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virta.

14.33 **Sofia Virta vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuuden merkitys konkretisoituu niissä hetkissä, joissa se on uhattuna, ja tilanteissa, joissa turvallisuudentunne järkkyy tai särkyy kokonaan. Meistä jokainen haluaa kasvattaa lapsensa turvassa. Meistä jokainen haluaa saada vanheta turvassa. Meistä jokainen haluaa voida luottaa siihen, että Suomessa on turvallista. Mutta mikä on turvallisuuden arvo? Miten paljon olemme yhteiskuntana turvallisuudesta valmiita maksamaan, miten suuren painoarvon antamaan sille, että turvallisuudentunne kuuluu täällä jokaiselle, ei vain tietyille? Ei sovi unohtaa, että turvattomuus, se vasta maksaakin. Sillä on peruuttamattomia seurauksia inhimillisesti ja taloudellisesti. Meidän tulee ehkäistä sisäisen turvallisuuden uhkia ja kyetä ratkaisemaan akuutit kriisit. Turvallisuuteen panostaminen ei kuitenkaan tarkoita vain perinteisiksi turvallisuustoimijoiksi miellettyjen tahojen resursoimista vaan panostuksia kaikille sektoreille aina sosiaali- ja terveyspalveluista koulutukseen ja kotouttamispalveluista ympäristönsuojeluun. Lisäksi on varmistettava, että lainsäädäntömme on ja myös pysyy ajan tasalla. On aivan keskeistä, että turvallisuutta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, sillä turvallisuus, se on kokonaisvaltaista. Myös turvallisuuden hoitamisen tulee olla kokonaisvaltaista.

Arvoisa puhemies! Selonteko toteaa Suomen olevan maailman turvallisin maa. Sitä olemme onnistuneetkin monelle olemaan mutta valitettavasti emme jokaiselle. Niin kauan kuin yksikin lapsi tässä maassa kasvaa laiminlyönnin keskellä tai yhdenkin suomalaisen elämä päättyy lähisuhdeväkivallan seurauksena, niin kauan kuin yksikin suomalainen jää vaille turvaa tuovia palveluita tai kun yksikin ihminen tässä maassa joutuu kaltoin kohdelluksi vamman, ihonvärin, sukupuolen tai minkään henkilökohtaisen ominaisuutensa vuoksi, emme ole saavuttaneet sellaista sisäisen turvallisuuden tasoa, jota meidän tulee tavoitella. Tarvitaan toimivaa ketjua läpi viranomaistahojen. Eriarvoistumista tuottavia tekijöitä on kyettävä tunnistamaan ja torjumaan. Ylisukupolvisia kierteitä on katkaistava ja köyhyyttä, mielenterveys- ja päihdeongelmia vähennettävä. Rikokset, ne on saatava ratkaistua tuloksellisesti niin, että tekijät aidosti joutuvat vastuuseen ja että rangaistukset myös vastaavat tekojen vakavuutta. Katujengiytymistä, järjestäytynyttä rikollisuutta ja ihmiskauppaa on torjuttava, eikä kunniaväkivallalta saa sulkea silmiä. On luotava ulospääsyjä rikollisuudesta ja kyettävä ehkäisemään osattomuutta.

Eräs lastensuojelun asiakkaani totesi minulle kerran, että miten sitä osaisi elää turvallisesti, kun ei ole mitään käsitystä, miltä tuntuu olla turvassa. Lapsuudessa koetut traumat ja kaltoinkohtelu, vaille jääminen tai väkivallan keskellä kasvaminen kohottavat riskiä joutua rikoksen uhriksi tai syyllistyä tekemään rikoksia myöhemmässä elämässä itse. Sanotaankin, että paras loppuelämän henkivakuutus, jonka me lapsillemme voimme antaa, on varmistaa, että heidän elämänsä ensimmäiset vuodet ovat turvallisia. Lasten turvallisuus rakentuu aikuisten valintojen keskellä. Lastemme tulevaisuuden turvallisuus nojaa niihin päätöksiin, joita me tässä salissa teemme. Tämä maa on pidettävä kaikille lapsille turvallisena. Meidän on välittömästi onnistuttava korjaamaan ne turvallisuusvajeet, joita osan lastemme arjessa tänäänkin on. [Mika Niikko: Kuten tyttöjen turvallisuus!]

Arvoisa puhemies! Turvallisuutta maassamme tuottavat ihmiset, ammattilaiset. Heillä täytyy olla oikeanlaiset resurssit tehdä tuota työtään. Rahoituksen tulee todella olla riittävää ja oikein kohdennettua. [Leena Meri: Kyllä!] On tunnistettava toimintaympäristöjen muutoksia ja kiinnitettävä enemmän huomiota esimerkiksi siihen tosiasiaan, että yhteiskuntamme on täysin riippuvainen sähköisestä toimintaympäristöstä. Kyberturvallisuuteen on välttämätöntä panostaa, jotta tämän yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kyetään turvaamaan myös jatkossa kaikissa oloissa. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus, ne kun ovat kiinteässä keskinäisessä riippuvuussuhteessa toisiinsa. Kokonaisturvallisuus, se on meidän Suomen varautumisen yhteistoimintamalli, joka kattaa kaikki yhteiskuntamme eri tasot. On hyvä ottaa huomioon, että tämä selonteko, jota nyt käsittelemme, on tehty ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan ja Euroopan turvallisuusympäristön merkittävää muutosta. On aivan selvää, että näillä tapahtumilla on vaikutuksia myös meidän maamme sisäiseen turvallisuuteen.

Aivan lopuksi haluan vielä painottaa, että vahva kokemus turvallisuudesta, se suojaa yhteiskuntaamme myös uudenlaisilta turvallisuusuhilta. Poistamalla yksinäisyyttä, lisäämällä osallisuuden kokemuksia ja kansan resilienssiä vaikutamme sekä välillisesti että suoraan myös sisäiseen turvallisuuteemme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Semi.

14.39 **Matti Semi vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on maailman turvallisin maa, mutta onko se sitä kaikille? Käsitellessään sisäisen turvallisuuden selontekoa hallintovaliokunta kiinnitti erityistä huomiota eriarvoisuuden kasvuun. Sisäinen turvallisuus onkin ennen kaikkea eriarvoisuuskysymys. Esimerkiksi tuloerot, asumisen hinta, hyvinvoinnin eriarvoinen jakautuminen, syrjäytyminen ja ongelmien yksipuolisuus luovat Suomeen turvattomuutta. [Toimi Kankaanniemi: Hallituksen pitäisi tehdä jotain!] Heikompi sosioekonominen asema toimii taustatekijänä niin rikoksien tekijöillä kuin rikoksien uhreilla. Puuttumalla rikollisuuden juurisyihin voimme olla rakentamassa turvallisempaa tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Aivan erityistä huomiota on kiinnitettävä lapsiin ja nuoriin. Turvallinen asuinympäristö lapsuudessa on ensi askel turvalliseen elämään. Sivistysvaliokunta korostaakin lausunnossaan lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn tärkeyttä ja nuorten osallisuuden kokonaisvaltaista vahvistamista osana sisäistä turvallisuutta. Tarvitsemme lisäksi yhteiskunnalta panostuksia laadukkaaseen koulutukseen, riittävään sosiaaliturvaan ja toimiviin peruspalveluihin. Meidän on luotava edellytykset hyvään ja turvalliseen elä-

mään kaikille, ei harvoille. Tämä tarkoittaa erilaisten elämäntilanteiden ja ihmisten huomioimista kaikessa päätöksenteossa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto korostaa, että eriarvoisuuden johdonmukainen purkaminen on tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa. Lisäksi keskeistä on varmistaa riittävät viranomaisresurssit. Turvallisuuden rakentamisen työvoimavaltaisuus korostui myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Ammattilaisten riittävyyteen on kiinnitetty huomiota myös hallitusohjelmassa. Pelastusala, poliisi, ensihoito mutta myös esimerkiksi koulupsykologit, maahanmuuttoviranomaiset ja oikeuslaitos vaativat riittävää resursointia, jotta luomme turvallista yhteiskuntaa. Suomen ikääntyvä väestörakenne kasvattaa työvoimatarvetta useilla eri ammattialoilla ja synnyttää kilpailua työntekijöiden saatavuudesta. Työvoimapulasta kärsivien turvallisuusalojen koulutuksen aloituspaikkojen lisääminen on konkreettinen keino vastata tähän tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Vaikka keskustelemmekin tänään Suomen sisäisestä turvallisuudesta, kaikkien meidän ajatukset ovat jatkuvasti myös Ukrainassa. Samalla kun tuemme Ukrainaa tässä epäinhimillisessä tilanteessa, pohdimme myös, miten Suomen tulee varautua oman turvallisuutensa tähden. Me vasemmistoliitossa yksimielisesti tuomitsemme Putinin määräämät sotatoimet Ukrainassa. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Ukrainan sota ei ole Venäjän kansan syy, vaan syynä on Putinin omapäinen halu hyökätä Ukrainaan näyttääkseen vahvan maan johtajalta. Meidän ei pidä syyllistää venäläisiä vaan rakentaa yhteiskuntaamme rauhan, sosiaalisen hyvinvoinnin ja tasa-arvon perusteella. Putinin kylmäävä hyökkäys Ukrainaan on ymmärrettävästi nostanut pelkotiloja myös suomalaisissa. On meidän vastuullamme palauttaa suomalaisten turvallisuudentunne, jotta voimme elää hyvää elämää. Varautuminen esimerkiksi mahdolliseen hybridivaikuttamiseen, kyberosaamisen kartuttaminen ja informaatiovaikuttamisen torjuminen ovat keinoja turvata yhteiskuntamme. On tärkeää, ettei yhteiskuntaamme synny sellaisia jakolinjoja, joita ulkoinen toimija voisi hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Yhtenäinen Suomi on turvallisuuskysymys sekä yhteisötasolla että yksilötasolla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

14.43 **Mikko Ollikainen r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puoli vuotta sitten keskustelimme sisäisen turvallisuuden selonteosta, emme voineet kuvitellakaan, että Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne näyttäisi tänään näin erilaiselta. Jännitteinen tilanne tarkoittaa samalla sitä, että sisäisen turvallisuuden kysymykset ovat nyt, jos mahdollista, entistäkin tärkeämpiä.

Ärade talman! Vår finska demokratiska rättsstat innehåller ett mycket viktigt element, nämligen tillit. Det har varit grunden för tryggheten i vårt samhälle men också en av nyckelfaktorerna för vår framgång. Förtroendet bygger på att människor behandlas jämlikt och rättvist, att brottsutredningar framskrider inom skäliga tider och att medborgarna får sitt ärende behandlat i en oberoende domstol. Generellt sett hyser vår befolkning ett gott förtroende för våra myndigheter. Det är något som vi i Finland ska fortsätta värna om, men vi behöver också bygga på förtroendet hos de grupper där förtroendet är lägre. Det stärker vårt samhälle.

RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä haluavat korostaa kansalaisten turvallisuudentunteen merkitystä. On tärkeää, että apua on saatavilla ja että ihmiset kokevat tulevansa nähdyksi ja kuulluksi. Tähän on panostettava. Myös turvallisuusviranomaisilla on tärkeä rooli, ja suomalaiset arvostavat poliisin näkymistä katukuvassa. Esimerkiksi Paraisilla on vastattu lähipoliisin partiointia koskevaan kysyntään nimittämällä kyläpoliiseja, ja tätä voisi mielestäni soveltaa muuallakin.

Emme kuitenkaan saa unohtaa panostuksia epäsuoriin keinoihin lisätä turvallisuutta. Meidän on edistettävä osallisuutta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa, varmistettava laadukas koulutus kaikille lapsille ja nuorille, torjuttava oppimiserojen kasvua sekä rasismia ja kaikenlaista syrjintää. Toimenpiteiden kokonaisuudella on ratkaiseva merkitys, sillä tiedämme, että sosiaalinen pahoinvointi ja syrjäytyminen ovat kasvavia sisäisen turvallisuuden uhkia.

Ärade talman! Just nu ser vi en ökande inflation, höjda el- och bensinpriser och dessutom förväntas matpriserna gå upp. I dagens värld är vi väldigt beroende av varandra när det kommer till handel och logistikkedjor. Därför är det mycket bra att redogörelsen också har lyft upp det breda temat försörjningsberedskap. Finlands geografiska läge och vårt beroende av fungerande sjötransporter innebär att vi sedan länge har varit tvungna att verkligen fundera hur vi kan trygga vår försörjningsberedskap vid eventuella störningar. Dessutom har den pågående coronapandemin gett oss värdefull erfarenhet av den här aspekten. Att regeringen nyligen tillsatte en ny ministerarbetsgrupp med fokus på beredskap är ett viktigt initiativ med tanke på koordineringen av åtgärder. Svenska riksdagsgruppen och SFP anser det dessutom nödvändigt att vi i efterhand noga analyserar lärdomarna från pandemin.

Arvoisa puhemies! Meidän on myös oltava valppaina maailmalla lisääntyvän informaatiovaikuttamisen suhteen. Pandemian aikana olemme nähneet, miten salaliittoteoriat leviävät. Ilmiön tavoitteena on luoda säröjä ja epäluottamusta ihmisten välille ja suhteessa viranomaisiin ja päätöksentekijöihin. Siksi viranomaisilla tulee olla selkeät strategiat ongelman torjumiseksi, mutta myös sosiaalisen median yrityksillä on erityinen vastuu. Suomen koulutusjärjestelmä ja suomalaisten medialukutaito ovat vahvoja, ja niitä tulee kehittää ja ylläpitää.

Ärade talman! En av de mest centrala frågorna för den inre säkerheten handlar om att trygga verksamhetsförutsättningarna för myndigheterna som står i en nyckelposition. Det handlar om ett myndighetsnätverk som består av polisen, gränsbevakningen, räddningsväsendet, Nödcentralsverket, Tullen och Migrationsverket, och att alla de ska kunna fungera på bästa möjliga sätt. Samma gäller myndigheterna inom justitieförvaltningen. Det handlar om att vår rättsvårdskedja fungerar. Det är centralt. I det här sammanhanget är det grundläggande att inse att alltid när vi ökar resurser hos till exempel polisen behöver vi också öka resurser hos Åklagarmyndigheten och Brottspåföljdsmyndigheten och domstolsväsendet. Det är alltså helheten som är viktig. Därför ger svenska riksdagsgruppen alltid sitt fulla stöd till att finansieringsbasen för hela den inre säkerheten ska tryggas på lång sikt över valperioderna. — Tack, kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

14.48 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttunut sitten syyskuun, jolloin kävimme lähetekeskustelun sisäisen turvallisuuden selonteosta. Sota Euroopassa nostaa kovan turvallisuuden merkitystä. Samalla raja ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä entisestään hälvenee. Ulkoinen uhka tulee tänä päivänä sisälle esimerkiksi kyber- ja informaatiovaikuttamisena. Niiden torjumisessa tarvitaan eri viranomaisten saumatonta yhteistyötä. Sama pätee kriiseihin varautumiseen ja yhteiskunnan toimintakyvyn varmistamiseen häiriötilanteissa.

Sisäisen turvallisuuden toimijat kärsivät kroonisesta rahoitusvajeesta ja rahoituksen pitkäjänteisyyden puutteesta. Hallintovaliokunta on käsitellyt asiaa laajasti ja todennut, ettei nykyinen rahoitustaso vastaa toimintaympäristön muuttumista eikä mahdollista edes lakisääteisten tehtävien asianmukaista hoitamista. Tämä vaikuttaa myös ulkoiseen turvallisuuteemme. Puolustusvaliokunta huomauttaa aivan oikein, että puutteet yhden toimijan resursseissa vaikuttavat negatiivisesti kaikkien sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden viranomaisten kykyyn vastata erilaisiin uhkiin. Ketju on niin vahva kuin sen heikoin lenkki. Siksi rahoitustasoa on nyt tarkasteltava kaikkien turvallisuustoimijoiden osalta.

Sisäisen turvallisuuden viranomaisten työ on hyvin työvoimavaltaista. Erityisesti poliisin tehtävät ovat lisääntyneet ja monimutkaistuneet. Ympäristö on muuttunut yhä haasteellisemmaksi. On paheksuttavaa, että poliisi on joutunut anelemaan rahoitusta julkisuuden kautta. Se ei vahvista kansalaisten luottamusta sen enempää hallitukseen kuin viranomaisiin. Poliisin rahoitusvaje on korjattava, ei lyhytjänteisin lisäbudjetein vaan myös kehyksiin.

Kiristyneessä maailmanpoliittisessa tilanteessa Rajavartiolaitoksen rooli korostuu niin rajavalvonnassa kuin rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa. Sotatilanteessa on aina tahoja, jotka pyrkivät hyötymään ihmisten hädällä. Rikollisuudelle tarjoutuu mahdollisuuksia. On tärkeää, että Suomessa ollaan valppaina tänne saapuvien ihmisten, esimerkiksi pakolaisten, suhteen, tunnistetaan mahdolliset ihmiskauppa- ja hyväksikäyttötapaukset ja puututaan niihin. On hyvä, että valiokunta kiinnittää huomiota myös Maahanmuuttoviraston ja oikeudenhoidon resursseihin. Hakemusten käsittelyaikoja on saatava lyhennettyä. Eduskuntaryhmämme kiirehtii erityisesti lainsäädäntömuutoksia niin nopeutettuun rajamenettelyyn kuin valmiuslain toimintavaltuuksiin, joilla pystyttäisiin tehokkaasti torjumaan muuttoliikettä hyväksikäyttävää hybridivaikuttamista.

Arvoisa puhemies! Vaikka Venäjän sota Ukrainassa on siirtänyt turvallisuusajattelumme painopistettä, se ei ole poistanut jengirikollisuutta, nuorten väkivaltakäyttäytymistä, liikennerikoksia, huumausainerikoksia tai muitakaan haasteita, joiden kanssa Suomi painii. Nuorten kanssa työskentelevät kertovat kouluissa järjestetyistä tappeluista, takavarikoiduista teräaseista, itsetuhoisista ajatuksista. Alaikäisiä epäillään henkirikoksista. Jopa kymmenvuotiaita on osallistunut väkivaltaisiin ryöstöihin. Tähän kehitykseen on puututtava nyt. Poliisi varoittaa, että Suomeen on syntymässä multietnisiä katujengejä, ja pelkää Suomen ajautuvan Ruotsin tielle, jossa jengiytyminen on lähtenyt käsistä. Edelleen on tehtävä työtä, osoitettava resursseja siihen arkiseen työhön, jota sisäisen turvallisuuden viranomaiset tekevät päivittäin.

Kun tämä selonteko oli lähetekeskustelussa, totesin, että se on kovin ideologinen, maalaileva. Siitä jäävät puuttumaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintakykyä aidosti vahvistavat toimet. Myös valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että turvallisuusviranomaisen työn ytimessä on turvallisuuden takaaminen onnettomuuksien, häiriöiden ja rikosten sattuessa. Syrjäytymiseen, yhtä lailla kuin rikollisuuden taustoihin, on puu-

tuttava sosiaalipoliittisin keinoin, mutta sisäisen turvallisuuden näkökulmasta päättäjien tärkein tehtävä on varmistaa viranomaisten toimintakyky riittävän rahoituksen ja ajanmukaisen lainsäädännön kautta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

14.54 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sisäinen turvallisuus ja siitä huolehtiminen ovat valtiovallan tärkeimpiä tehtäviä. Sisäistä turvallisuutta voi uhata sekä ulkoa että sisältä. On selvää, että näinä aikoina kiinnitämme enemmän huomiota moniin ulkoisiin uhkiin.

Nato-keskustelun mukana meidän on varauduttava erilaisiin Venäjän suunnalta tuleviin hybridi- ja kyberuhkiin. Meidän on varauduttava sellaisiin uhkiin, jotka tunnemme. Meidän on kuitenkin pystyttävä varautumaan myös sellaisiin uhkiin, joita emme tiedä tai tunne. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa yksityisten kansalaisten, yritysten ja yhteiskunnan pitää yhdessä parantaa ymmärrystään ja sietokykyään erilaisissa yllättävissäkin tapahtumissa. Tässä ei voi edes lähteä kuvittelemaan, mitä kaikkea voi tulla.

Venäjä on uhkaillut Suomea ja Ruotsia ”sotilasteknillisillä” toimilla, jos ne ovat harkitsemassa liittymistä Natoon. Tällaiset uhkailut pitää ottaa vakavasti sen jälkeen, kun Putin juoksutti kaikki Euroopan päämiehet pitkän pöydän päähän tietäen jo silloin hyökkäävänsä Ukrainaan. Ja nämä Suomeen kohdistuvat ”sotilasteknilliset” toimet voivat olla aivan mitä vain. Kaikkeen pitää varautua.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Nykyinen teknologia ja sosiaalinen media antavat Venäjälle alustan yrittää vaikuttaa yhteiskunnalliseen ilmapiiriin sekä suoraan päätöksentekijöihin. Varsinkin kriisitilanteessa pitää lähdekritiikkiin kiinnittää paljon huomiota. Kaikki, mitä luet, näet ja kuulet, ei ole totta. Varsinkin sosiaalisessa mediassa voi tulla vastaan ihan mitä vain.

Lentokoneet eivät häirinnän takia pysty laskeutumaan Itä-Suomen kentille, tai sitten Venäjän hävittäjät koukkaavat Suomen ilmatilan kautta. Näitä uutisia tulemme jatkossa varmasti kuulemaan lisää myös maalta ja mereltä.

Iskut voivat sisältä tai ulkoa kohdistua myös digitaalisiin palveluihin. Tuoreessa muistissa on esimerkiksi Vastaamon tapaus, jossa hyvinkin arkaluontoisia henkilötietoja päätyi vääriin käsiin. Tällaisten iskujen mahdollisuus on lähes loputon, jos yritykset eivät osaa suojata palveluitaan. Ja yksityiset ihmiset joutuvat kärsimään kohtuuttomasti.

Näimme muutama kuukausi sitten, mitä tapahtui Valko-Venäjän, Puolan ja Liettuan rajoilla, kun Valko-Venäjä tunki tuhansia turvapaikanhakijoita rajan yli EU-alueelle. Suomella on omaakin kokemusta tästä muutaman vuoden takaa pohjoisen raja-asemilta. Seuraavalla kerralla määrät voivat olla moninkertaisia ja koko itäraja käytössä. Suomen käytännöt eivät kestä todellista kriisiä. Tähän pitää pystyä vastaamaan tylysti laittamalla lainsäädäntö ja riittävät toimintavalmiudet pikavauhdilla kuntoon. Turhat tulijat pitää käännyttää rajalta saman tien takaisin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Viranomaisten resurssit ovat tällä hetkellä sillä tasolla, että on varauduttu hyvän sään varalta. Mutta sää on nyt muuttumassa. Pitää varautua myrskyn varalta.

Puolustusvoimille on luvattu lisää rahaa, mutta poliiseja ja muita viranomaisia ei pidä unohtaa. Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos tekevät hyvää yhteistyötä, samoin poliisin sisällä keskusrikospoliisi ja suojelupoliisi, mutta viranomaisten yhteistyötä ja keskinäistä tiedon-

kulkua on aina mahdollisuus parantaa. Resurssien lisäksi myös lainsäädännön pitää tukea saumatonta tiedonkulkua viranomaisten välillä. Myös kriisijohtamiseen pitää saada aivan eri ryhti. Koronan aikana nähty koordinaation taso ei tulevaisuudessa todellakaan riitä.

Sisäisesti meidän pitää pystyä pitämään parempi huoli nuorista ja ikääntyneistä. Meillä ei ole varaa antaa yhdenkään nuoren syrjäytyä yhteiskunnasta. Jos näin käy, se on aina riski myös sisäisen turvallisuuden kannalta. Ikääntyneiden ihmisten huijaaminen on äärimmäisen ikävä ilmiö. Heitä yritetään huijata niin arjessa kuin sähköisten palveluiden kautta. Näihin pitää puuttua kovalla kädellä.

Sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen on kaikkien yhteinen asia. Siihen voivat vaikuttaa niin viranomaiset, yritykset kuin yksityiset kansalaiset. Se vaatii enemmän vaivaa ja huolellisuutta meiltä kaikilta, mutta se on varmasti sen arvoista. Tästä maasta ja sen turvallisuudesta kannattaa pitää huolta.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi ministeri Mikkonen, ja ministerin puheenvuoron aikana, mikäli on kiinnostusta vastauspuheenvuorojen käyttämiseen minuutin mittaisena, pyytäkää puheenvuoroa. — Ministeri Mikkonen.

14.59 **Sisäministeri Krista Mikkonen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää erinomaisista ryhmäpuheenvuoroista, joissa mielestäni turvallisuutta käsiteltiin laajasti: puhuttiin kovasta turvallisuudesta, pehmeästä turvallisuudesta, kaikesta siltä väliltä ja siitä laajasta turvallisuuskäsitteestä, joka on myös selonteon lähtökohtana ja joka on myös Suomen turvallisuuden lähtökohtana.

Tämä selontekohan todellakin annettiin viime vuoden toukokuussa, ja se ja sen valmistelu perustuivat eduskunnan päätökseen koskien edellistä, vuonna 2016 annettua selontekoa sekä pääministeri Marinin hallituksen ohjelmaan. Sisäisen turvallisuuden selonteko määrittelee Suomen sisäisen turvallisuuden tavoitteet ja kehittämisen suunnan vuoteen 2030 saakka. Selonteon tavoitteena on varmistaa sisäisen turvallisuuden kehittyminen edelleen niin, että Suomi on entistä turvallisempi maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille.

Ongelmien ennaltaehkäisy on Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan perusta. Tästä näkökulmasta sisäisen turvallisuuden tilaa ja siihen tehtäviä panostuksia arvioitaessa on huomioitava myös muut yhteiskuntapolitiikan alueet kuin ainoastaan turvallisuusviranomaisten toiminta, joka sekin on äärimmäisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selontekoa ja myös mietintöä kirjoitettaessa Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne oli erilainen kuin se, missä tällä hetkellä elämme. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut myös Suomen turvallisuusympäristöä perusteellisesti. Hallitus tuleekin antamaan pikaisella aikataululla eduskunnalle ajankohtaisselonteon, joka sisältää muun muassa ulko- ja turvallisuuspoliittisen arvion, puolustuspoliittisen arvion, taloudellisten vaikutusten arvion sekä tietenkin osuudet koskien myös sisäistä turvallisuutta, kuten maahanmuuttoa, huoltovarmuutta, varautumista, erilaista hybridivaikuttamista ja kyberturvallisuutta sekä kriittisen infrastruktuurin suojelua.

Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Samalla kun vastaamme muuttuneeseen turvallisuusympäristöön, on hyvä huomata, että nyt keskustelussa olevan sisäisen turvallisuuden selonteon pääviestit ovat edelleen päteviä: Suomi on maailman turvallisin maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille — sisäisessä turvallisuudessa on kysymys keskeisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Toiseksi, Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ennaltaehkäisyn ensisijaisuuteen. Kolmanneksi, syrjäytyminen ja sosiaalinen pa-

hoinvointi ovat edelleen Suomen sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Niiden juurisyihin vaikutetaan usealla eri politiikka-alueella, ei pelkästään turvallisuustoimilla. Ja neljänneksi, turvallisuusviranomaisten palvelut on tuotettava niin, että ihmiset saavat avun koko maassa nopeasti, tehokkaasti, riittävästi ja yhdenvertaisesti.

Viranomaisten suorituskykyä on tarkasteltu selonteossa useista näkökulmista. Tarkastelun kohteena ovat olleet muun muassa hälytyspalvelujen vasteajat, rikosten selvittämisaste ja muut palvelujen laatua osoittavat mittarit. Yleiskuva on, että vaikka arjen turvallisuuden kehitys on ollut pääosin myönteistä, ovat viranomaisten edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistään osin heikentyneet. Tämä hallitus on jo lisännyt merkittävästi sisäisen turvallisuuden toimijoiden resursseja, jonne valitettavasti edellisten vuosien aikana oli kerääntynyt paljon velkaa, mutta silti tiedämme, että lisää resursseja tarvitaan.

Selontekoa varten laadittujen arvioiden perusteella sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon tarpeisiin vastaaminen edellyttäisi niiden pysyvän rahoituksen tasokorotusta noin kymmenellä prosentilla vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä, ja muuttunut ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne alleviivaa rahoituksen nostamista tästä edelleen. Jotta voimme varmistaa sisäisen turvallisuuden jatkossakin, meidän on huolehdittava, että turvallisuusviranomaisilla on riittävät resurssit ja ne kohdistuvat oikeisiin asioihin. [Leena Meri: Kyllä!] Myös henkilöstön osaaminen, kalusto ja lainsäädäntö on pidettävä ajan tasalla. Tänä päivänä jaetun tilannekuvan, tiedonhankinnan ja tiedon johtamisen toiminnan merkitys hallinnonalojen välillä korostuu niin strategisella kuin operatiivisella tasolla.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valiokuntaa laajasta ja perusteellisesta työstä mietinnön parissa. Turvallisuudesta huolehtiminen on meidän kaikkien yhteinen asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen, kaksi minuuttia.

15.05 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä selonteko sisäisestä turvallisuudesta on korostetun kaunopuheinen, ja se pyrkii luomaan kuvan yhteiskunnasta, jossa ongelmia luo lähinnä suomalaisten harjoittama rasismi ja ulkoinen hybridivaikuttaminen. EU-tason painostusta ei kuitenkaan pidetä ongelmallisena. Selonteko ei ole Suomi-keskeinen, vaan siitä on nähtävissä idealistinen, kansainvälisyyttä, rajojen avoimuutta, EU:ta ja Natoa ihannoiva ote.

Selonteon tyylistä voi helposti havaita, että sen sisältöä on voimakkaasti poliittisesti ohjattu. Erityisen selkeästi paistaa läpi kehitysmaalaisilla tehtävän ihmiskaupan ja islamistisen terrorismin ongelmia siloitteleva ja väistelevä ote. Selonteko ei anna pontta vastata yhteiskunnan turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin, vaan nimenomaan vie huomiota epäolennaisuuksiin ja suorastaan johtaa harhaan.

Arvoisa puhemies! Tyrmäsin tämän selonteon jo viime vuonna sen lähetekeskustelussa. Nyt ihmettelen, ettei hallintovaliokunnan mietintöön ole kukaan tehnyt vastalausetta. Tyrmään jälleen tämän selonteon kelvottomana. — Kiitos. [Mikko Kärnä: Valta kuuluu Kremliin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt käydään minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin. — Edustaja Viljanen.

15.06 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on kuultu, sisäinen turvallisuus kattaa valtavan määrän asioita sisälleen. Suomessa ollaan hyvin

varautuneita monenlaisiin uhkiin ja tunnustetaan ja tunnistetaan erilaisia huolestuttavia kehityskulkuja, joista voi olla kasvavaa uhkaa sisäiselle turvallisuudellemme. Vaikka nyt huomiomme väistämättä kiinnittyy Ukrainan tilanteeseen, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, niin on syytä kuitenkin muistaa myös kotimaassamme olevat kasvavat uhat, joista yksi on järjestäytynyt rikollisuus. Me sosiaalidemokraattien hallintovaliokunnan jäsenet teimme noin vuosi sitten toimenpidealoitteen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian päivittämisestä, ja nyt myös koko hallintovaliokunta yksimielisessä lausumassaan esittää, että tuo strategia päivitetään mahdollisimman pian. Edellisestä on aikaa kulunut jo lähes kymmenen vuotta. Maailma muuttuu, ja se voi muuttua hyvin nopeasti. Kysynkin ministeriltä: onko ministeriössä tartuttu tähän asiaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Peltokangas.

15.07 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä tilannekatsausta. Sisäisen turvallisuuden uhkana voimme pitää... Niin kuin tässä on tullut keskusteluissa ja puheissa esiin, ulko- ja sisäpolitiikka käyvät rinta rinnan, ja tämänhetkinen maailmantilanne on osiltaan uhkaava. Onko Suomen sisäisen turvallisuuden ministeri käyttänyt kaikki mahdolliset paukut siihen, että rajaturvallisuus ja rajojemme rahoitus ovat siinä kunnossa, että mikäli naapurivaltioista lähtee hybridivaikuttaminen Suomea kohti, niin me olemme varautuneet siihen ajoissa? Siis olemmeko varautuneet siihen ajoissa, ja varaudummeko parasta aikaa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tolvanen.

15.08 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, Venäjä käy häikäilemätöntä, raakalaismaista hyökkäyssotaa Ukrainaa kohtaan, ja samaan aikaan Putin pyyhkii kaikilla kansainvälisillä sopimuksilla pöytää ja jopa syyllistyy sotarikoksiin. Suomi on vihamielisten valtioiden listalla Putinin kirjanpidossa.

Kyberuhkia tai kybervaikuttamista meillä on ollut, ja on vain ajan kysymys, koska meillä on hybridivaikuttamista. Ihmisten välineellistäminen on jopa todennäköistä. Venäjä saa helpolla jopa kymmeniätuhansia ihmisiä meidän itärajalle hakemaan turvapaikkaa, ja kyse ei ole aidosta turvapaikanhausta vaan välineellistämisestä. Mehän voimme itse päättää, keitä tänne otamme, ja on hienoa, että hallitus on lainsäädäntöä kehittämässä, mutta kauhulla luin sen, että tänne ollaan ottamassa näitä turvapaikanhakijoita Suomen tasavallan sisälle. En tiedä, pitääkö se paikkansa — toivottavasti ei, koska jos heidät tänne otetaan, heitä ei täältä pois saada. Putin pyyhkii pöytää edelleen näillä sopimuksilla. Kysynkin: eihän tämä pidä paikkansa, ja mitä hallitus aikoo tehdä, että me pysymme koskemattomana, suvereenina maana hybridivaikuttamista vastaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kärnä.

15.10 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kollegoilla oli hyviä kysymyksiä. Tietysti tämä hybridivaikuttaminen on nyt sellainen asia, mikä puhututtaa. Me emme voi unohtaa sitä, mitä tapahtui tuolla Valko-Venäjällä Puolan vastaisella rajalla, emmekä myöskään sitä, mitä tapahtui 2015—2016 Suomen ja Venäjän vastaisella ra-

jalla. No, silloin toki operaatiolla oli vain piirteitä. Turvapaikanhakijavirtaa ohjattiin tänne Suomeen ainoastaan laillisten rajanylityspaikkojen kautta.

Mutta uudessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa olisin kysynyt ministeriltä: voinette vakuuttaa meille ja kansalaisille turvallisuutta lisäävänä asiana, että Rajavartiolaitoksen valmiussuunnitelmat itärajalla ovat hyvässä kunnossa. Se olisi äärettömän tärkeää. Ja lisäksi: voinette kertoa meille prosessista, jolla esimerkiksi reservissä olevat rajajoukot voitaisiin perustaa torjumaan tämmöistä laajamittaista laitonta maahantuloa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo, Tiina.

15.11 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, ennaltaehkäisy on Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan perusta. Ihmisten syrjäytyminen ja pahoinvoinnin lisääntyminen ovat sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Siksi työllisyyden, koulutuksen, yhteiskunnallisen osallisuuden sekä terveyden ja hyvinvoinnin vahvistamisella on keskeinen rooli turvallisuuden vahvistamisessa. Rikollisuuden ja ylisukupolvisen syrjäytymisen vähentämiseksi tarvitaan riittävästi matalalla kynnyksellä saavutettavia palveluita ihmisten arjessa. Esimerkiksi selonteossakin mainitut Ankkuri-toiminta ja kummipoliisitoiminta ovat erinomaisia esimerkkejä ennaltaehkäisevästä moniammatillisesta toiminnasta.

Nyt kun uusia hyvinvointialueita perustetaan, on todella tärkeätä huolehtia siitä, että yhteistyö kuntien ja alueiden välillä toimii saumattomasti, jotta yksikään apua tarvitseva ei putoa palveluiden väliin, ja että nämä ketjut toimivat. Pidän myös tärkeänä, että kolmannen sektorin toimijoita hyödynnetään tässäkin työssä paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Semi.

15.12 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta käsitteli myös pelastustoimea ja pelastustoimen tarpeita ja sitä, kuinka ne vaikuttavat nykypäivänä kaikkien meidän yhteisessä arjessa. Ne ovat jokapäiväinen asia. Siellä on tuleva eläköityminen 2030:een mennessä erittäin suuri, noin 1 500 pelastajaa. Lisäksi tämän viimekertaisen hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen on tarvetta ollut vielä 1 000 pelastusmiehelle lisää. Jäin miettimään sitä, mitenkä me pystytään korvaamaan ja kouluttamaan riittävästi pelastajia, jotta myös tämä siviilissä toimiva pelastustoiminta toimisi meillä mahdollisimman hyvin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

15.13 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Otroligt viktigt att vi för den här diskussionen här i dag, och mycket diskussion har det förstås varit kring resurser och cyberattacker, men den här trygghetskänslan är ofta väldigt personlig. Vi måste bekämpa utslagning och utanförskap och marginalisering eftersom vi vet att de är centrala hot inför framtiden, kanske framförallt för barn och unga, vår framtid. Majoriteten av barn och unga i Finland mår väldigt bra, men vi har en liten grupp barn och unga som gör grov brottslighet och det är återkommande. Barn och unga som begår brott är ofta själva också offer, och om deras bakgrund vet vi att de har upplevt trauma, mobbning och familjevåld, och det här ökar andelen som begår brott.

Työ kohti parempaa turvallisuutta lähtee yksilön ja yhteisön auttamisesta, ja näen, että tämä ajankohtaisselonteko on todella tärkeä nyt, kun jatketaan tätä työtä tästä eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

15.14 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän muuttuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi hallitus on antamassa selonteon, kuten, ministeri Mikkonen, mainitsitte, ja siinä siis huomioidaan myös sisäisen turvallisuuden ja varautumisen tarpeet. Ja kun täällä nyt on laajasti kiinnitetty huomiota siihen, missä tilanteessa poliisi on jo tällä hetkellä, ja muutkin sisäisen turvallisuuden toimijat, tämän rahoitustilanteen kanssa, niin kysyn teiltä, että voitteko luvata, että pidätte huolen siitä, että nyt tässä selontekokokonaisuudessa huomioidaan nämä resurssitarpeet poliisin ja muiden sisäisen turvallisuuden toimijoiden osalta, jotka ovat todellakin etulinjassa sitten toimimassa, mikäli esimerkiksi tällaista hybridivaikuttamista Suomeen lähiaikoina kohdistuisi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.15 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sanoin puheessani näin: ”Nykyinen teknologia ja sosiaalinen media antavat Venäjälle alustan yrittää vaikuttaa yhteiskunnalliseen ilmapiiriin sekä suoraan päätöksentekijöihin. Varsinkin kriisitilanteessa pitää lähdekritiikkiin kiinnittää paljon huomiota. Kaikki, mitä luet, näet ja kuulet, ei ole totta. Varsinkin sosiaalisessa mediassa voi tulla vastaan ihan mitä vain.” Kysyisin sisäministeriltä: miten olette varautunut tällaisiin uhkiin?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinäluoma.

15.16 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen itse tämän selonteon ansiona sen, että sisäisen turvallisuuden niin sanotun kovan ytimen lisäksi selonteko tunnistaa ennalta ehkäisevän työn merkityksen ja tämän meidän koko hyvinvointivaltion merkityksen ihmisten kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa — se on ansio selonteolle.

No me teimme hallintovaliokunnassa myöskin ansiokasta työtä ja keskityimme erityisesti katujengi-ilmiöön, joka on koskettanut erityisesti nuoria täällä pääkaupunkiseudulla. Vaikka iso osa nuorista ei ole sekaantunut millään tavalla väkivaltaan, niin silti toistuva ja vakava rikollisuus kasaantuu pienelle joukolle nuoria, ja sen lisäksi alaikäisten tekemät pahoinpitelyrikokset ovat lisääntyneet. Krp:kin on kiinnittänyt tähän ilmiöön huomiota ja pyytänyt tähän erityistä strategiatyötä. Kysyisin ministeriltä: oletteko valmis ottamaan tämän ministeriön keskeiseksi työaiheeksi ja tuomaan tämän strategian eduskuntaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Mari.

15.17 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnä valiokuntaa erinomaisesta työstä tämän mietinnön osalta, mutta olisin kysynyt ministeri Mikkoselta, kun tuossa puheessanne lähinnä käsittelitte tätä selontekoa, ette ehkä niinkään tätä mietintöä, jonka hallintovaliokunta on yksimielisesti antanut, niin oletteko te ministeriössä lukeneet tämän mietinnön ja aiotteko te tehdä näitä aika selkeästi jopa esitettyjä toimen-

piteitä, jotka liittyvät niin kyberasioihin kuin lainsäädäntöhankkeisiin kuin hybriditoimintaan. Ja nyt kun täällä on nostettu jo useampaan otteeseen esiin tämä varsin ajankohtainen hybridiuhka, niin kysyn myöskin suoraan, että aiotteko te tuoda tänne eduskunnalle esityksen, jossa rajavartiolakiin lisätään niin kutsuttu hätätilapykälä, jolla voidaan turvapaikkahakemusten vastaanottaminen väliaikaisesti lakkauttaa kokonaan. [Oikealta: Erinomainen huomio!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vestman.

15.18 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tulee kyetä torjumaan Putinin Venäjän ilkeyttä, hybridivaikuttamista, joka voi tarkoittaa kymmenientuhansien, jopa satojentuhansien, siirtolaisten vyöryttämistä itärajan yli.

Oppositio vaati viime vuonna hallitukselta esitystä hätätilapykälästä, jonka nojalla voitaisiin estää myös turvapaikanhakijoiden rajanylitykset kansallisen turvallisuuden ollessa uhattuna. Varoitimme silloin, että asialla on kiire. Hallitus torjui esityksemme. Nyt on vielä kovempi kiire. Hallitus on vihdoin luvannut valmiuslakiin joitain pikaisia muutoksia. Lisäksi on kerrottu, että säädetään rajamenettelystä. Se on hyvä lisätyökalu, muttei lainkaan riittävä laajamittaisen maahantulon tilanteessa, koska raja olisi auki. Ministeri, pyydän vastaamaan selkeästi: Aiotteko taata viranomaisille toimivaltuudet, jotta Venäjän mahdollinen siirtolaisoperaatio voidaan estää sulkemalla itäraja kokonaan? Koska tämä esitys on eduskunnassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huttunen.

15.19 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli viranomaisten ja erityisesti poliisin ja Rajan resursseista on kasvanut entisestään, tämä selvisi hyvin myös hallintovaliokunnan mietinnössä.

Ukrainan sotaa pakenevilla on mahdollisuus hakea tilapäistä suojelua. Tämä tilapäistä suojelua koskeva hakemus käsitellään tietenkin huomattavasti nopeammin kuin turvapaikkahakemus. Huolena on silti hakemusten ruuhkautuminen ja tässäkin resurssien riittävyys. Olen saanut esimerkiksi viestiä maanantailta ja tiistailta Raisiosta, jossa noin 300 äitiä ja lasta jonotti tilapäisen suojelun käsittelyä, ja pelkäänkin pahoin, että nuo jonot tulevat entisestään kasvamaan, jos sinne käsittelyyn ei saada lisää ihmisiä. Olisinkin halunnut kysyä ministeriltä, mikä on tilanne näitten käsittelyssä ja ollaanko sinne saamassa lisää tekeviä käsiä, jotta jonot eivät yltyisi pitkiksi. — Ilmeisesti eilenkin siellä olivat jonottaneet ulkona ilman tuolia ikäihmiset. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Piritta.

15.20 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä keskustelu sisäisestä turvallisuudesta käydään säännöllisesti ja laajasti. Viime aikojen tapahtumat ovat varmasti monien mielessä. Sotatoimet Ukrainassa ovat horjuttaneet turvallisuudentunnettamme. Uudenlaiset uhat vaativat turvallisuusviranomaisiltamme myös uudenlaista osaamista ja välineitä. Rahoituksen on siis kuljettava käsi kädessä näiden tarpeiden kanssa pitkäjänteisesti.

Me mittaamme turvallisuuttamme ja siihen vastaamista usein poliisien lukumäärällä. Se onkin nyt noussut 300 kappaleella vaalikauden aikana. Poliisi ja muutkin turvallisuuden piirissä toimivat toimijat tarvitsevat kuitenkin toimivaa kalustoa ja ajantasaisia tietojärjestelmiä. Pelkkä lukumäärä ei kerro mitään suorituskyvystämme. Arvoisa ministeri, kysyisinkin: kuinka hallitus vastaa tähän ongelmaan pitkäjänteisen rahoituksen turvaamiseksi ja mahdollistaa poliisin ja turvallisuusviranomaisten toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen?

Puhemies Matti Vanhanen: Hallintovaliokunnan puheenjohtaja Purra.

15.21 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri puhui tästä turvallisuudesta laajasti, ja erityisesti olosuhteissa, joissa mikään ei oikein uhkaa ja on rauhallista, turvallisuutta voidaan lähestyä vaikka kuinka laajasti. Tiettyjä sen osa-alueita voidaan sosiaalipoliittistaa ja sen eri sektoreihin voidaan suhtautua hyvinkin eri tavalla.

Sen sijaan silloin, kun tilanteet ovat vakavampia, kun jopa Suomen lähellä käydään sotaa ja Suomen oma turvallisuustilanne on myös epävarma — tämän me voimme kaikki tunnustaa — mielestäni turvallisuutta, näitä ongelmia, pitäisi lähteä purkamaan tärkeysjärjestyksessä, ja silloin meidän on välttämätöntä keskittyä niihin asioihin, jotka vaativat korjaamista. Juuri hetki sitten Venäjän suurlähetystö Suomessa tviittasi tviitin, jossa kehotetaan venäläistaustaisia Suomessa kertomaan ja ilmiantamaan mahdollisia syrjintä- ja häirintäkokemuksia Suomessa. [Ben Zyskowicz: Jotta niitä voidaan käyttää hyväksi!] Tämä on hyvin suuri ongelma. Me tiedämme, mihin Venäjä tällä pyrkii. Tällaiset toimenpiteet ja ylipäätänsä hybridivaikuttaminen — minä toivon, että ne ovat ministerin agendalla, asialistalla, tällä hetkellä kaikkein korkeimmalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

15.23 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on naapurina Putinin Venäjä, joka on, kuten jokaisen on viimeistään nyt nähtävä, rikollinen, häikäilemätön ja aggressiivinen valtio. Kuten vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuorossa todettiin, tästä ei pidä syyllistää tavallisia venäläisiä, puhumattakaan siitä, että raukkamaisesti nimitellään Suomessa asuvia venäläistaustaisia ihmisiä. Kuten edustaja Purra äsken kertoi, Venäjä pyrkii näitä tilanteita käyttämään hyväkseen Suomea vastaan.

Arvoisa herra puhemies! Kysyn samaa, mitä kysyivät täällä jo edustajat Mari Rantanen ja Vestman.

Ja sanon lopuksi suoraan, että elämme sellaista aikaa ja sijaitsemme kartalla sellaisessa paikassa, että sinisilmäinen vihreä idealismi ei riitä eikä ole nyt paikallaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

15.24 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri nyt on tärkeää vakuuttaa suomalaiset siitä, että tällaisina vakavina aikoina Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta pidetään huolta.

Puhemies! Monissa puheenvuoroissa on todella tärkeällä tavalla nostettu esiin lasten ja nuorten asema ja tulevaisuus. Sisäistä turvallisuutta on todella se, miten onnistumme tukemaan heidän hyvinvointiaan ja kasvuaan vastuullisiksi, sosiaalisiksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi, siis sivistyksen merkitys tässä ajassa, jossa tykit paukkuvat ympärillämme, on en-

tistä tärkeämpää ja arvokkaampaa. Siksi kaikki toimet niin koulutuksen, kasvatuksen, tutkimuksen, kulttuurin, nuorisotyön kuin liikunnan osalta ovat elintärkeitä ja suurta sisäistä turvallisuutta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Taee.

15.25 **Hussein al-Taee sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutti aikaa, niin pari nopeata pointtia.

Ensimmäinen: Kun puhutaan laajasta turvallisuudesta, niin kannattaa katsoa myöskin sote-alan suuntaan. Huonokuntoinen sote-alan työntekijä ei pysty hoitamaan niin montaa ennaltaestävään toimintaan liittyvää keinoa kuin tässä selonteossa on.

Ja sitten toinen pointti, joka ei löytynyt selonteosta: Se on se, että suomalaiset ovat riippuvaisia pankkipalveluista, erityisesti digitaalisista pankkipalveluista. Palvelunestohyökkäykset estävät suomalaisia käyttämästä niitä, kirjautumasta, tunnistautumasta. Myös käteisen puute on suuri puute silloin, kun pankit eivät digitaalisesti toimi.

Nämä asiat haluaisin nostaa ministerin tietoon ja kysyä: oletteko näitä pohtinut?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

15.26 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pari—kolmekymmentä vuotta sitten, kun tasavallan presidentti myönsi vieraan maan kansalaisille Suomen kansalaisuuden, ehtona oli, että hakija luopuu aiemmasta kansalaisuudestaan. Tämä laki muutettiin ehkä parikymmentä vuotta sitten, ja nykyisin meillä on huomattava joukko kaksoiskansalaisia tässä maassa, ja monet heistä pystyvät käyttämään tätä asemaansa sellaisella tavalla, mikä ei ole Suomen turvallisuuden kannalta perusteltua: kiinteistökaupoissa tai monissa muissa asioissa. Kysynkin, arvoisa ministeri: oletteko valmis lähtemään muuttamaan lakia niin, että palattaisiin tuohon kaksoiskansalaisuuden kieltävään malliin EU-, Eta-alueen ulkopuolelta olevien ihmisten osalta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

15.27 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä mietinnöstä. — Palaisin tuohon nuorisorikollisuuteen: elikkä poliisin tuoreen, 8.3. julkaistun raportin mukaan nuorisorikollisuus on lisääntynyt, ja erityisesti alle 15-vuotiaiden rikosepäilyt ovat kasvaneet merkittävästi. Sanoitte itsekin, ministeri, erittäin ansiokkaasti siitä, että tässä tarjotaan monisektoraalista tukea. Kun miettii sitä, kuinka paljon meillä on mielenterveysongelmia, neuropsykologisia ongelmia, niin eihän ne aina johda väkivaltaan, mutta siellä taustalla monesti, siellä väkivallan taustalla, on juuri näitä ongelmia. Kuinka paljon te teette yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa? Toivon, että todella tuuppaatte nyt niitä mielenterveyspalveluja eteenpäin tässä Suomen maassa.

Toinen liittyy sitten siihen hybridivaikuttamiseen: Kyselytunnilla en ihan saanut selville teidän vastauksestanne, että ollaanko nyt tekemässä ja mitä ollaan tekemässä. Mitä muutoksia ollaan tekemässä rajalakiin, mitä muutoksia valmiuslakiin, että me pystymme estämään sen, että tänne eivät tule sellaiset henkilöt, jotka ovat meille turvallisuusriski?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila poissa. — Edustaja Hoskonen.

15.28 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun ministeri on nyt paikalla:

Ymmärrän, että kaikki tietävät sen, että Rajavartiolaitos toimii tässä maassa kiitettävästi. Jonkunnäköinen resurssipula on olemassa, sama koskee poliisia. Puolustusvoimat toimii omalla sektorilla kiitettävästi, yhteistyösuhteita lämmitellään eri suuntiin ja käydään tärkeitä neuvotteluja tälläkin hetkellä. Asiat ovat hallussa.

Kaksi asiaa on Suomen kannalta todella huonosti. Ruokahuolto tässä maassa on menossa kriisiin, maanviljelijöiden tilanne on aivan katastrofaalinen. Lähestymme kriisiä, jossa ei ole kohta mitään elintarvikkeita jalostaa, kun raaka-aineet loppuvat koskien pellon tuotteita ja sitten lihantuotantoa ynnä muuta tuotantoa. Elikkä mitä tälle paketille aiotaan tehdä? Hallituksen on toimittava välittömästi, ennen kuin kylvökausi alkaa.

Toinen on sitten energia, kotimainen energia. Meillä on nyt tällä hetkellä tilanne tässä maassa sellainen, jotta meillä ei ole ensi talven varalle energiapuuta laaneissa juurikaan, turvetta ei tunnuta enää haluttavan edes nostaa. Miten aiotte toimia, että kotimainen energia ja ruoka varmistetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo, ja sitten hänen jälkeensä ministeri.

15.29 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei toteudu kaikkien osalta samalla tavalla: osa väestöstä ei ole turvassa edes omassa kodissaan. Naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyys Suomessa on asia, jota kansainvälisissä arvioissakin pidetään todella isona ongelmana. Noin kolmannes naisista on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa nykyisen tai entisen kumppanin taholta. Nainen tulee Suomessa parisuhdekumppaninsa surmaamaksi kahdeksan kertaa todennäköisemmin kuin mies.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että naisiin kohdistuvan väkivallan tapaukset etenevät oikeusjärjestelmässä hyvin hitaasti ja uhrit joutuvat odottamaan oikeutta vuosia. Samaan aikaan turvakotipaikkoja on edelleen liian vähän, eikä kunnissa ole matalan kynnyksen paikkoja väkivaltaa kokeneille tarpeeksi. Tämä on asia, joka on hoidettava kuntoon, jos haluamme olla ihmisoikeuksien näkökulmasta uskottava maa. Kuulisin mielelläni ministeriltä, mitä uusia, tuoreita keinoja tämän teeman piiriltä on suunnitteilla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen, kolme minuuttia. Hänen jälkeensä tässä on sitten vielä noin 12 pyydettyä vastauspuheenvuoroa, jokaiselle myönnetään. — Ministeri Mikkonen.

15.30 **Sisäministeri Krista Mikkonen:** Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan nyt näihin nousseisiin kysymyksiin. Voi olla, etten ehdi kaikkiin vastata, mutta jatketaan sitten myöhemmin.

Ensin kysymykseen siitä, että onko mietintöön tutustuttu ja mitä sen suhteen aiotaan tehdä: On tutustuttu, olemme myös jo kaikki toimenpiteet sieltä keränneet, vastuuttaneet, katsoneet, mille ministeriöille asia kuuluu, ja lähteneet eteenpäin viemään niitä, koska tässä on tietysti monia sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat myös usean eri ministeriön vastuulla, ja tätä työtä tehdään.

Samoin täällä nostettiin tämä järjestäytyneen rikollisuuden strategian päivittämistyö. Tämä on myös asia, jonka olemme ottaneet nyt sitten työn alle, niin kuin tietysti eduskunta mietinnössään haluaa, ja sitä lähdetään viemään eteenpäin.

Monet kysyivät tästä hybridivaikuttamisesta ja ennen kaikkea mahdollisesti rajalle tulevasta hybridivaikuttamistilanteesta. No ensin täytyy sanoa, niin kuin edustaja Hoskonenkin totesi, että tällä hetkellä rajalla on rauhallista ja siellä sujuu kaikki niin kuin normaalisti, ja se on hienoa. Mutta totta kai me olemme varautuneet siihen, että näin ei ole joka päivä, ja myös siihen, että siellä vaikutetaan. Teimme nyt selvityksen siitä, millaisia lainsäädäntömuutoksia tarvitaan normaalilainsäädäntöön, rajaan liittyviin lakeihin. Siellä esimerkiksi reserviläisten käyttö, opiskelijoiden käyttö ja muu ovat yksi keino, ja me myös tiedetään, että sinne tarvitaan resursseja lisää, ja sen takia esimerkiksi lisätalousarviossa tulen esittämään, että rajalle lisätään nyt resursseja tässä tilanteessa.

No sitten tuli monessa puheenvuorossa, ja jo aiemminkin tässä salissa on tullut esiin, se, että mitä jos tällainen hybridivaikuttamisen tilanne tulee. No toisaalta oikeusministeri on kertonut, että tämmöinen hybridiuhka lisätään valmiuslakiin ja se valmistellaan nyt nopeasti, mutta sen lisäksi meillä on jo nyt mahdollisuus sulkea rajanylityspaikkoja. Me voimme sulkea itärajalta vaikka kaikki rajanylityspaikat, jos on tarve, ja meidän Rajavartiolaitoksellamme on olemassa suunnitelmat siihen, miten vastataan tämäntyyppisiin vaikuttamisyrityksiin. Totta kai niihin vastataan aina sitten sillä tasolla kuin on tarve riippuen siitä, miten laajasta operaatiosta olisi kyse. Tämä on mahdollista jo nykyisen lainsäädännön puitteissa, ja totta kai tällaisiin tilanteisiin varaudutaan, täällä ei olla sinisilmäisiä sen suhteen, mitä naapurimaa voi tehdä. Me tiedämme tämän varsin hyvin, että siellä on mahdollista tehdä erilaisia ”kiusantekoja”, niin kuin tasavallan presidentti taisi ne nimetä, ja tässä tilanteessa, kun turvallisuustilanne on muuttunut, se on entistä todennäköisempää. Näihin sitten totta kai vastataan ja huolehditaan siitä, että meidän rajamme pysyvät koskemattomina.

No sitten täällä nousi esille tämä kyberturvallisuusasia. Tämä on asia, johon on myös varauduttu, valmistauduttu. Tämä on tietysti laaja kysymys, tämä ei ole pelkästään sisäministeriön kysymys. Meillä on monilla eri ministeriöillä tähän vastuita, ja liikenne- ja viestintäministeriöllä on se vetovastuu. Tässä tuli jonkun puheenvuorossa hyvin esiin se, että se ei ole ainoastaan viranomaisten ja julkisen hallinnon tehtävä, vaan siinä on myös yrityksillä oma tärkeä roolinsa, siinä on myös yksityishenkilöillä oma tärkeä roolinsa ja se on meidän kaikkien vastuulla, ja tämä on myös hyvä huomata.

Disinformaatio, sen levittäminen ja siihen vastaaminen nousi myös esiin, ja mielestäni tämä on äärimmäisen tärkeä kysymys. Me nyt jo näemme sen disinformaation määrän, olemme nähneet sen jo koronakriisin aikana, ja tiedämme, että se on yksi keino vaikuttaa. Tänään tapasin Ruotsin sisäministerin, ja he kertoivat, että he ovat perustaneet tällaisen oman viranomaisen tähän disinformaation vastaiseen toimintaan, ja lupasimme, että vaihdamme tästä tiiviisti tietoa, että myös sieltä saamme sitten osaamista ja tiedonvaihtoa ja myös niitä käytänteitä, mitä olisi hyvä ottaa mahdollisesti meidänkin täällä käyttöön.

No sitten nousi esille tämä poliisin ennaltaehkäisevä työ järjestöjen kanssa, koulujen kanssa ja siitä huolehtiminen, että esimerkiksi nuorten mielenterveyspalveluista pidetään huolta. Me tiedämme, että vaikka valtaosalla nuorista menee hyvin, niin meillä on joukko nuoria, jotka ovat toisaalta ajautuneet rikollisuuden pariin ja toisaalta on uhkana sinne ajautua syrjäytymisen seurauksena, ja tämä on totta kai asia, mihin pitää suhtautua vakavasti, koska siinä on kyse näiden ihmisten koko loppuelämästä. Meidän täytyy riittävän ajoissa puuttua: meidän pitää käyttää niitä pehmeitä keinoja, mutta meidän täytyy myös tunnistaa se, että jossain vaiheessa pehmeät keinot eivät auta, ja silloin meillä täytyy olla myös mahdollisuus siihen, että näihin asioihin puututaan sitten riittävillä rangaistuksilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

15.36 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä sen verran tähän hybridivaikuttamiseen, että näen sen ennen kaikkea ihmisoikeuskysymyksenä siitä näkökulmasta, että jos katsotaan, mitä esimerkiksi Valko-Venäjän rajalla tapahtui, niin ne ihmiset, jotka sieltä pyrkivät Eurooppaan, olivat tulleet täysin huijatuiksi, tai saattaa olla, että heidät on jopa velvoitettu sinne lähtemään. Joten se on ennen kaikkea niin, että kun on tiedossa se, että tänne ei sillä tavalla pääse, niin jo se suojaa niitä ihmisiä, joita sitten käytetään tässä pelinappulana.

Toisena asiana, puhemies, näistä poliisin resursseista. Vaikka meillä nyt on tullut roppakaupalla uusia haasteita, niin vanhatkin haasteet edelleen ovat olemassa, esimerkiksi tämä jengiytyminen ja siihen liittyvät asiat. Ja kun tässä vielä taloudessakin varmasti tulee haasteita ja se saattaa lisätä syrjäytymistä, niin haluaisin korostaa sitä, että poliisin resurssit täytyy ehdottomasti pitää kunnossa ja niitä pitää saada myös lisää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Gustafsson.

15.37 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Suurin taustatekijä turvallisuuden eriarvoisuudessa on köyhyys- ja syrjäytymisriski, joka koskettaa huomattavaa osaa väestöä eli noin 860 000:ta henkilöä.” Näin todetaan tässä valtioneuvoston selonteossa. Sivistysvaliokunta omassa lausunnossaan käsitteli syvällisesti tätä syrjäytymistä nimenomaan lasten ja nuorten kohdalla. Minä en hirveästi yhteiskunta- ja kasvatustieteilijänä pidä tästä syrjäytyminen-termistä. Minusta sitä oikeastaan pitäisi lähestyä siitä näkökulmasta, että ihmiset ovat osattomia: puuttuu osallisuutta liittyen ystäviin, läheisiin, turvallisiin ihmissuhteisiin; puuttuu harrastusmahdollisuuksia; puuttuu tukea silloin, kun tarvitsee; on oppimisvaikeuksia; on osattomuutta työstä ja niin edelleen. Me olemme monissa näistä asioista Suomessa oikealla tiellä, kun esimerkiksi nuorten kohdalla puhumme harrastustakuusta, aamu- ja iltapäivätoiminnasta, tasa-arvosta kaikille lapsille ja niin edelleen. Me olemme monessa asiassa oikealla tiellä, mutta paljon on vielä työtä nimenomaan lasten ja nuorten kohdalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi poissa. — Edustaja Holopainen, Hanna. [Veijo Niemi: Ei ole poissa!] — Anteeksi, joo. Edustaja Niemi ensin.

15.39 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Painoin kyllä nappia, mutta olinko hieman hidas.

Arvoisalle sisäministerille, kun olen edelleen suuren poliisilaitoksen poliisiyhdistyksen puheenjohtaja ja niin sanotusti päivän tasalla: Mitä on tehtävissä? Meillä jää jatkuvasti hälytystehtäviä ajamatta, tutkintapuolella meillä jää jatkuvasti rikoksia selvittämättä, kun ei ole tutkijoita, passipuolella on tällä hetkellä ehkä jo johonkin toukokuulle saatavissa aika varata passia, ja nyt jo mennään maaliskuun puoltaväliä ja tämän suuren poliisilaitoksen budjettiin nähden tilanne on jo satojatuhansia miinuksella. Toivottavasti otatte nämä asiat ihan tosissaan huomioon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

15.40 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä selonteossa on todettu, Suomi on maailman turvallisin maa, mutta nyt muutamassa viikossa suomalaisten turvallisuudentunne on muuttunut aivan dramaattisesti. Putinin Venäjän hyökkäys Ukrainaan on tuonut epävakautta ja arvaamattomuutta koko Eurooppaan.

Suomeen ei tässä tilanteessa kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta väistämättä tämä tilanne huolestuttaa suomalaisia. Kotikaupungissani Lappeenrannassa tuolla itärajalla tämä huoli on ihan käsinkosketeltavissa, ja eilen julkaistussa tutkimuksessa todettiin, että kaksi kolmasosaa suomalaisista nuorista pelkää tällä hetkellä, että myös Suomi joutuu sotaan. Viikonloppuna saimme kuulla, että esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton auttaviin puhelimiin tulevissa puheluissa lapset kertovat, että heillä kotona vanhemmat ovat niin huolestuneita tästä tilanteesta, että lapset joutuvat kannattelemaan vanhempiaan tässä pelossa ja ahdistuksessa. On ihan selvää, että tähän meidän täytyy löytää keinoja palauttaa suomalaisten turvallisuudentunne kaikilla mahdollisilla eri tavoilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie.

15.41 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan varapuheenjohtajana kiitän vielä sitoutuneesta ja ansioituneesta työstä koko valiokuntaa.

Rajaturvallisuus on tosiaan yhteinen asia, ja erityisesti näin rauhan osalta sen lainsäädäntö, toimivaltuudet ja resurssit on päivitettävä ripeästi. Kiitos siitä, että sisäministeri toi esiin sen, että tuo nyt lisätalousarviossa rajaturvallisuuteen ja Rajalle riittävät resurssit.

Toitte, ministeri, äsken esiin, että kaikki itärajan rajanylityspaikat voidaan sulkea. Entä koko itäraja? Tarkoittaako tämä nyt sitä, että koko itäraja voidaan sulkea, eli sieltä mistään rajan kohdasta ei voi päästä ylittämään rajaa sillä, että sanoo, että on turvapaikanhakija? Voidaanko siis koko itäraja sulkea? Mahdollistaako meillä tämän hetken lainsäädäntö sen? [Mari Rantanen: Ei maastoa voi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

15.42 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos sisäministerille vastauksista. Tässä on tullut tärkeitä teemoja jo esille. — On selvä, että sisäisesti yhtenäinen kansa on vahvempi myös erilaisia ulkoisia uhkia vastaan, joista myös viime viikkoina on erityisesti puhuttu. Tässä ajassa ihmisillä on hyvin paljon erilaisia huolia ja kysymyksiä, ja valitettavasti on juuri näin, niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, että muun muassa erilaiset valeuutiset leviävät. Tässä erityisen tärkeää on, että kun ihmisillä on sivistystä ja korkea koulutustaso, niin se tietysti myöskin luo vakautta yhteiskuntaan ja sitä sisäistä turvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa totesimme, että lapsuudessa ja nuoruudessa koettu rikollisuus, trauma ja kaltoinkohtelu näkyvät monesti myös aikuisuudessa ja että siihen on todella tärkeää kiinnittää huomiota, että lapset, nuoret ja perheet saisivat kaiken mahdollisen tuen tässä hyvin levottomassa ajassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Norrback.

15.43 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteossa, mietinnössä ja tänään keskustelussa ilmenevät aiheet ovat hyvin keskeisiä meidän sisäisen turvallisuuden kannalta, ja niitä on syytä korostaa, ja niistä on syytä keskustella.

Värderade talman! Jag vill ändå påminna om att grunden till all trygghet är att vi har mat, tak över huvudet och värme i stugan. Brist på dessa grundläggande element skapar otrygghet och grogrund för oroligheter som ingen kan underskatta. Därför vill jag betona den inhemska livsmedels- och energiförsörjningens betydelse. Det här får vi inte glömma bort, och det här tycker jag att vi i alla sammanhang bör betona. — Tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kilpi.

15.44 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sodankäynnin muotoja on useita. Ukrainassahan meillä on meneillään yksi äärimmäisistä muodoista. Olemme nähneet myös toisenlaisia muotoja, joissa valtion alueelle alkaa ilmestyä tunnuksettomia sotilaita ja saattaa tapahtua attentaatti, jolla lamautetaan merkittäviä yhteiskunnallisia kohteita, ja hybridivaikuttamista ja niin edelleen.

Tämmöisessä tilanteessa poliisihan vastaa toiminnasta siihen asti, kunnes julistetaan sotatila. Poliisissa on toki pyritty harjoittelemaan tämmöistä tilannetta varten, mutta jälleen kerran törmätään siihen tilanteeseen, että poliisien määrä on uskomattoman pieni. Pitäisi kuitenkin pyörittää ihan päivittäistoimintaa, ja samalla pitäisi myös järjestää ne normaalitkin harjoitukset, ja väki ei tähän millään tavalla riitä. Itse olen ollut tämmöisissä harjoituksissa, ja voin taata, että se toiminta poikkeaa kyllä hyvin paljon päivittäistoiminnasta ja se vaatii harjoittelua. Kun tämmöinen tilanne tulee vastaan, poliisin on pystyttävä vastaamaan siihen ihan omin voimin, omalla kalustolla ja omalla osaamisella, eli meidän kyllä pitää pitää huolta siitä, että poliisien määrä ja resurssit pysyvät semmoisella tasolla, että tätä voidaan uskottavasti tehdä.

Arvoisa ministeri, miten tämä tilanne nyt ihan oikeasti korjataan? Poliisien määrähän ei nyt sormia napsauttamalla tähän kohtaan lisäänny, mutta miten olisi pikkuhiljaa semmoinen ylivaalikautinen budjetointi, poliisien määrän pysyvä tasonosto, että meitä ei yllätettäisi housut kintuissa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hänninen.

15.46 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämme monin tavoin poikkeuksellisia ja epävarmoja aikoja, mikä näkyy myös kansalaisten lisääntyneenä turvattomuudentunteena. Venäjän aloittama raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa on lisännyt sodan pelkoa myös meillä Suomessa, ja samalla myös huoli omasta ja läheisten terveydestä, turvallisuudesta ja toimeentulosta ahdistaa monia meistä. Onkin äärimmäisen tärkeää, että pystymme nyt yhdessä vahvistamaan sisäistä turvallisuutta. Eriarvoistumiskehitys on pysäytettävä, mielenterveysongelmiin on saatava apua ajoissa, ja oma huoltovarmuus, kuten energia- ja elintarvikeomavaraisuus, on laitettava vihdoin ja viimein kuntoon.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa, että turvallisuus on laaja kokonaisuus ja meidän kaikkien yhteinen asia ja että siinä meillä ei ole varaa epäonnistua. Jokaisen ihmisen, iästä, asuinpaikasta, sukupuolesta tai etnisestä taustasta riippumatta, pitää voida kokea olevansa

turvassa joka hetki kaikkialla ja kaikissa olosuhteissa. Jokainen on pidettävä mukana. Ketään ei saa syrjäyttää.

Turvallisuus on ennen kaikkea tekoja, ja kysyisinkin: kuinka arjen turvallisuutta konkreettisesti voidaan parantaa nykyisestä, ja kuinka me takaamme esimerkiksi oikea-aikaiset poliisipalvelut, palo- ja pelastuspalvelut ja myös sopimuspalokuntien toiminnan koko maassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä pyydetyt vastauspuheenvuorot edustajille Kiuru, Multala, Meri ja Viljanen. Sen jälkeen ministerille kolme minuuttia, ja sitten siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.47 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ruotsissa jengirikollisuus on merkittävä ongelma. Joitakin lähiöitä on käytännössä sellaisia, että siellä virkavallalla ei ole valtaa — valtaa käyttävät aivan muut tahot. On selvästi havaittavissa ja poliisi on varoittanut, että tämä sama ilmiö on jalkautumassa ja osin jo jalkautunutkin Suomeen. Edustajakollega Tolvasen johdolla kokoomus laati kymmenen kohdan ohjelman, jolla tähän asiaan ja ongelmaan voitaisiin puuttua. Kysyn: Onko ohjelma teille tuttu? Onko tuttua esimerkiksi sellainen pehmeä keino, jossa exit-toimintaa voitaisiin ulottaa jengeissä toimiviin nuoriin, siten että ohjataan rikollisesta toimintaympäristöstä pois, takaisin normaalin elämän pariin? — Tässä kysymykseni. Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

15.49 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokonaisturvallisuuden käsitteeseen kuuluu vahvasti niin sisäinen kuin ulkoinen turvallisuus, ja nyt nämä molemmat ovat muutoksessa. Tässä viimeisenä esimerkkinä informaatiovaikuttamisesta ja yrityksenä kylvää sisäistä eripuraa on tämä edustaja Purran mainitsema Venäjän suurlähetystön tviitti, joka sinällään jo on huolestuttava.

Haluan kuitenkin kysyä ministeriltä, kun mainitsitte tästä tulevasta selontekomenettelystä: Kun nyt on selkeitä tarpeita päivittää lainsäädäntöämme ja tehdä toimenpiteitä sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi, mutta sitten on suuri kysymys, jota varmasti täällä salissakin ja eri puolueissa pohditaan, kysymys ulkoisesta turvallisuudesta, mahdollisesta liittoutumisestamme, niin onko nyt todella tarkoitus nämä kaikki käsitellä yhdessä selonteossa, vai olisiko kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa eriyttää nämä prosessit toisistaan ja viedä asioita ikään kuin hallituksen esityksinä lainsäädännöllisesti eteenpäin sisäisen turvallisuuden osalta, kun tarpeet on monilta osin jo tiedossa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

15.50 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lakivaliokunta antoi myös lausunnon hallintovaliokunnalle asiassa, ja toisin esille sisäisen turvallisuuden osalta, että esimerkiksi tuomioistuinlaitokset, syyttäjä ovat hyvin vahvassa roolissa siinä, että meillä on sisäinen luottamus ja turvallisuus ja yhteiskuntarauha toteutuvat. Valitettavasti tässäkään selonteossa ei ole osoitettu mitään riittäviä resursseja tuomioistuimille, syyttäjille, vankeinhoitoon. Täällä on tuotu tätä esille hallituspuolueiden puolelta: turvallisuus, turvallisuus, turvallisuus — mutta kun ne resurssit tarvitaan edelleen. Ja se on edel-

leen vakava puute, mihin lakivaliokunta on nyt kymmeniä kertoja puuttunut toteamalla, että se kiinnittää vakavaa huomiota viranomaisten riittämättömiin voimavaroihin. Ja jos me puhutaan sisäisestä turvallisuudesta, niin ilman resursseja sitä ei ole, vaikka meillä olisi kuinka hienot pykälät. Että tämä on nyt kyllä sellainen asia, että onko tämä hallituksessa nyt oikeasti työn alla?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viljanen.

15.51 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on kuultu, niin keskeistä on, että turvallisuusviranomaisia ja muita kriittisiä toimijoita, kuten poliiseja, rajavartijoita, ensihoitajia, vankeinhoitohenkilöstöä, pelastajia, on riittävästi ja että heillä on kunnolliset puitteet työskennellä meidän jokapäiväisen turvallisuutemme eteen. On kuitenkin erittäin hälyttävää, että juuri näissä mainituissa ammateissa väkivallan uhka työssä on viime vuosina kasvanut. Häirintä on lisääntynyt ja tehtävien hoitamista on vaikeutettu eri tavoin. Myös poliisin kenttätilanteissa poliisin auktoriteettia ja koskemattomuutta on kyseenalaistettu enenevässä määrin. Nämä ilmiöt ovat huolestuttavia, ja myös hallintovaliokunta on kiinnittänyt asiaan vakavaa huomiota. Miten voidaan huolehtia siitä, että meidän jokaisen turvallisuudesta ja auttamisesta huolehtivien viranomaisten omasta turvallisuudesta työtehtävissä huolehditaan parhaalla mahdollisella tavalla? Kuka auttaa auttajaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Mikkonen.

15.52 **Sisäministeri Krista Mikkonen:** Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt nostan näitä teemoja, mitä äsken jäi vastaamatta, vaikka kysymyksiä tuli jo edellisessä osiossa:

Poliisin riittävät resurssit tuli monessa puheenvuorossa: Tämä on varsin tunnistettu ongelma, ja tämä hallitushan on lisännyt poliisin määrärahoja valtavasti, ja myös poliisien määrää on saatu lisättyä, mutta kyllä se on ihan totta, että sitä tarvitsee vielä enemmän vahvistaa ja ennen kaikkea varmistaa, että se rahoitus on pysyvää. Nythän on monin paikoin tehty niin, että lisätalousarvioilla on sitten paikattu sitä poliisin vajetta. Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö tekivät yhdessä selvityksen poliisin rahoituksesta, ja siinä tuli esiin, että se gäppi on niin iso, että me tarvitaan selkeästi tasokorotusta mutta sitten meidän täytyy myös huolehtia siitä, että me varmistetaan, että ne toiminnot on järjestetty niin, että käytetään erilaisia fiksuja käytäntöjä ja huolehditaan ict-laitteistosta niin, että niistä saadaan aidosti tehokkuutta parantavia, ja että me varmistetaan, että tulevaisuudessa määrärahojen kasvu ei ole niin nopeaa vaan me pystytään sitten vastaamaan siihen. On ihan selvä, että gäppi on nyt niin iso, että me tarvitaan sinne lisäsatsauksia. Itse olen sitoutunut tekemään työtä sen eteen, että saadaan tätä rahoitusta nostettua, mutta niin kuin sanoin, haaste on se, että tämä velka on kertynyt vuosien varrelta, ja vaikka nyt rahaa on lisätty, niin sitä tarvitaan sinne edelleen.

Itse asiassa mielestäni edustaja Meri otti hyvin esille sen, että ei se ole pelkkä poliisi vaan se on se koko ketju. Se lähtee sieltä poliisista, rikostutkinnasta, ja sitten siellä on syyttäjälaitos, tuomioistuimet ja vankeinhoito, ja sitten meillähän pitäisi olla vielä resursseja siihen, että kun ne vangit palaavat normaalielämään, miten me voidaan tukea sitä, että he eivät ole sitten takaisin rikoksen polulla. Me tarvitaan ilman muuta resursseja tähän koko

ketjuun. Niin kuin sanoin, tällä hallituskaudella näitä resursseja on lisätty, mutta niin kuin selonteossakin todetaan ja mietinnössä todetaan, resurssitarve on edelleen suuri.

No pelastus täällä nostettiin esiin ja pelastuksen tärkeä rooli, myös se, että pelastuksen osalta koulutusta täytyy lisätä merkittävästi. Pelastustoimen roolihan nousee varautumisessa ja ennen kaikkea väestönsuojelussa, joka on nyt tietysti tähän ajankohtaiseen turvallisuustilanteeseen liittyen noussut ihan eri tavalla keskusteluun kuin ennen, ja tämä on myös tärkeää huomioida. Tietysti nyt pelastuslaitokset ovat siellä hyvinvointialueilla ja hyvinvointialueiden päättäjien vastuulla — tiedän, että moni teistä on siellä jäseninä — ja toivon, että myös hyvinvointialueiden päättäjät huomioivat tämän pelastustoimen tärkeän roolin.

Sitten tulivat esille huoltovarmuuskysymykset, jotka ovat myös turvallisuuskysymyksiä, ja tässä ajankohtaisselonteossa on tarkoitus huoltovarmuudestakin tehdä tavallaan tilannearviota. Myös tiedämme, että siellä on niitä kriittisiä asioita, mistä pitäisi huolehtia nyt varsin pikaisesti jo, lisäresursseilla.

Luottamukseen viranomaisiin haluan kiinnittää huomiota myös. Se on Suomen vahvuus. Suomalaiset luottavat viranomaisiin. Erityisesti luottamus on suurta turvallisuusviranomaisiin — siellä taitaa olla hätäkeskus ykkösenä ja pelastuslaitos kakkosena ja poliisikin varsin korkealla. Tämä on tärkeä voimavara, mistä meidän täytyy huolehtia ja pitää kiinni. Se tietysti edellyttää myös sitä, että viranomaisilla on sitten riittävät resurssit, jotta sitä apua saa silloin kun tarvitsee, koska sehän tietysti lisää ihmisten luottamusta viranomaisiin. Tästäkin näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää, että riittävistä resursseista huolehditaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Huttunen.

15.56 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa puhemies! Maailma ei ole enää sama kuin kolme viikkoa sitten. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut tilanteen täysin. Se on muuttanut turvallisuudentunnetta turvattomuudeksi. Se on muuttanut talouden alkavaa kasvua talouden epävarmuudeksi. Se on muuttanut Venäjän aseman tärkeästä ja luotettavasta kauppakumppanista vaaralliseksi ja vallanhimoiseksi naapuriksi.

Esimerkiksi kotimaakuntani Pohjois-Karjala Venäjän rajanaapurimaakuntana on aivan uuden edessä. Suomi ja erityisesti raja-alueet ovat tehneet Venäjän kanssa tiivistä ja rakentavaa yhteistyötä kylmän sodan päättymisestä lähtien. Venäjä on ollut meille pitkään tärkeä ja luotettava kumppani. Näin ei enää ole. Naapurimme käyttäytyy arvaamattomasti ja on menettänyt luottamuksemme.

Arvoisa puhemies! Emme kolme viikkoa sitten arvanneet, että tätä keskustelua sisäisen turvallisuuden selonteosta käytäisiin tällaisessa tilanteessa. Ukrainan sota puhututtaa, ja se mietityttää. Sota on maantieteellisesti niin lähellä, että se vaikuttaa vääjäämättä meidän kaikkien ajatuksiin ja turvallisuudentunteeseen. Huoli viranomaisten ja erityisesti poliisin ja Rajan resursseista on kasvanut entisestään, ja tämä selvisi myös hallintovaliokunnan mietinnöstä.

Ukrainan sotaa pakenevilla on mahdollisuus hakea tilapäistä suojelua. Tilapäistä suojelua koskeva hakemus käsitellään huomattavasti nopeammin kuin turvapaikkahakemus. Huolena on silti hakemuksien ruuhkautuminen ja resurssien riittävyys. Sotaa pakenevat äidit ja lapset jonottamassa poliisilaitoksella ei ole sellainen näky, minkä voimme helposti ohittaa. Ja kuten äsken debatissa otin jo esille, olen saanut viestiä esimerkiksi eiliseltä päi-

vältä Raisiosta, jossa useat äidit ja lapset jonottivat tilapäisen suojelun käsittelyä. Pelkään pahoin, että nuo jonot tulevat kasvamaan entisestään, mikäli käsittelyyn ei saada lisää ihmisiä.

Paljon on edelleen epäselvyyksiä siinä, mikä on kuntien rooli Ukrainasta sotaa pakenevista huolehtimisessa. Ohjeita kunnille on tullut Kuntaliitosta ja ministeriöstä, mutta tieto on erittäin repaleista. Tiedän, että tämän asian suhteen tehdään paljon töitä ministeriössä, mutta asialla on kiire. Selvyyttä ja ohjeita tarvitaan myös yksityisille ihmisille, jotka majoittavat pakolaisia.

Tilanne on syntynyt nopeasti. Sisäisen turvallisuuden kannalta on tärkeää saada nopeasti myös säännöt selviksi. Sekava tilanne ja tietämättömyys altistavat yhteiskuntamme hybridivaikuttamiselle.

Ukrainassa on hätä. On meidän oikeutemme ja on meidän velvollisuutemme auttaa Ukrainasta sotaa pakenevia. Samalla on syytä huomata, että vaikka Venäjän sotatoimet ovat täysin tuomittavia, emme saa syyllistää esimerkiksi Suomessa asuvia venäläisiä.

On hienoa huomata se valtava auttamisen halu, mikä suomalaisilla on nyt. [Ben Zyskowicz: Totta!] Valitettavasti sekavasta tilanteesta yrittää aina joku myös hyötyä. Vaikka sota loppuisi nyt, niin entiseen ei ole enää paluuta. Olemmekin Pohjois-Karjalassa nostamassa edunvalvonnan kärkeen rajamaakuntien kehitysedellytykset Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Kyse on paljon enemmästä kuin taloudesta. Kyse on myös sisäisestä turvallisuudesta esimerkiksi rajaturvallisuuden ja hybridivaikuttamisen myötä.

Arvoisa puhemies! Kuten keskusta ryhmäpuheessaan sanoi, turvallisuus on myös sitä, että meillä on kotimaista ruokaa ja energiaa omasta takaa. Suomen omavaraisuuden turvaamiseksi pitää nyt yhdessä tehdä kaikki mahdollinen. Maakunnista löytyy metsiä, peltoja ja vesistöjä, jotka tarjoavat ruokaa ja energiaa suomalaisten turvaksi. Hajautettu Suomi on nyt turva ja mahdollisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

16.01 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Suomi on turvallinen maa. Juuri nyt tätä on vaikea uskoa, kun naapurimme käyttäytyy arvaamattomasti ja on menettänyt kaiken luottamuksen — Venäjän toimia ei voi mitenkään hyväksyä. Muutamassa viikossa tilanne on siis muuttunut täysin. Sota Ukrainassa vaikuttaa vääjäämättä myös sisäiseen turvallisuuteemme. Sota on maantieteellisesti lähellä, se täyttää uutislähetykset ja on koko ajan läsnä puheissamme ja ajatuksissamme. Sota on kaoottista, ja tarkkaa tilannekuvaa on mahdoton saada. Syitä Venäjän hyökkäykselle on esitetty monia, mutta parhaimmillaankin ne ovat vielä vain arvailuja. Emme ymmärrä Venäjän toimia. Toiminta vaikuttaa hullulta ja haitalliselta myös Venäjälle itselleen. On epäselvää, mitä muuta Venäjä voi vielä tehdä.

Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn. Olemme olleet kaukaa viisaita ja ylläpitäneet omaa puolustuskykyämme, Suomi ei uhkaa ketään, mutta meillä on niin korkea maanpuolustustahto ja niin hyvässä kunnossa olevat puolustusvoimat, että ei kenenkään kannata tänne yrittää väkisin tulla. Mitä meidän pitäisi ajatella, kun järki ei näytä ohjaavan naapurimme toimintaa? Venäjän puheet ja teot ovat johtaneet siihen, että ajatuksemme ovat nopeasti muuttuneet. Kyselyjen mukaan kansalaisten mielipide on jo selvästi sotilaallisen liittoutumisen kannalla. Puolueettomuus ei tunnu turvalliselta vaihtoehdolta maailmassa, jossa sopimuksia ei noudateta.

Puhemies! Suomessa on yhä turvallista ja asiat ovat hyvin hallussa. Tilanne voi kuitenkin muuttua nopeasti. Ukrainasta sotaa pakenevien määrä kasvaa jatkuvasti. Heitä tulee myös Suomeen, ja heillä on mahdollisuus hakea tilapäistä suojelua. Haluamme ja on meidän oikeutemme ja velvollisuutemme auttaa heitä. Sota vaikuttaa myös Suomen talouteen ja sitä kautta meidän kaikkien elämään. Ei kukaan meistä kaivannut tähän uutta kriisiä, mutta sellainen meillä taas on. Epäselvä tilannekuva ja epävarmuus tulevaisuudesta altistavat meidät monenlaiselle vaikuttamiselle. Paitsi ulkomailta meihin kohdistuvaa vihamielistä hybridisodankäyntiä, joudumme sietämään myös oman yhteiskuntamme sisältä kumpuavia yrityksiä horjuttaa yhteiskuntamme vakautta. Sekavasta tilanteesta yrittää aina joku myös hyötyä. Medialukutaito, maltti ja kylmähermoisuus ovat nyt kovassa arvossa. Vakaa ja ennustettava yhteiskunta on myös turvallinen.

Puhemies! Vaikka ajat ovat hankalia myös meille itsellemme, toivon meidän jaksavan auttaa ja hyväksyä tänne saapuvat ukrainalaiset pakolaiset. Toivon myös, että emme pidä yksittäisiä venäläisiä syyllisinä siihen toimintaan, mitä Venäjän valtionjohdon toimesta nyt toteutetaan. Keskusteluyhteyttä on pyrittävä ylläpitämään myös valtioiden välillä, vaikka sille juuri nyt ei nähtäisi mitään perusteita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.05 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Turvallisuudentunteemme on sisäisen turvallisuuden selonteon kirjoittamisen jälkeen järkkynyt vakavalla tavalla. Venäjän kansainvälisiä velvoitteita ja sopimuksia räikeästi rikkova, häikäilemätön hyökkäyssota Ukrainaa vastaan vaikuttaa myös meidän turvallisuuteemme. Nuorisoalan kattojärjestön Allianssin ja MTV Uutisten alle 30-vuotiaille nuorille teettämästä kyselystä selviää, että lähes 65 prosenttia nuorista pelkää sodan leviämistä Suomeen. Osa nuorista kokee tarvitsevansa keskusteluapua tilanteen käsittelyyn.

Kuten selonteossakin todetaan, jakoa ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä ei voida enää tehdä, vaan nämä eri turvallisuuden ulottuvuudet ovat kiinteässä keskinäisessä riippuvuussuhteessa toisiinsa. Ukrainan sodan myötä sisäisessä turvallisuudessa korostuu huoltovarmuus niin energian- kuin ruoantuotannon osalta. Pelko energian ja ruoan hintojen noususta lisää myös turvattomuuden tunnetta. Globaalien kriisien keskellä on tärkeää, että vahvistamme suomalaisen yhteiskunnan vakautta ja kansalaisten resilienssiä. Turvallisuuden kokemus vahvistaa kriisinsietokykyä. Sisäinen turvallisuus rakentaa osaltaan yhteiskuntarauhaa, jota ilmentävät luottamus viranomaisiin ja hallintoon, hyvät suhteet eri väestöryhmien välillä sekä avoin kansalaiskeskustelu ja toimiva demokratia.

Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisy on Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan perusta. Ihmisten syrjäytymisen ja pahoinvoinnin lisääntyminen ovat sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Siksi työllisyyden, koulutuksen, yhteiskunnallisen osallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin vahvistamisella on keskeinen rooli turvallisuuden vahvistamisessa. Eriarvoisuus on lisääntynyt Suomessa huolestuttavasti. Tähän kehitykseen on puututtava tehokkain toimin. Yhteiskunnan polarisaatio ja segregaatiokehitys ruokkivat levottomuutta, joka voi osaltaan vahvistaa jengiytymistä, väkivaltaisten ääriliikkeiden houkuttelevuutta ja terrorismin uhkaa. Rikollisuuden ja ylisukupolvisen syrjäytymisen vähentämiseksi tarvitsemme riittävästi matalalla kynnyksellä saavutettavia palveluita ihmisten arjessa. Tämä tarkoittaa muun muassa matalan kynnyksen mielenterveyttä tukevia palveluita neuvoloissa, kouluissa, oppilaitoksissa sekä laadukkaita, moniammatillisia lapsi- ja perhepal-

veluita hyvinvointialueilla. On tärkeää, että palvelujärjestelmän tarjoama monialainen ja katkeamaton palvelupolku kyetään räätälöimään kulloistenkin ihmisten tarpeiden mukaan. Esimerkiksi selonteossakin mainitut Ankkuri-toiminta ja kummipoliisitoiminta toimivat hyvinä esimerkkeinä ennalta ehkäisevästä toiminnasta. Kolmannen sektorin järjestöjä kannattaa tässä työssä hyödyntää myös nykyistä enemmän.

Kuten tuossa repliikissäkin totesin, että kun hyvinvointialueita perustetaan, niin ei voi liikaa korostaa sen merkitystä, että yhteistyö kuntien ja alueiden välillä toimii saumattomasti niin, että palveluketjut tosiaan toimivat yli uuden muodostuvan rajan ja kukaan ei sinne väliin putoa.

Arvoisa puhemies! Vaikka ennaltaehkäisy on sisäisen turvallisuuden perusta, on turvallisuusviranomaisilla ratkaiseva merkitys sisäisen turvallisuuden takaamisessa onnettomuuksien, häiriöiden ja rikosten sattuessa. Turvallisuudentunteeseen liittyy olennaisesti luottamus siitä, että apua saa, kun sitä tarvitsee. Meidän tehtävämme tässä salissa on huolehtia siitä, että turvallisuusviranomaisten ja oikeudenhoidon palvelut tuotetaan siten, että ihmiset saavat tarvitsemansa avun koko maassa nopeasti, tehokkaasti ja yhdenvertaisesti. Tämä edellyttää riittävää henkilöstöä ja kalustoa, niiden kehittämistä ja toimivaa moniviranomaisyhteistyötä. Turvallisuusuhkien monimutkaistuessa on huolehdittava myös turvallisuusviranomaisten koulutuksen ja osaamisen riittävästä tasosta. Lainsäädäntöä on kehitettävä tarpeen mukaan, jotta voimme torjua tehokkaasti myös uusia uhkia, kuten nämä kyberuhat ja hybridivaikuttaminen osaltaan ovat. Riittävistä resursseista on huolehdittava vaalikaudet ylittävällä, kestävällä ja pitkäjänteisellä tavalla, jotta sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen on vakaalla pohjalla tulevaisuudessakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

16.10 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos hyvin tehdystä selonteosta ja valiokunnan erinomaisesta mietinnöstä. Keskustelu täällä salissa on ollut tänään laaja-alaista, ja se on ymmärrettävää, sillä tämä asia on todella laaja ja monimuotoinen. Tilanne on myös muuttunut paljon selonteon ja jopa mietinnön laatimisen jälkeen, eli maailma on muuttunut turvallisuustilanteen suhteen oleellisesti.

Keskityn tässä puheenvuorossani subjektiiviseen kokemukseen turvallisuudesta eli turvallisuudentunteeseen, mikä on viime aikoina ollut monella tavalla vakavasti uhattuna monella meistä. Ensin meillä oli, ja on edelleen, koronapandemia ja siihen liittyvät uhkat ja nyt Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan johtuvat pelot. Erityisen haavoittuvassa asemassa näiden uhkien edessä ovat lapset, nuoret ja ikäihmiset. Yksinäisyys lisää pelon ja turvattomuuden tunnetta tämänkaltaisissa tilanteissa. Turvallisuuden kokemuksella on vaikutus kriisinsietokykyyn. Koronapandemiasta saadut kokemukset ovat osoittaneet, että vahva turvallisuuden kokemus kantaa arjessa myös kriisin kohdatessa. Turvallisuudentunteeseen vaikuttavat myös aikaisemmista kriiseistä saadut kokemukset. Kriisi- ja onnettomuustilanteesta palautuminen tuleekin ottaa aiempaa selkeämmin esille ennakoinnissa, suunnittelussa ja varautumisessa.

Kuten valiokuntakin korostaa, luottamuksen- ja turvallisuudentunteessa on viranomaistoiminnan lisäksi kansalaisyhteiskunnan toimijoilla tärkeä rooli. Kokemus yhteisöllisyydestä ja yhdessä toimimisesta lisää turvallisuudentunnetta. Nyt kun turvallisuudentunne

monella tavalla horjuu, tarvitaan niin sanottua me-henkeä. Kokemus osallisuudesta yhteisössä ja yhteiskunnassa lisää turvallisuudentunnetta.

Puhemies! Nyt tarvitaan yhteiskunnassa monenlaisia toimia resilienssin vahvistamiseksi. Resilienssillä tarkoitetaan henkistä kapasiteettia, jonka avulla ihminen ja yhteisö pystyvät usein jopa tiedostamattomasti hyödyntämään niitä voimavaroja ja vahvuuksia, jotka ylläpitävät hyvinvointia ja vastoinkäymisten sietokykyä erilaisissa tilanteissa. Resilienssin merkitys korostuu yllättävissä ja vaikeissa tilanteissa, jotka haastavat totutut toimintamallit ja ajatukset. Resilienssiä voidaan vahvistaa muun muassa oppivan vuorovaikutuksen ja vaikeiden asioiden yhdessä kohtaamisen avulla. Näin ihmiselle tulee kokemus selviytymisestä ja siitä, ettei hän ole tilanteessa yksin.

Turvallisuudentunteella on suuri merkitys yksilötasolla esimerkiksi mielenterveyteen, jaksamiseen ja osallisuuden kokemuksiin sekä yleisemminkin siihen, miten ihmiset kokevat luottamusta toisiinsa ja viranomaisiin. Vahva kokemus turvallisuudesta suojaa yhteiskuntaa myös muilta turvallisuusuhilta. Kysymys on mitä suurimmassa määrin turvallisuuden kokemuksesta, joka muodostuu muun muassa siitä, että Suomi säilyy maailman vakaimpana, vapaimpana ja parhaiten ihmisten perusoikeuksia suojelevana maana, jossa on hyvä hallinto ja riippumaton oikeuslaitos.

Arvoisa puhemies! Nostan esille vielä lasten ja nuorten syrjäytymisen, tai pikemminkin osattomuuden, turvallisuusuhkana. Meillä on tarkastusvaliokunnassa parhaillaan käsittelyssä omana selvityshankkeena nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja vaikuttavuus. Jo tässä vaiheessa voin todeta, että yhteiskunnassa on paljon parannettavaa näissä asioissa. Asiaan tulee panostaa paremmin, sillä lasten ja nuorten turvallisuuden varmistamisella on kauaskantoisia vaikutuksia yksilön tulevaisuuteen. Varhaiskasvatuksella, koulutuksella, kulttuurilla, liikunnalla ja nuorisotoimella on keskeinen yhteiskunnan vakautta edistävä merkitys. Lasten ja nuorten turvallisuuden kannalta myös turvallinen kasvuympäristö on merkittävä asia. Nuorten syrjäytyminen ja siitä aiheutuvat lieveilmiöt heijastuvat nopeasti ja pitkäkestoisestikin yhteiskuntaan. Korona-aika on ollut nuorille erityisen raskas kokemus, ja nyt Ukrainan sodan aiheuttamat pelot lisäävät entisestään monen nuoren psyykkistä rasitusta. Nyt on erityisen tärkeää pitää lapsista ja nuorista hyvää huolta ja varmistaa, etteivät he jää yksin. Perheillä, lähiyhteisöillä, järjestöillä, sosiaali- ja terveystoimella sekä kouluilla on tärkeä vastuu turvallisuutta tuovasta hyvinvoinnista ja sitä luovasta ympäristöstä.

Ja ihan lopuksi, arvoisa puhemies: Myös yksin asuvien ikääntyneiden tilanne voi olla psyykkisesti entistäkin raskaampi, etenkin jos taustalla ovat omat sotamuistot eikä lähellä ole ihmistä, jonka kanssa pelkoja ja pahaa oloa voisi jakaa. Nyt on tärkeää, ettei myöskään ikäihmisiä jätetä yksin. Jostain on löydettävä ne voimavarat ja resurssit, joiden avulla myös ikäihmiset saavat purkaa tunteitaan ja löytävät turvaa. Tässä tarvitaan ammattilaisia, järjestöjä ja meitä kaikkia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

16.16 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Selonteko perustuu laajaan turvallisuuskäsitykseen. Tämä onkin ainoa järkevä lähestymiskulma, sillä turvallisuutta uhkaavat tekijät eivät tunne jaottelua sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä. Turvallisuuteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajana kokonaisuutena on välttämätöntä, jotta keskinäisriippuvuudet ja Suomen turvallisuuteen keskeisesti vaikuttavat tekijät ja ilmiöt voidaan havaita.

Erilaiset uhat ja riskit kietoutuvat yhä tiiviimmin toisiinsa. Näin ollen tässäkin keskustelussa on syytä puhua laajemmin turvallisuudesta ilman erottelua eri osa-alueisiin.

Kuten kaikki hyvin tiedämme, itänaapurimme on viime aikoina aiheuttanut dramaattisia turvallisuushuolia toiselle naapurilleen. On hyvin mahdollista, että myös erilaisia ja eriasteisia meidän turvallisuuttamme haastamaan pyrkiviä toimenpiteitä tullaan lähitulevaisuudessa näkemään.

Selonteossa tuodaan asianmukaisesti esiin, että hybridivaikuttaminen on lisääntynyt ja että sen keinovalikoima on laaja. Monet näistä ulkosyntyisistä vaikuttamispyrkimyksistä heijastuvat sisäiseen turvallisuuteen ja pyrkivät hajottamaan yhteiskuntaa sisäisesti luomalla eripuraa, polarisaatiota ja konflikteja. Tietoyhteiskunta on hyvin haavoittuvainen erilaisille turvallisuutta heikentäville operaatioille. Dynaaminen ja jatkuva varautuminen mahdollisimman monentyyppisiin turvallisuusuhkiin ja vaikuttamispyrkimyksiin korostuu vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa ympäristössä.

Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuus on keskeinen asia ja nykytilanteessa yhä keskeisempi. Näimme syksyllä, kuinka Puola reagoi hyvin päättäväisesti Valko-Venäjän rajallaan tapahtuneeseen hybridioperaatioon, jossa maata pyrittiin painostamaan tuomalla rajalle suuria määriä turvapaikanhakijoita. On täysin mahdollista, että meitäkin vastaan käytetään tätä painostuskeinoa. Näinhän Venäjä jo toimi Lapissa vuosina 2015 ja 2016. Silloin asia saatiin sovituksi kahdenkeskisillä neuvotteluilla, mutta nyt on varauduttava toisenlaiseen tilanteeseen. Rajaturvallisuus vaatii selvät suunnitelmat siihen, kuinka erilaisiin painostuskeinoihin voidaan vastata tehokkaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.19 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Eräs keskeisimmistä, ellei keskeisin valtion tehtävä on tuottaa turvallisuutta kansalaisilleen. Valtion pitäisi olla kansalaistensa edunvalvontakoneisto, ja turvallisuus on eräs tärkeimmistä eduista, mitä sen pitäisi valvoa. Tämä nykyinen maailmantilanne, vaikka nämä turvallisuusongelmat siinä liittyvätkin erityisesti ulkoiseen turvallisuuteen, luo myös omat piirteensä tähän keskusteluun sisäisestä turvallisuudesta.

Mielestäni aina, kun käyttää jotain hienoa sanaa, se sana pitäisi avata ja selittää, mitä se suomeksi tarkoittaa. Täällä on tänään monta kertaa käytetty sanaa ”hybridioperaatio”. Millainen sellainen hybridioperaatio sitten käytännössä voi olla? Ehkä se on syytä suomentaa. Konkreettinen esimerkki: Venäjällä on suuret määrät siirtotyöläisiä oleskelemassa enemmän ja vähemmän laillisesti suurten kaupunkien, Moskovan, Pietarin, läheisyydessä. Tämä väkijoukko on todella merkittävä ja suuri, ja osittain näitä ihmisiä Venäjä käyttikin operaatiossaan vuonna 2015, kun hieman kokeiltiin, miten Suomi reagoisi tällaiseen toimenpiteeseen, että ihmisiä passitetaan rajan ylitse.

Tämä on melko merkittävä uhka, ja ihmettelen, miksi ei ole jo lähdetty toimiin lainsäädännöllisten keinojen aikaansaamiseksi, että se väkimassa, turvapaikanhakijoiden joukko, voitaisiin pysäyttää siihen rajalle ja keskeyttää vaikka väliaikaisesti turvapaikanhaku siinä rajalla. Miksi tällainen aukko lainsäädäntöön on jätetty?

Täällä aiemmin mainittiin, että Puola on reagoinut päättäväisesti Valko-Venäjän painostuksen. Tämä pitää paikkansa. Puola ja muutamat muut maat sillä alueella sulkivat tehokkaasti rajansa tällaiselta siirtolaisilla painostamisen operaatiolta. Silloin niitä maita ei kiitetty. Suomikin muistaakseni silloin arvosteli näitä maita näistä toimenpiteistä. EU ne toi-

menpiteet hiljaisesti hyväksyi, mutta Suomi siinä sivussa hieman arvosteli. Nyt on kuitenkin osoittautunut, että käytännössä Puola piti siinä kohtaa Eurooppa pystyssä. Jos nämä autoritääriset itäiset maat olisivat saaneet ennakkotapauksen, että siirtolaisia voi työntää kymmenissä tuhansissa rajan ylitse, se olisi toistettu jossain toisaalla aivan varmasti myöhemmin. Puola ansaitsisi tästä asiasta kiitoksen eikä mitään rangaistuksia, niin kuin Euroopan parlamentti hiljattain sille äänesti.

Myöskin Puola on ottanut vastaan oikeita pakolaisia, kun heitä on ollut tulossa. Puolassa on käsitykseni mukaan tällä hetkellä helposti kuusinumeroinen määrä Ukrainasta paenneita ihmisiä, niitä ihmisiä, jotka ovat paenneet sieltä jo ennen Venäjän hyökkäystä Itä-Ukrainasta ja Krimiltä, ja nyt suuri määrä myös sellaisia ihmisiä, jotka ovat paenneet tämän sodan myötä. Itäisen Euroopan maat näyttävät muulle Euroopalle selkärankaa, ja se meidän pitäisi tunnustaa.

Toinen huolestuttava ajatus hybridivaikuttamisesta ja sen konkretisoinnista on se, jos johonkin maahan solutetaan joku operatiivinen joukko tekemään tihutöitään. Tällaisesta äärimmäinen esimerkki ovat tietenkin nämä venäläisten aikaansaamat kuolemanpartiot Kiovassa, jotka siellä saalistavat paikallisia päättäjiä ja poliitikkoja. Suomi ei nyt ehkä ole ihan tämmöisen uhkakuvan edessä. Meillä tuollainen operaatio ei esimerkiksi kielellisten asioiden ja muiden kannalta tulisi sujumaan aivan yhtä helposti, ei tuollaista joukkoa voisi meille noin vain lähettää. Mutta ajatuksena on kuitenkin pelottava se, että vielä tälläkin hetkellä rajan ylitse pääsee. Jos sattuu olemaan viisumi, niin Allegro tuo porukkaa tänne meille, jopa junavuoroja meinataan lisätä. Tiedämmekö, mitä kaikkea sieltä tulee? Mitkä niiden ihmisten tarkoitusperät ovat? Ei kai tässä ole suunnitteilla mitään operaatiota Suomessa tai sellaisen yritystä?

Missä siis viipyvät konkreettiset toimet, joilla otettaisiin haltuun esimerkiksi strategisten alueiden lähellä tehdyt maakaupat, alueet, joita voitaisiin käyttää erilaisiin operaatioihin? Missä viipyvät toimenpiteet tämän täysin järjettömän avokätisen kaksoiskansalaisuuden tiukentamiseen? Miksi kaksoiskansalaisuus on lähestulkoon subjektiivinen oikeus Suomessa?

Tämä tilanne olisi hankala joka tapauksessa, ilman tätä Venäjän aiheuttamaa ylimääräistä turvallisuusongelmaakin, joka meitä kohtaa. Hyvin me tiedämme sen, että huumeet ovat lisääntyneet, rikollisuus on kansainvälistynyt ja ammatillistunut ja siinä on mukana myöskin huonon maahanmuuton aikaansaamaa jengiytymistä. Poliisin määrärahoista ja niiden vähäisyydestä on kuultu täällä jo useissa puheenvuoroissa aiemmin tässä keskustelussa. Meillä on mielestäni hyvin suurta aihetta huoleen sisäinen turvallisuutemme suhteen. Se, että me voimme taputella itseämme selkään, että Suomi olisi tällä hetkellä maailman turvallisin maa, ei välttämättä tarkoita, että se on sitä tulevaisuudessa, ellemme ryhdy päättäväisiin toimiin sekä lainsäädännön että voimavarojen turvaamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, poissa. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.24 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Miljoonat ihmiset, lähinnä naiset ja lapset, ovat paenneet Ukrainasta taistelujen alta Euroopan maihin. Sota Ukrainassa vaikuttaa monella tapaa myös Suomeen ja tulee näkyväksi esimerkiksi pakolaisjoukkojen muodossa. On hyvä, että sisäasiainhallinnon viranomaiset niin Suomessa kuin muissa Euroopan unionin jäsenmaissa ovat varautuneet suureen tulijoiden määrään nopeassa ajassa.

Tilapäisen suojelun mekanismi helpottaa viranomaiskäsittelyä ja antaa Ukrainasta tuleville pakolaisille suojelustatuksen nopeasti verrattuna tavanomaiseen turvapaikkamenettelyyn. Tilapäisen suojelun mekanismilla annettu suojelupäätös on voimassa vuoden, mutta tilanteen muuttuessa Ukrainassa suuntaan tai toiseen voidaan lupaa jatkaa tai päättymistä aikaistaa EU-tasolla. Suojelu tarkoittaa oikeutta vastaanottopalveluihin ja työntekoon. Tällöin suojeltu henkilö saa tarvittaessa majoituksen, terveydenhuollon palvelut ja välttämättömiksi arvioidut sosiaalihuollon palvelut. Tähän mennessä maahamme tulleet ukrainalaiset eivät ole juurikaan hakeneet suojelustatusta vaan ovat hakeutuneet maassa jo asuvien sukulaistensa turviin. Asumisen voi toki järjestää myös itse. Olisikin hyvä, jos isojen vastaanottokeskusten sijaan olisi mahdollisuus asumiseen kodinomaisemmissa paikoissa.

Pidän todella hyvänä suojelustatuksen sisältämää oikeutta työntekoon. Työnteko hyödyttää kaikkia osapuolia, sillä Suomi tarvitsee erilaisia osaajia ja ukrainalaiset pakolaiset järkevää tekemistä ja toimeentuloa. Järkevä ja mielekäs tekeminen auttaa pääsemään sisälle jokapäiväiseen elämään ja voi olla terapeuttistakin sodan aiheuttamien traumojen työstämisessä. Suomen maatalous on hyötynyt jo jonkin aikaa tuhansista ukrainalaisista maataloustyöntekijöistä, joista osa tekee maataloustöitä maassamme ympäri vuoden, mutta joista merkittävä osa on tullut töihin vasta keväällä kylvötöiden alkaessa. Tämä kevät on erilainen, sillä monet maataloustyöläiset ovat vaihtaneet talikot aseisiin ja jääneet puolustamaan omaa isänmaataan, Ukrainaa. Toivoa sopii, että tilapäisen suojelun mahdollistama työnteon oikeus helpottaa kuitenkin osaltaan maatalouden kausityövoiman tarvetta. Nyt pitää jokaisen maan vahvistaa omaa huoltovarmuuttaan esimerkiksi ruokatuotannon osalta. Jo nykyisen tason säilyttäminen vaatii melkoisen määrän ulkomailta tulevaa lisätyövoimaa, ja ruokatuotantoa mahdollisesti lisättäessä työvoiman tarve vain kasvaa.

Arvoisa puhemies! Tälle ajalle on tyypillistä ääripäinen ajattelu. Ilmiö pätee myös maahanmuuttokeskusteluun. Keskusta ei edusta tässäkään joko rajat auki- tai rajat kiinni -ajattelua vaan kannattaa inhimillistä ja järkevää maahanmuuttopolitiikkaa. Näinä aikoina, kun suuretkin ihmisvirrat saattavat lähteä liikkeelle, on maahanmuuton todellakin oltava hallittua. Aidosti hädänalaisille, kuten Putinin maastaan julmasti pois ajamille ukrainalaisille sotapakolaisille, haluamme antaa turvaa, ja ne, joille turvan myöntäminen ei ole perusteltua, pitää pystyä käännyttämään pois. [Leena Meri: Hyvä!]

Maahanmuuttokeskustelussa on häiritsevää myös käsitteiden tahalliselta tuntuva sekoittaminen. Maahanmuutossa ei ole kyse yksistään turvapaikanhakijoista tai kiintiöpakolaisista. Maahamme tullaan nimenomaan monella muulla syyllä, kuten opiskelujen, työn tai avioliiton myötä. Keskusta toivottaa tervetulleiksi lähtökohtaisesti kaikki tulijat, joilla on valmiina työ- tai opiskelupaikka. Olipa henkilön tausta uskonnoltaan tai kansallisuudeltaan mikä tahansa, kun hän tekee työtä ja maksaa veronsa kuten pitääkin tai vaikka opiskelee ja ylipäätänsä noudattaa yhteiskunnassamme olevia lakeja, hän saa kyllä hyväksyntämme ja kannustuksemme.

Arvoisa puhemies! Jotta niin ukrainalaisten kuin muiden muualta tulleiden sulautuminen ja sopeutuminen yhteiskuntaamme onnistuu, ovat työnteko ja kielitaidon hankkiminen avainsanoja siihen. Työnteko on ihmisille paljon muutakin kuin elannon hankkimista, sillä se antaa myös sisältöä ja mielekkyyttä elämään. Kielitaitoinen maahanmuuttaja kokee olevansa enemmän osa yhteiskuntaa, kun pystyy toimimaan itsenäisesti ja vaikuttamaan elämässään oleviin asioihin. Nämä ovat erityisen tärkeitä asioita, kun halutaan vahvistaa sisäistä turvallisuutta maassamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.29 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on käsite, joka tuntuu muuttuvan koko ajan. Tällä hetkellä tilanne on sellainen, että aamulla ei oikein vielä tiedä, mitä ilta tuo tullessaan.

Mitä tapahtuu Ukrainassa, tuntuu myös Suomen rajojen sisällä. Yksi elementti sisäisessä turvallisuudessa on Ukrainan pakolaisuus. On selvä asia, että heitä on autettava. Sisäisen turvallisuuden kannalta on kuitenkin sekasorrosta huolimatta pyrittävä siihen, että kukaan taho ei käytä nyt tätä ihmisten aitoa hätää hyväkseen. Sen takia on tärkeää, että viranomaisilla on vaikeassa tilanteessa kaikki tarvittava toimintakyky. Meidän on myös seurattava aktiivisesti näitä pakolaisvirtoja. Lainsäädäntömme tulee pitää ajan tasalla, ja kokonaisturvallisuuden kannalta on tärkeää huolehtia kaikista riittävistä resursseista, kuten poliisin resursseista.

Tällä hetkellä monet suomalaiset kokevat, että turvallisuudentunne on järkkynyt. Tämä edellyttää myös meiltä päättäjiltä vastuullista ja luottamuksellista toimintaa. Turvallisuusympäristön muutos ennakoimattomasti korostaa myös tiedustelulla hankitun analysoidun tiedon merkitystä Suomen päätöksenteossa.

Arvoisa puhemies! Useampi edustaja kysyi tuossa äskeisessä debatissa Suomen rajojen kokonaan sulkemisen mahdollisuudesta tilanteessa, jossa Venäjä käyttäisi turvapaikanhakijoita hyväkseen vihamielisessä hybridivaikuttamisessa. Ministeri vastasi, että itärajalla voidaan hänen mukaansa sulkea vaikka kaikki rajanylityspaikat tällaisessa tilanteessa. Näin me sen kuulimme. Tämähän on uutinen, sillä ministeri Ohisalo on aikaisemmin todennut, että vähintään yksi rajanylityspaikka pitäisi olla auki näiden hakemusten jättämistä varten. [Juha Mäenpää: Vaasa!]

Arvoisa puhemies! Tämähän on siis edistystä ja muuttuvaan tilanteeseen reagointia. Avoimeksi jää kuitenkin, voiko itärajaa ylittää muista kohdista. Meillähän on 1 300 kilometrin itäraja, jota meidän täytyy kaikissa tilanteissa valvoa. Onko niin, että tässä tilanteessa tätä turvapaikkaa voitaisiin pyytää sitten koko rajan leveydeltä, vai onko tässä oikeasti sellainen mahdollisuus, että me voimme täysin poikkeuksellisessa tilanteessa sulkea koko itärajan Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden johdosta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Matias, poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.33 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Maikkarin haastattelussa 18-vuotias lukiolainen kuvasi aikaamme eilen näin: ”Tuntuu vähän ylitsevyöryvältä kaikki kriisit. Ajattelee ehkä tulevaisuuden kannalta, tuleeko koskaan enää olemaan aikaa, kun ei olisi mitään huolta.” Tämä kuvaa hyvin sitä, mitä lapset ja nuoret ovat viime vuosina joutuneet kestämään, ja kuinka se vaikuttaa jo heidän tapaansa ajatella tulevaisuudesta. Kaksi vuotta kestänyt koronapandemia ja sen jälkeen sotatila Euroopassa haastavat meidän kaikkien jaksamista tuomalla samalla elämään valtavasti epävarmuutta, mutta erityisen paljon se vaikuttaa lasten ja nuorten elämään.

Lapsiasiainvaltuutettu Elina Pekkarinen ja Suomen Unicefin ohjelmajohtaja Inka Hetemäki kirjoittivat juuri Hesarissa siitä, kuinka monen lapsen luottamus arjen jatkuvuuteen ja tulevaisuuteen on järkkynyt. Moni lapsi pelkää sotaa myös Suomessa. Pekkarinen ja Hetemäki kirjoittivat viisaasti siitä, kuinka lapsen kyky ymmärtää sotaa on aikuista heikompi,

koska kokemuspinta maailmaan on ohut. Lapset eivät myöskään kykene heidän mukaansa etäännyttämään tapahtumia omasta arjestaan. Tämä on ennen kaikkea myös sisäisen turvallisuuden kysymys. Miten pystymme tukemaan lapsia ja nuoria? Miten heille voi antaa toivoa paremmasta huolimatta näistä ajoista? Mikä vaikutus sillä on hyvinvointivaltiomme tulevaisuuteen, jos lapsemme lamaantuvat ja ikään kuin tottuvat siihen, että maailmassa on koko ajan menossa pelottavia ja ahdistavia asioita? Miten tämä eroaa siitä lapsuudesta ja nuoruudesta, jonka itse elimme, ja miten pystymme eläytymään lasten ja nuorten asemaan?

Arvoisa puhemies! MTV:n ja Allianssi ry:n kyselystä selviää, että 80 prosenttia valtaosin 13—29-vuotiaista vastaajista kertoi turvallisuudentunteensa heikentyneen jonkin verran tai huomattavasti Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi. Sodan leviämistä Suomeen sanoi pelkäävänsä 64 prosenttia vastaajista, mikä kertoo karusti siitä ilmapiiristä, missä nuoret nyt kasvavat. Tärkeä viesti myös tähän saliin on se, että nuoret eivät nyt kaipaa kyselyn mukaan turhaa pelon lietsontaa. Meidän kaikkien on muistettava vallankäyttäjinä vastuumme myös esimerkiksi sosiaalisen median kanavissamme ja muussa viestinnässämme. Yleisössämme on myös lapsia ja nuoria, jotka ovat nyt ennennäkemättömän ja keskenään ristiriitaisen viestitulvan keskellä ahdistavassa ajassa. Olemmeko me tässä yhtälössä vakauttava ja turvaa tuova tekijä? On myös sisäisen turvallisuuden kannalta olennaista pysähtyä miettimään tätä kaikkea lasten ja nuorten näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden kannalta on olennaista ymmärtää, kuinka laaja käsite turvallisuus on. Se on tärkeää ymmärtää myös tilanteessa, jossa sotilaalliset ratkaisut saavat paljon tilaa. Sisäisen turvallisuuden ja nuorten turvallisuudentunteen tukemisessa on tärkeää pitää kiinni hyvinvointivaltiorakenteista. Mielenterveyden kriisin ratkaiseminen on yksi tärkeimpiä asioita sisäisen turvallisuuden kannalta. Suuri osa aikuisena mieleltään oirehtelevista on oirehtinut jo lapsena, ja monesti kysymyksessä ovat myös ylisukupolviset ongelmat. Siksikin lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut on saatava kuntoon. Myös MTV:n ja Allianssi ry:n kyselystä selviää, että nuoria kannattelevat paljon koulu, läheiset ja harrastukset, eli ihan tavallinen arki. Arjesta kiinni pitäminen on siis nyt prioriteetti numero yksi.

Sisäisen turvallisuuden kysymyksenä haluaisin nostaa esiin myös huoltovarmuuden, kuten energia- ja elintarvikeomaisuuden, ja erilaisten perheiden selviämisen kriisin keskellä. Olen huolissani erityisesti pienituloisista perheistä, jotka kärsivät eniten välttämättömien elinkustannusten kuten ruuan, asumisen ja polttoaineiden hinnannoususta. Jo koronakriisi osoitti, että ongelmat kasaantuvat monesti samoihin perheisiin. Elinkustannusten nousun kanssa rinnakkain saattaa siis asua vielä esimerkiksi työttömyyttä ja sairastumista. On siis muistettava, että perheiden palveluista on pidettävä kiinni, jotta myös aikuiset jaksavat näiden epävakaiden ja vaikeiden aikojen yli ja näkevät toivoa paremmasta tulevaisuudesta.

Tämä aika on nyt tehnyt myös sosiaaliturvan uudistamisesta entistäkin akuutimpaa. Ilman hyvinvointivaltiorakenteiden päivittämistä me nimittäin emme selviä tästä ajasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.38 **Tuomas Kettunen kesk:** Herra puhemies! Käsittelyssä on tosiaan valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta ja hallintovaliokunnan mietintö asiaa koskien. — Turvallisuudentunne on Maslowin tarvehierarkiassa yksi viidestä ihmisen perustarpeesta, ja

Maslowin mukaan ihminen pyrkii tyydyttämään nämä perustarpeensa ennen kaikkea, mukaan lukien myös oman henkilökohtaisen turvallisuudentunteensa. Tunteena turvattomuus liittyy yleensä tulevien tapahtumien ennustamattomuuteen eli epävarmuuteen. Yksilö tuntee olonsa usein turvattomaksi, jos lähitulevaisuuden uhkakuvat ovat vaikeasti ennustettavia tai ymmärrettäviä. Nyt olemme tietyllä tapaa, ja olemmekin, semmoisessa maailmanvaiheessa tässä ajassa, että on sitä epävarmuutta turvallisuudesta.

Täytyy, puhemies, todeta, että suomalaisten osalta nyt huoli pois. Suomi on maailman turvallisin maa. Nyt tämän selonteonkin tavoitteena on varmistaa sisäisen turvallisuuden kehittyminen edelleen niin, että Suomi on tulevaisuudessakin entistä turvallisempi maa kaikille suomalaisille, kaikille ihmisille, ja tämä selonteko luo sitä ennustettavuutta.

Tämä valtioneuvoston selonteko, mikä annettiin eduskunnalle 20.5.21, on kautta aikain toinen sisäisen turvallisuuden selonteko. Selonteossa kuvataan Suomen sisäisen turvallisuuden tilaa ja siihen kohdistuvia muutosvoimia sekä määritellään sisäisen turvallisuuden tavoitteet ja kehittämisen suunta aina vuoteen 2030 saakka, ja kun viime vuoden toukokuussa tämä asia laitettiin valmisteluun, ei kukaan meistä tiennyt, missä me olemme tänä päivänä.

Puhemies! Ukrainan sota näkyy nyt tällä hetkellä myös mediassa, ja on hyvä, että julkinen sana tuo rehellisen kuvan siitä, mitä sota on karmeimmillaan. Mutta siitä olen hieman ihmeissänikin, että tietyllä tavalla tietyt uutiset antavat semmoista kuvaa, että Suomessa ei olisi varauduttu kaikkeen. Kuitenkin Suomessa viranomaiset tekevät aika ajoin varautumiseen liittyviä harjoituksia, ja myös lainsäädännölläkin on varauduttu. Tässä puheenvuorossa haluankin tuoda ilmi sen, että kyllä Suomessa on varauduttu, ja nämä selonteotkin luovat pohjaa siihen, että turvallisuudentunne säilyy vahvana myös jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

16.41 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tosiaan sisäisen turvallisuuden selontekoa ja käymme palautekeskustelua hallintovaliokunnan mietinnöstä, joka oli yksimielinen. Sisäinen turvallisuus on meidän kaikkien asia. Mutta tiedämme, että viimeviikkoiset tapahtumat Ukrainassa — vaikka ne tapahtuvat meidän rajojemme ulkopuolella — heijastuvat vahvasti myöskin meidän sisäiseen turvallisuuteen. Näin ollen toimintaympäristön muutosten ja sisäisen turvallisuuden tilannekuvan on tärkeää olla yhteinen. Tietenkin turvallisuusviranomaisten resurssit ja niissä resursseissa olleet puutteet viime aikoina ja viime vuosina ovat aiheuttaneet moneen asiaan kipupisteitä, mutta nuorten syrjäytyminen, segregaatio, yleisesti ottaen turvallisuudentunne ja luottamus viranomaisiin ovat yhtä lailla aivan yhtä tärkeitä. Täytyy olla jokaisella tunne, että pystyy rakentamaan tätä yhteiskuntaa, uskoa tulevaisuuteen ja arjessa perusasiat kunnossa. Kansalaisten turvallisuustaidot ovat myöskin viimeviikkoisten tapahtumien myötä nousseet keskiöön. Valiokuntakin nosti näitä jo viime syksyn mietinnössä, että on tärkeää, että kansalaiset voivat itse vaikuttaa omaan turvallisuudentunteeseen ja heille annetaan myös työkaluja ja eväitä toimia sen eteen.

Tärkeää on myös lasten ja nuorten ja ikääntyneiden turvallisuus ja monenlaiset asiat. Esimerkiksi koulukiusaaminen on asia, joka meidän yhteiskunnassamme on vain niin, että vaikka me teemme toimia sen eteen, niin joka vuosi uudet ekaluokkalaiset aloittavat koulussa. Näin ollen se työ, jota me teemme, meidän täytyy tehdä joka vuosi. Yksikin koulukiusattu henkilö on liikaa. Se on myöskin sen koulun osalta valitettavaa mutta myös sen ta-

kia, että monet kiusaamiseen liittyvät lieveilmiöt ja vaikeammatkin asiat heijastuvat koko lapsen ja nuoren ja aikuisenkin elämään pitkältä aikaväliltä.

Valiokunta koki, että muutamia asioita haluamme nostaa yhteisesti näissä valiokunnan lausumissa. Ne kolme asiaa ovat siis turvallisuusviranomaisten resurssit, toimet järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan ja tietojen luovuttamista koskeva sääntely. Nyt kun eduskunta tämän yksimielisen mietinnön ja lausumat tulee hyväksymään, niin me edellytämme, että hallitus huolehtii sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten sekä tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja turvaa niiden rahoituspohjan vaalikaudet ylittävällä, kestävällä ja pitkäjänteisellä tavalla. Eduskunta myöskin edellyttää, että hallitus tehostaa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ja päivittää järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian. Oli ilo kuulla, että sisäministeri sanoi debattikeskustelussa jo, että tähän on ryhdytty. On myöskin tärkeää, että esimerkiksi meidän sosiaali- ja terveys- ja opetus- ja kulttuuriministeriöiden hallinnonaloilla toimivat viranomaiset velvoitetaan antamaan poliisille ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten muutoin salassa pidettävät, välttämättömät tiedot. Tätä hallintovaliokunnassa tosiaan nostimme esiin.

Rajaturvallisuus on tärkeää. Aikaisemmin tänään päivällä käytiin tästä keskusteluja. Totean nyt vaan tässä vaiheessa, että nämä toimivaltuudet, lainsäädäntö ja resurssit on rajaturvallisuuden osalta päivitettävä ripeästi.

Meidän yhteiskuntamme on täysin riippuvainen sähköisestä ympäristöstä. Toimintaympäristön vaikutukset liittyvät kyberympäristöömme. Siihen kohdistuu päivittäin erilaisia uhkia vakoilusta tietomurtoihin ja informaatiovaikuttamiseen, joista esimerkkinä muun muassa eduskuntaan kohdistunut kybervakoilu ja Vastaamon tietomurto viime vuodelta. Meillä on eri toimialojen yhteistyötä, mutta kyberturvallisuudessa ja -osaamisessa on myöskin parannettavaa: miten parannetaan kansalaisten kyberturvataitoja sekä yritysten, järjestöjen mahdollisuuksia ennalta ehkäistä vakavia kyberhyökkäystilanteita. Tämä on keskeinen asia myöskin monelta kannalta, sisäisen turvallisuuden kannalta mutta näinä päivinä. Valiokunta totesikin, että kyberturvallisuuden strategisessa johtamisessa tarvitaan tilanneymmärrystä [Puhemies koputtaa] ja selkeitä johtamisvastuita, saumatonta tiedonkulkua ja yhteistyötä siinä, miten [Puhemies: Kiitoksia!] näitä halutaan edistää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

16.46 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Tätä sisäisen turvallisuuden selontekoa tehtiin viime vuonna varsin toisenlaisessa maailmassa kuin missä nyt elämme. Osa meistä parlamentaarisen ryhmän jäsenistä totesi jo selontekoa tehtäessä, että tiettyihin asioihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Kristillisdemokraatit, perussuomalaiset ja kokoomus tekivät yhteistyössä ehdotuksia muun muassa niin sanottuun kovaan turvallisuuteen, esimerkiksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyen, mutta ehdotuksia ei huomioitu selontekoon mukaan. Tältä osin ja tämän takia kokoomuksen näkemys selonteon lopputulokseen ei ole tekijän kanssa yksimielinen.

Selonteossa olisi tullut muun muassa vahvemmin tunnistaa turvallisuusviranomaisten — tarkoitan tällä nyt ensisijassa poliisia ja Rajavartiostoa ja Tullia — resurssitarpeet ja toimintaedellytysten kehittäminen. Katson ja katsomme, ettei tämä selonteko ota riittävällä tavalla kantaa sisäisen turvallisuuden kysymyksiin, jotta sen voi katsoa saavuttavan edus-

kunnan yksimielisesti hyväksymät hallintovaliokunnan mietinnössä 5/2017 edellytetyt tavoitteet. Yleisenä kehitysehdotuksena totean, että Rajavartiolaitos tulisi lisätä tiedustelulainsäädäntöömme mukaan siten, että myös sillä on valtuudet harjoittaa tiedustelutoimintaa.

Vaikka juuri nyt Venäjä ei Suomea uhkaakaan, on todettava, että nykyinen Venäjä on yleisvaarallinen uhka koko Euroopalle, ja tämä tulee huomioida myös maamme sisäisessä turvallisuudessa. Krimin sodan myötä alettiin puhua vihreistä miehistä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut, että tämäkin käsite on vanhentunut. Saamani tiedot viittaavat, että Venäjä on saattanut käyttää tihutöihin ja ohjuksiin ja tykistön maalien tiedusteluun ja merkitsemiseen täysin siviilipuvuissa liikkuvia sotilaita. Tässä on kansainvälisellä sotarikostuomioistuimella tutkimisen paikka. Joka tapauksessa tämä alleviivaa sitä, että Suomessa tulee entistäkin paremmin varautua ja suojautua tällaiseen laaja-alaiseen vaikuttamiseen, eli hybridivaikuttamiseen. Voi olla, että joudumme tilanteeseen, jossa poliisin voimin rikoslakirikoksina tutkittavat epämääräiset rikokset ovatkin osa sodankäyntiä, ja se, ettemme me sitä huomaa, voi antaa vastustajalle lisää aikaa toteuttaa suunnitelmiaan. Siksi edelleen on kiinnitettävä huomiota poliisin ja Puolustusvoimien toimivaltuuksien saumattomuuteen, ja mieluiten tehtävä siten, että valtuuksia on päällekkäin kuin että väliin jäisi hallinnollisia aukkoja.

Edelleen nopealla aikataululla tulee nyt ottaa tarkasteluun kaksoiskansalaisuusasia siten, ettei kaksoiskansalaisuuksia enää jatkossa myönnetä kuin vastavuoroisuusperiaatteella. Eta-alueen ulkopuolisten tahojen kiinteistön omistus Suomessa tulee arvioida uudestaan. Sääntelyä pitää tiukentaa. Lisäksi tulee luoda säädökset, jotta Suomi tarvittaessa voi olla vastaanottamatta turvapaikkahakemuksia, jottei järjestelmää käytetä väärin hyväksi. Tästä on maailmalla viitteitä.

Totean tässä yhteydessä, että ministereiden täällä mainostama rajan sulkeminen ei riitä. Suljetun raja-aseman ohi voi kävellä, ja ratkaisematta edelleen ministereiltä näyttää olevan se, mitä sitten tapahtuu, jos henkilö pyytää viranomaisen nähdessään turvapaikkaa, tai, jos niitä henkilöitä on 10 000 tai 20 000, niin mitä tapahtuu, kun 20 000 raja-aseman ohi kävellyttä pyytää turvapaikkaa poliisilta tai muulta.

Yleisesti ottaen, arvoisa puhemies, turvallisuustilanteemme on muuttunut Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja aloitettua siellä verisen ja säälimättömän sodan, mikä johtaa siihen, että sisäisen turvallisuuden perusasioita ja kehittämistä on syytä ripeällä aikataululla arvioida uudelleen. Työtä ei kuitenkaan pidä sekoittaa lähiaikoina käynnistyvään ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon, se on tehtävä ripeästi, vaan tämä sisäisen turvallisuuden uudelleenarviointi ja uusi selonteko on tutkittava ja selvitettävä erikseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.51 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Hallintovaliokunnan mietintö sisäisestä turvallisuudesta on hyvä ja erittäin aikaansa sopiva ja ajankohtainen. Turvallisuus on meille kokonaisuus, josta pitää huolehtia joka päivä, ja totta kai meille eduskunnassa kuuluu se rooli, mikä meillä on, mutta se kuuluu kaikille suomalaisille, että oman osamme teemme tästä työstä. Viranomaiset totta kai ovat tässä asiassa etulinjassa.

Suomi on silloin parhaassa kunnossaan, kun kaikki teemme sen eteen töitä ja saamme sen tilaisuuden, ja ennen kaikkea turvallisuutemme tae on se, että yhteiskunta toimii hyvin. Viime aikoina tällä alueella on ollut pahasti häiriöitä muun muassa koronan takia, ja nyt

sitten tämä valtavan raaka hyökkäys, jonka Venäjä teki Ukrainan kimppuun, on sotkenut koko tämän maailman, ei vain pelkästään meidän turvallisuutta.

Valtion tehtävänä on turvata kaikkien suomalaisten turvallinen elämä ja niin, että pystymme täällä maassa tekemään jokainen töitä koko Suomen hyväksi. On selvää, että Suomen rajoja valvotaan tarkasti, niin että maalla, merellä ja ilmassa meillä on varmasti turvattuna koskemattomuus. Rajavartijoilla on tänä päivänä hyvin, hyvin vaativa tehtävä, koska ulkoisia uhkia meitä kohtaan tapahtuu varmaan joka päivä erilaisilla raja-asemilla, maarajoilla ja myös merirajoilla ja ilmastakin meidän ilmatilaamme loukataan. Meidän on pidettävä huoli eduskunnassa, että näiden viranomaisten toiminta on turvattuna, määrärahat ovat riittäviä ja kalusto ja osaaminen ovat hyvällä tasolla.

Puolustusvoimien tehtävänä on tietenkin turvata, että Suomen turvallisuus taataan kaikissa olosuhteissa — jos Suomea uhkaa vaikka joku sotilaallinen operaatio, niin että pystymme sen torjumaan, jos tarvetta on. Se vaatii totta kai yhteistyötä naapureittemme kanssa, yhteistyökumppaneittemme kanssa ja myös eri kansainvälisissä yhteisöissä. Ei pidä unohtaa tällaisena Euroopassa tapahtuvan sodan aikana myöskään kansainvälisiä yhteisöjä — YK:ta, EU:ta, erilaisia muita organisaatiota — jotka toimivat ihmisten turvallisuuden hyväksi koko maailmassa.

Mutta sitten se vaara, joka meitä todella uhkaa, on tämä sisäisen turvallisuuden uhka, joka johtuu lähinnä siitä, että olemme omat työmme tehneet tämän maan sisällä huonosti. Ensimmäinen on tietenkin ruokaturvallisuus. Meillä ei tänä päivänä ole mitenkään turvattuna se, että tämä kansakunta saisi hyvää suomalaista ruokaa jatkuvasti niin, että se on turvattuna myös tulevina vuosina. Maanviljelijöiden tilanne tänä päivänä on erittäin, erittäin uhanalainen. Taloudellinen tilanne on katastrofin partaalla, tiloja menee konkurssiin, ja on niin, että jos meillä maataloustuotanto tässä maassa loppuu, loppuu samalla tietysti myös jalostus, tulee satojatuhansia uusia työttömiä, valtava kriisi, ja se on sitten sellainen uhka tämän kansakunnan turvallisuudelle, jota emme tällä hetkellä pysty edes kuvittelemaan.

Tilanne on niin paha, että se vaatii välittömiä toimenpiteitä. Kevään kylvöihin on aikaa enää muutama viikko, ja valtiovallan, maan hallituksen, pitää huolehtia siitä, että maanviljelijät voivat mennä pelloille kevätkylvöt suorittamaan maksimaalisella pinta-alalla ja uskoa siihen vahvasti, että ylemmän voiman suojissa pystymme tekemään hyvää työtä pelloillamme ja saamaan sieltä hyvän sadon. Tämä on meidän asia numero yksi tällä hetkellä ihan varmasti, ja eduskunnan pitää tässä asiassa toimia. Nyt on tässä aivan riittävästi jo kaikenlaisia asioita mietitty ja pohdittu. Nyt on toiminnan aika.

Toinen asia on tietenkin kotimainen energia. Suomi on energiaintensiivinen valtio, joka käyttää paljon sähköä, lämpöenergiaa ja kaikkia muita energiamuotoja. Sitä energiatuotantoa, mikä Suomen turvaa, me emme ole itse hoitaneet kunnolla, emme lainkaan. Olemme erittäin pahasti tuontienergiasta riippuvainen valtio. Venäjän invaasio Ukrainaan osoitti sen, että itäraja on menossa kiinni, sieltä ei tule tänäpänä energiapuuta. Tuleeko sieltä tulevina aikoina maakaasua, tuleeko sieltä tulevina aikoina sähköä, entäs muita tarvikkeita yleensäkään?

Meidän pitää omavaraisuutta tällä alalla nostaa rajusti, ja on pidettävä huoli siitä, että sähköä tässä maassa tuotetaan mahdollisimman tehokkaasti. On hyvä, että muutamat sähköhankkeet etenevät, mutta se, mikä meillä on vielä täysin tekemättä, on kokonaisvaltainen suunnittelu siitä, miten me pystymme tämän maan pitämään lämpimänä ensi talvenakin. Välittömästi on käynnistettävä tässä maassa toimenpiteitä, joilla pystytään energiatuotanto metsissä, hakerankojen tuonti tienvarteen toimittamaan tehokkaasti.

Ja toinen asia: Turvepelloilla ja turvesoilla on lähdettävä tekemään töitä tulevana kesänä täydellä teholla. Suomen on saatava aumoihin turvesoille noin 15 miljoonaa kuutiota jyrsinturvetta ja palaturvetta ja myös turvattava se, että nämä huoltovarmuusvarastot ovat täynnä. Se takaa meille lämmöntuotannon lisäksi myös noin 3 000 megawatin edestä CHP-sähköä, mikä on tämän kansakunnan menestymisen kannalta aivan välttämätöntä. Tuontienergian varaan emme niin paljoa voi laskea enää kuin olemme tähän asti laskeneet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.56 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys ja siitä aiheutuvat ongelmat ja vaarat ovat merkittäviä. Kuten useissa puheenvuoroissa on tullut esille, puhumme energiakriisistä, ruokakriisistä, polttoainekriisistä. Tuossa edellisessä puheenvuorossa arvostamani kansanedustaja, keskustan Hoskonen, toi esille kyllä tämän erittäin kiireellisen asian, eli maatalouden auttaminen, jolla on nyt kiire. Nyt muutaman viikon päästä, kuten hän sanoi, kevätkylvöt pitäisi aloittaa. Hän toi esille, että eduskunnan pitäisi toimia. Oppositio toimii heti, kun hallitus tuo ne esitykset, joita me ollaan nyt odotettu viikkoja, ja toivoisin nyt, että kaikki hallituspuolueiden kansanedustajat ottaisivat tämän vakavasti, koska nyt ei riitä, että selvitetään, tutkaillaan, mietitään, selvitetään, miksi Ruotsi laski polttoaineveroa, selvitetään ja selvitetään. Toimia, kiitos — kyllä oppositio niitä tukee, kun hallitus nyt ne esitykset toisi, kun me emme voi. Meillä ei ole oikeutta tuoda tänne esityksiä tästä. Se on se ero.

Tästä selonteosta toisin muutamia näkökohtia:

Lakivaliokunta lausui myös hallintovaliokunnalle tästä selonteosta, ja meillä lakivaliokunnassa tuli esille vahvasti, kuinka tärkeä koko rikosprosessiketju — poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, oikeusapu ja sitten Rikosseuraamuslaitos — on koko oikeusvaltiolle ja sisäiselle turvallisuudelle. Toimme esiin, että tässä selonteossa painopisteenä on edelleen sisäministeriön hallinnonala ja rikosvastuun toteutumisessa ja rikosprosessiketjussa keskitytään poliisin rooliin. Lakivaliokunta on tästä syystä todennut, minkä on aikaisemminkin tuonut esille, että lakivaliokunta uudistaa aikaisemmin esittämänsä näkemyksen ja kiirehtii valtioneuvoston selonteon laatimista oikeusvaltion ja oikeusturvan toteutumisesta sekä oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä kuluvan vaalikauden aikana. Tämmöinen on ymmärtääkseni luvattu toimittaa, ja tämä on nyt äärettömän tärkeää.

Täällä on puhuttu hyvin paljon siitä, että pitää olla turvallisuutta ja tietty määrä turvallisuustoimia, mutta kun ne resurssit puuttuvat täältäkin. Lakivaliokunta, kuten hallintovaliokunta, on kiinnittänyt vakavaa huomiota viranomaisten riittämättömiin voimavaroihin. Tämä ei ole suinkaan tämän hallituksen aikaansaamaa, mutta kun tälläkin vaalikaudella olemme muistaakseni viisi kertaa nyt tästä lausuneet ja olemme aina ”painottaneet” tai laittaneet ”erityistä huomiota” ja nyt jo ”vakavaa huomiota”. Tuomioistuinlaitoksesta on tullut ihan tällaista viestiä korkeinta oikeutta ja korkeinta hallinto-oikeutta myöten, että siellä ollaan ihan äärirajoilla. Oikeusvaltio tarvitsee ripeän ja toimivan oikeuslaitoksen. Se on myös keskeinen asia, kuten lakivaliokunta toteaa, että nämä käsittelyajat eivät ole liian pitkiä, ja sekin on taas resurssikysymys.

Yksi kysymys on myös, että hallintotuomioistuimissa maahanmuuttoon liittyvät kysymykset vievät resursseista leijonanosan, ja tämä on yksi juurisyy, mihin pitäisi puuttua, että niitä ei olisi niin paljon siellä. Lainsäädännöllisesti sekin on mahdollista.

Nostan tähän sisäisen turvallisuuden puheenvuorooni vielä yhden asian, jonka saimme kuulla tuossa lakivaliokunnan kuulemisessa suojelupoliisin osalta viime syyskuussa: Suojelupoliisi tosiaan kertoi, että näitä terrorismitorjunnan kohdehenkilöitä on tuommoinen nelisensataa ja kymmenen vuoden aikana se on kasvanut puolella. He kertovat, että siellä on koko ajan vain vakavamman riskin ihmisiä seurattavana. Liittyen tähän resurssikysymykseen suojelupoliisi toteaa, että he kohdistavat seuranta- ja valvontaresurssinsa kussakin tilanteessa konkreettisimman ja vakavimman terrorismin uhkan muodostaviin henkilöihin — mutta lause jatkuu, että käytettävissä olevien resurssien rajallisuuden takia resurssien käyttöä arvioidaan ja priorisoidaan. Jos me nyt mietitään, mikä on suojelupoliisin rooli meidän yhteiskunnassa, niin se on niin keskeinen, että jos he joutuvat siellä kohdentamaan ja pohtimaan, mihin kannattaa paukut laittaa, niin meillä on aika vakava ongelma.

Meillä on lainsäädännössä vielä parantamisen varaa; muun muassa rajalainsäädäntö ja terrorismilainsäädäntö vaativat tiukennuksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.02 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on täällä nyt käsittelyssä sisäisen turvallisuuden selonteko, ja ajattelin, että muutaman sanan sanon näistä, mitkä itseäni häiritsevät.

Nyt kun Ukrainan ja Venäjän välinen sota on päällä, ja tuossa aikaisemmin jo oli Valko-Venäjän ja Puolan rajalla tämmöinen järjestetty maahan pyrkiminen, jonka Puola ansiokkaasti hoiti, tulee meidän maamme oma rajaturvallisuus mieleen. Meidän pitäisi olla hyvin varautuneita siihen, että jos meitä kohtaa tällainen samanlainen tilanne, että esimerkiksi Venäjältä ohjataan ihmisiä tänne Suomeen jollakin keinolla tuonne rajalle, niin että he pyrkivät hakemaan Suomesta turvapaikkaa, niin tähän meillä ei mielestäni ole riittävää lainsäädäntöä ja se tulisi pikaisesti käynnistää. Myöskään en usko, että meillä on riittävästi tällä hetkellä resursseja pysäyttää tämmöistä hybridioperaatiota tai -vaikuttamista, jolla maahan pyritään ohjaamaan ihmisiä ja sekoittamaan meidän omaa turvallisuuspoliittista tilannettamme.

Edustaja Meri tuossa äsken mainitsi sen, että suojelupoliisilla on seurannassa 400 henkilöä, joita epäillään tämmöisestä terrorismiin liittyvästä asiasta. On hyvä, että meillä on tämmöinen suojelupoliisi, mutta se, ovatko heidänkään resurssinsa sitten riittävät suorittamaan tätä valvontaa ja seurantaa riittävällä tasolla, on semmoinen asia, mihin pitää jatkossa kiinnittää huomiota.

Ihmettelen myöskin, kun Pohjoismaihin ja myöskin Suomeen on sieltä näitä Isisin toiminnassa mukana olleita äitejä ja lapsia tuotu, niin miten Suomessa heitä ei ole tuomittu. [Leena Meren välihuuto] Tämä ei mielestäni enää ole oikein ymmärrettävää, koska kaikki, jotka ovat sinne lähteneet, ovat osallistuneet jollakin tasolla Isis-kalifaatin tukemiseen ja siihen terroristiseen toimintaan, mitä siellä on ollut.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeisenä: Kun puhutaan Suomen sisäisestä turvallisuudesta, niin nyt kun meille on tullut sieltä Ukrainasta paljon naisia, lapsia, nuoria tyttöjä pakolaisina tänne maahamme, niin millä keinoin me varmistamme heidän turvallisuutensa täällä? Sain eilen puhelun eräästä isosta kaupungista, ja siellä on vastaanottokeskus, johon on sijoitettu nyt näitä Ukrainasta tulleita naisia ja lapsia. Täällä vastaanottokeskuksessa on jo ennestään miehiä, ja jollakin tavalla nämä miehet ovat myös täällä turvapaikanhakijana, ja jollakin lailla näen jonkinlaisen riskitekijän siinä, että onko mahdollista nyt, että siellä joku

joutuu jonkinlaisen seksuaalisen teon uhriksi. Toivon, että tähän kiinnitetään erityisen paljon huomiota. Nämä naiset, jotka ovat tulleet tänne järkyttyneessä tilassa, ovat tavallansa heikommassa asemassa olevia naisia. Toivoisin, että näihin asioihin kiinnitettäisiin huomiota, ettei tässä meidän maassamme tule käymään yhdellekään Ukrainan pakolaiselle sillä tavalla kuin on jo Etelä-Euroopassa käynyt. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.07 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua sisäisen turvallisuuden selonteosta, ja ilokseni kuuntelin, kun ministeri kertoi meille, että meillä on mahdollisuus laittaa kaikki raja-asemat kiinni, mikäli hybridivaikuttaminen uhkaa Suomea. Siinä mielessä koen iloa tästä, koska aikaisempi vihreä sisäministeri Ohisalo ilmoitti, että Suomessa on aina auki yksi raja-asema turvapaikanhakijoita varten. Silloin ajattelin, että sieltähän ne kaikki sitten tulevat. Onneksi nykyinen ministeri on ottanut eri linjan, ja hän on valmis sulkemaan ainakin tämän päivän ilmoituksensa mukaan kaikki raja-asemat mahdollisessa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme ulko- ja turvallisuuspolitiikka määrittää myös osin sisäisen turvallisuutemme tason. Viimeaikaiset tapahtumat Venäjän ja Ukrainan välillä ovat lisänneet kansalaisten pelkoa ja ahdistusta tulevaisuudesta. Myös talouselämä ja yrityssektori ovat ottaneet osumaa tapahtuneesta, ja läntisen maailman aiheelliset, tiukat Venäjää kohtaan asettamat pakotteet ja niistä seuranneet vaikutukset ovat olleet omiaan luomaan myös lisääntyvää talouspoliittista turvattomuutta yhteiskunnassa. Paljon on siis tapahtunut lähiaikoina, ja siksi nyt käsiteltävä sisäisen turvallisuuden selonteko ei mielestäni vastaa aikaa, missä tänään elämme.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossa mainitaan, sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on yksi tärkeimmistä valtion tehtävistä, mutta itse selonteko keskittyy suurimmaksi osaksi kriisinhallinnassaan rasismiin, vihapuheeseen ja maalittamiseen. Mahdollinen sodan uhka, riittämätön huoltovarmuus ja omavaraisuuden kasvattaminen ruuan ja energian tuotannon osalta eivät ole saaneet mainittavaa painotusta selonteossa, pikemminkin päinvastoin, olemme joutuneet reaalielämässä näkemään merkittävää maatalouden ja turpeen energiantuotannon alasajoa, vaikka sisäinen turvallisuutemme perusta nojaa myös osin noihin edellä mainittuihin seikkoihin.

Selonteko paljastaa hallituksen varautumattomuuden suurten uhkien edessä ja on keskittynyt kaikissa toimissaan lähinnä ilmastonmuutoksen torjuntaan, joka liian tiukalla aikataululla toteutettuna vaarantaa dramaattisesti myös sisäistä turvallisuuttamme. On kuitenkin hyvä, että selonteossa on mainittu väestönsuojelujärjestelmä, ja sen tilan selvittäminen on otettu esille. Huolta on aiheuttanut kansalaisten tietämättömyys väestönsuojien sijainneista. Toivon, että hallitus ottaa asian prioriteettilistalle, ja vaikka yhdeksi kärkihankkeeksi korjata tähän asiaan liittyvät epäkohdat ensi tilassa — viivyttely ei näissä olosuhteissa ole vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden näkökulmasta selonteko maalaa epävarmoja tulevaisuudenkuvia, eikä lisäresurssien tarpeisiin voida vuosien 2022—2025 välillä sen mukaan vastata. Tämä tarkoittaa myös sisäisen turvallisuuden palveluja ja resursseja. Me perussuomalaiset olemme painottaneet useita kertoja tässä salissa priorisoinnin tärkeyttä ja ehdottaneet Suomelle toisarvoisten kohteiden, kuten kehitysyhteistyövarojen, leikkaamis-

ta. Mutta hallitus ei ole ehdotuksiamme kuunnellut, vaan on hyökännyt vastaan ihmisoikeussopimuksiin ja maailmanhalaamisen tärkeyteen vedoten. Perussuomalaiset katsovatkin, että nyt jos koskaan on korkea aika suunnata katse kohti oman kansan tarpeita ja suunnata varat ja resurssit täysimääräisesti sisäisten asioiden kuntoon laittamiseen. Kun olemme sisäisesti vahva ja yhtenäinen kansa, olemme vahva taistelussa myös ulkoapäin tulevia uhkia vastaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.11 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Niin kuin tuossa jo aikaisemminkin, aikaisemmassa puheenvuorossa, totesin, niin yksilö tuntee olonsa usein turvattomaksi, jos lähitulevaisuuden uhkakuvat ovat vaikeasti ennustettavia tai ymmärrettäviä. Edustaja Hoskonen tuossa toi ansiokkaasti esille sen, että tässä ajassa kun eletään, niin tämmöisiä ennustettavuuksia ovat energiahuolto ja ruokahuoltoon liittyvät kysymykset. Ihmiset miettivät sitä, riittävätkö rahat vaikka ensi talvena lämpimään kotiin tai onhan ruokahuolto turvattu.

Puhemies! Sisäisen turvallisuuden uhkakuvista ja siitä, mitä hallintovaliokunta on mietinnössään tuonut esille, ihan muutamalla sanalla.

Kybertoiminta, ympäristön turvallisuus. Hallintovaliokunta on yhtynyt puolustusvaliokunnan lausunnossa esitettyyn näkemykseen siitä, että kyberturvallisuutta ja yhteiskunnan digitalisoitumista käsitellään tässä selonteossa liian suppeasti etenkin, kun otetaan huomioon mainittujen asioiden kriittisen tärkeä merkitys koko yhteiskunnan tulevaisuudelle. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitetyn arvion mukaan kyberrikollisuus aiheuttaa tulevaisuudessa lähes yhtä merkittävän uhan sisäiselle turvallisuudelle kuin perinteinen rikollisuus, joka myös siirtyy kasvavassa määrin verkkoympäristöön. Tähänhän kuuluvat esimerkiksi huumausainekauppa, lapsiin kohdistuvat rikokset, laiton asekauppa, moninainen petosrikollisuus.

Sitten, puhemies, tässäkin salissa on puhuttu tästä katujengi-ilmiöstä. Valiokuntahan on selonteon osalta tuonut puutteena, että tätä olisi voinut enemmän nostaa esille, eli tätä ei ole käsitelty tarpeeksi hallintovaliokunnan mielestä. Suomessa, etenkin täällä pääkaupunkiseudulla, on merkkejä tästä katujengi-ilmiön syntymisestä. Suomessa on saadun selvityksen mukaan havaittavissa samankaltaista katujengityyppistä toimintaa kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Tähänhän totta kai tulee puuttua, koska tämä on huolestuttava ilmiö, jos vielä tämmöinen jengiytyminen alkaa syntymään ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajataustaisten rikollisten jengiytymisten osalta.

Puhemies! Vielä viranomaisten työssään kohtaama väkivalta ja muu häirintä. Poliisit, pelastajat, ensihoitajat, muun muassa sosiaaliviranomaiset kohtaavat työssään tänä päivänä ja tänä aikana yhä enemmän väkivaltaa. Tähän on myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunta antanut lausuntonsa, ja siinä lausunnossa ilmenee, että myös työsuojeluviranomainen on valvontatoiminnassaan havainnut, että erityisesti turvallisuusviranomaisten sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluksessa olevien väkivallan uhka on työssä viime vuosina kasvanut.

Ja sitten vielä otan loppuun, että sivistysvaliokunta on myös kiinnittänyt huomiota opetusalan henkilöstön työssä kokemaan väkivaltaan ja uhkaan: kunta-alalla eniten väkivaltaa ja sen uhkaa koetaan opetus-, hoito- ja asiakaspalveluammateissa. Tähän on hallintovaliokunta todennut, että pitää tilannetta erittäin huolestuttavana ja pitää välttämättömänä, että

mainituilla aloilla työskentelevien työturvallisuuteen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.16 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Suomen valtion tärkein tehtävä on taata suomalaisten turvallisuus. Turvallisuus on perusarvomme ja perustarpeemme. Jos turvallisuutta ei ole, muilla asioilla ei juuri ole merkitystä.

Putinin Venäjän rikollinen hyökkäys Ukrainaan on romuttanut Euroopan ja Suomen turvallisuuden perusteita. Samalla suomalaisten turvallisuudentunne on järkkynyt. Kuten tässä keskustelussa on oikein tuotu esille, juuri ennustettavuuden puute horjuttaa ihmisten turvallisuudentunnetta. Nyt jos koskaan hallitukselta vaaditaan asioiden laittamista tärkeysjärjestykseen: enemmän tätä, vähemmän tuota — enemmän turvallisuutta, vähemmän wokea. Hallituksen ja eduskunnan tärkein tehtävä tulee olla suomalaisten turvallisuuden takaaminen ja turvallisuudentunteen vahvistaminen.

Arvoisa puhemies! Uudessa turvallisuusympäristössä lienee vain ajan kysymys, koska Venäjä kohdistaa Suomeen jonkinlaista ilkeyttä. Tämä voi olla vakavaa hybridivaikuttamista ja tarkoittaa kymmenientuhansien, jopa satojentuhansien siirtolaisten vyöryttämistä itärajan yli. Tulijoita Venäjällä riittää, ja se voi niitä myös lisää hankkia. Suomen kykyä torjua Putinin operaatioita on kiireesti vahvistettava joka rintamalla. Kuten hallintovaliokunta toteaa, hybridivaikuttamisessa ”etsitään sellaisia mahdollisuuksia häiritä ja vaikuttaa, mitä ei ole otettu kaikessa viranomaistoiminnassa tai lainsäädännössä vielä huomioon. Tämänkin vuoksi on perusteltua, että lainsäädännössä varaudutaan jo ennakollisesti erityyppisiin hybridivaikuttamistilanteisiin.” Eli jos Suomen viranomaisten toimivaltuudet laissa, resurssit ja suunnitelmat ovat ajan tasalla, tämä ennaltaehkäisee vihamielisiä operaatioita, toimii pidäkkeenä.

Tästä syystä oppositio vaati viime vuonna hallitukselta esitystä hätätilapykälästä, jonka nojalla voitaisiin estää myös turvapaikanhakijoiden rajanylitykset kansallisen turvallisuuden ollessa uhattuna. Suomen tulisi kyetä toimimaan aivan samoin kuin Puola ja Liettua toimivat, kun Valko-Venäjä ja Venäjä vyöryttivät näiden EU-maiden rajojen yli suurta määrää siirtolaisia viime vuoden lopulla. No, hallitus torjui loppuvuonna esityksemme — koko asiasta ei olisi saanut oikeastaan keskustella.

Nyt hallitus on luvannut vihdoin valmiuslakiin joitain pikaisia muutoksia hybridioperaatioiden varalta. Lisäksi se aikoo säätää rajamenettelystä. Tämä rajamenettely, joka on siis EU-direktiivin mahdollistama seulontamenettely, on tärkeä lisätyökalu, mutta se ei ole lainkaan riittävä toimivaltuus ja menettely tällaisen laajamittaisen maahantulon tilanteen varalta. Rajamenettelyssä nämä henkilöt kuitenkin otetaan tänne Suomen alueen sisäpuolelle.

Kysyin aiemmin tässä keskustelussa sisäministeri Mikkoselta, aikooko hallitus taata viranomaisille riittävät toimivaltuudet, jotta itäraja voidaan tarvittaessa kokonaan sulkea, jos Venäjä vyöryttää siirtolaisia itärajan yli. Ministeri vastasi: ”Meillä on nyt jo mahdollisuus sulkea rajanylityspaikkoja. Me voimme sulkea itärajalta vaikka kaikki rajanylityspaikat, jos on tarve”. Todella vielä marraskuussa silloinen sisäministeri Ohisalo totesi, että yksi rajanylityspaikka pitää pitää auki turvapaikkahakemusten jättämistä varten kansainvälisen oikeuden mukaan.

Tulkitsen ja todella toivon, että hallitus on tarkistanut tulkintaansa voimassa olevasta rajavartiolaista ja sen toimivaltuuksista ja kansainvälisestä oikeudesta. Ministerin vakuuttelun jälkeenkin jää kuitenkin edelleen kysymys, mitä tapahtuu, kun siirtolaismassat rajaaseman sulkemisesta huolimatta tulevat rajan yli ja sanovat ”asylum”,” turvapaikka”. Otetaanko heidät Suomen rajojen sisälle turvapaikkaprosessiin, kuten aiemmin on esitetty, vai siirretäänkö heidät välittömästi takaisin rajan yli? Vain jälkimmäinen vaihtoehto torjuu hybridioperaatiota.

On päivänselvä asia, että Suomella on suvereenina valtiona oikeus päättää siitä, kenet se alueelleen päästää, ja tilanteessa kuin tilanteessa oikeus myös kansainvälisen oikeuden mukaan taata kansalaistensa turvallisuus ja maan itsenäisyys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.21 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä turvallisuusasiasta koskien Suomen sisäistä turvallisuutta. Tämä hybridivaikuttaminen, samoin kyberiskut, joita Suomikin varmasti on jo tähän saakkakin kohdannut monella tapaa ja tulee kohtaamaan jatkossakin, varsinkin kun tämä Nato-keskustelu on nyt siinä asennossa kuin on. Se johtaa siihen, että varmasti Venäjä reagoi siihen tavalla, jota emme pysty tällä hetkellä edes kuvaamaan. Kysymys on varmasti tasavallan presidentinkin mainitsemista erilaisista ilkeyksistä, mitä joudumme kohtaamaan, mutta niihin pitää varautua. Meillä on voimassa oleva hyvä tiedustelulaki, joka todella syntyi aivan kreivin aikaan. Siitä vielä edelleen haluan kiittää muun muassa jo pois talosta jäänyttä kansanedustaja Tapani Tölliä, joka omalla työpanoksellaan mahdollisti tämän tiedustelulain läpiviennin, ja koko eduskunta oli siinä aktiivisesti mukana. Se oli merkittävä teko Suomen historiassa.

Ministeri Krista Mikkosen hetki sitten lausumat sanat siitä, että voidaan itäraja panna kokonaan kiinni, olivat minullekin ihan uusi tieto. Tähän astihan on annettu ymmärtää, että näin ei voi tehdä, mutta nyt sitten voidaan. Olkoon niin tai näin, on aivan välttämätöntä valmiuslakiin saadaan nopeasti ne edustaja Vestmaninkin mainitsemat korjaukset, mahdollisimman pian. Nyt ei voi enää tässäkään asiassa miettiä eikä pohtia eikä komiteoita asettaa — nyt pitää tulla tuloksia ja heti.

Rajamenettelyyn on myös hyvä saada nopeasti ratkaisuja aikaiseksi. Toki tiedämme kaikki Suomen eduskunnassa, että olemme Schengenin ulkorajalla täällä Suomessa ja se asettaa meille tiettyjä vaatimuksia, mutta siitäkin huolimatta olen aivan varma siitä, että Euroopan unionilla ei ole mitään sanottavaa siihen, jos Suomi haluaa huolehtia omasta turvallisuudestaan. Paremminkin Euroopan unioni itse saisi mennä itseensä ja ruveta miettimään, mitä se porukka siellä oikein meinaa. Nyt sieltä on tulossa sellaisia esityksiä, kuten tämä ennallistaminen, joka muka on ilmastonmuutoksen torjuntaa. Se ei kestä minkään näköistä tieteellistä tarkastelua. Samoin tämä metsien suojelu: ovat lakkauttamassa Suomesta ja koko pohjoiselta pallonpuoliskolta sen kasvumahdollisuuden, mikä meillä on. Se liittyy myös sisäiseen turvallisuuteen, jos täällä asiat menevät aivan hunningolle. Se ei ole mitään muuta kuin sisäisen turvallisuuden alasajoa. Ja Euroopan unioni on tässä aktiivinen. Saisi kyllä Ursula von der Leyen siellä komission hienoissa palatseissa nyt pikkuhiljaa saada siihen komissioon järkeä. Eihän näin voi toimia. Kysymys on kuitenkin demokraattisten valtioiden yhteisöstä, joista jokaisella on voimassa olevat lait. EU-komissio ja EU:kin toimii luovutetun, sille siirretyn toimivallan puitteissa, se ei ole mikään Suomen sisäisten

asioiden käsittelijä. Jos tuota ei vielä tiedetä siellä, niin kannattaa ainakin kurssi käydä tai suomalaisten käydä kertomassa, miten asiat ovat.

Energia on meille edelleen se akilleenkantapää, energia ja ruoka sen lisäksi — molemmat, mutta ruoka ensin tietenkin, koska se takaa sen, että Suomi pysyy toimintakykyisenä, ihmiset voivat hyvin ja pysyvät terveinä. Mutta energia on sen tautta hyvä, koska se on meille hybridivaikuttamisen mahdollisuus tällä hetkellä Venäjän suunnalta. Itäisessä Suomessa jopa 30—40 prosenttia suurista CHP-voimaloista on Venäjän energiasta riippuvaisia, ja nyt tänä päivänä ihan oikeasti, arvoisat edustajat, moni voimalaitoksen johtaja raapii päätään kyllä ihan oikeasti, että miten tästä seuraavasta talvesta selvitään, ja me täällä vielä ihmettelemme monella suulla, että pitääkö sitä turvetta ruveta käyttämään. Turve on saatava tässä maassa välittömästi uusiutuvaksi luonnonvaraksi, meidän on tehtävä siitä komissiolle esitys. Tällaisen lälläröinnin, mitä tässä talossa on harjoitettu ja disinformaatiota jaettu — hybridivaikuttamista sekin — on loputtava. Onhan se käsittämätöntä, että rahoituksen taksonomiassa maakaasu on saamassa vihreän sertifikaatin kylkeensä, elikkä se on hyväksyttävä energiaraaka-aine, [Keskeltä: Aivan käsittämätöntä!] mutta turpeelle sitä ei anneta millään. Tällainen kiusanteko pitää tässä talossa lopettaa. Turve uusiutuu 40 miljoonaa kuutiota joka vuosi, ja se on saatava ihan virallisesti Suomen käyttämäksi hyväksyttäväksi energiaraaka-aineeksi. Pois päästökaupasta ja verot pois, niin olemme silloin paljon vahvemmalla tiukan paikan tullen. Tämä 15 miljoonaa kuutiota tarvitaan jyrsinturvetta varastoon kesän jälkeen, jotta ensi talvesta selvitään. Meidän pitää tässä maassa käynnistää hanke — tiedän, että niitä on aikaisemminkin muun muassa Pohjois-Karjalassa ollut — että turpeesta voidaan tehdä myös dieseliä, että me emme ole riippuvaisia ulkomaisista maista energian tuonnissa, jos haluamme itsessään todella näin toimia. Siitä on olemassa ihan viralliset tutkimukset, eli me tiedetään, että se järjestelmä toimii, niin sanottu Fischer—Tropsch-menetelmä on siinä erinomaisen hyvä ja tehokas ja tulee puhdasta dieseliä, joka on puhtaampaa kuin tänne laivattu raakaöljystä tehty.

Elikkä meillä on mahdollisuuksia. Sama koskee sähköä. Itänaapuri voi meitä kurmoottaa sillä, että pannaan vaarallisella hetkellä sähkö kiinni tai maakaasuputki kiinni. Joku sitten lohduttaa, että Balticconnectorin kautta tulee maakaasua Suomeen. Tulee, tulee, mutta sekin on venäläistä maakaasua. Eli meidän pitää nyt tässä asiassa terästäytyä, ei eduskunta voi jatkaa tällaista pehmyttä politiikkaa, jonka lopputuloksena Suomenmaa joutuu sellaiseen ahdinkoon, jota ei koskaan ennen ole nähnyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

17.26 **Mikko Lundén ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään pidetty erinomaisia puheita selonteosta sisäisestä turvallisuudesta, ja varsinkin edustaja Hoskosen puhe äsken oli todella hyvä. Minä myös kiitän hallintovaliokuntaa mietinnöstä.

Tähän selontekoon sen verran vielä, että kuten ilmeni, luottamus poliisiin on Suomessa korkealla tasolla — selonteon mukaan noin 87 prosenttia. Tästä on edelleen syytä pitää kiinni, ja voisi se olla vähän korkeampikin vielä. Tämä onnistuu kuitenkin vain ja ainoastaan turvaamalla poliisille riittävät toimintaedellytykset kenttätyöhön. Poliisin riittävä läsnäolo ja näkyvyys kaikkialla maassa on olennaisen tärkeätä kansalaisten turvallisuudentunteen kannalta. Ihmisten pitää voida luottaa siihen, että poliisin apu on saatavilla kaikkialla Suomessa. Pitkäjänteinen ja ennustettava rahoitus on välttämätön poliisin rikoksia ennalta ehkäisevässä toiminnassa. Nyt poliisi on joutunut valitettavasti taloustilanteensa

vuoksi priorisoimaan tehtäviään, mikä on näkynyt muun muassa omaisuusrikosten heikkona selvittämisasteena. Tosiasia on myös se, että poliisin turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut. Etenkin suurimmissa kaupungeissa jengiytymiskehityksen ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden kasvun vuoksi poliisi kohtaa myös nuorten kohdalla aiempaa useammin vaarallisia tilanteita.

Arvoisa herra puhemies! Poliisin voimavarojen ohella kiinnittäisin huomiota myös oikeuslaitoksen resursseihin. Merkittävänä osana ihmisten kokemaa turvallisuudentunnetta on myös luottamus siihen, että yhteiskunta takaa heidän oikeusturvansa toteutumisen tarpeen vaatiessa. Koronapandemia on entisestään ruuhkauttanut tuomioistuimia, minkä vuoksi joutuisat käsittelyajat eivät toteudu tällä hetkellä. Myös oikeudenmukaisilla rangaistuksilla on oma merkityksensä kansalaisten luottamuksen rakentamisessa. Nyt näin ei ole esimerkiksi törkeimpien lapsiin kohdistuneiden seksuaali- ja väkivaltarikosten kohdalla. Edellytän, että eduskunta ryhtyy toimiin asian korjaamiseksi.

Varsinkin näinä aikoina luottamuksen oman maan viranomaisiin tulee olla huippuluokkaa, eikä siitä meillä ole varaa tinkiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.28 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tuon sivistysvaliokunnan terveiset tähän keskusteluun, jossa käsitellään hallintovaliokunnan mietintöä sisäisestä turvallisuudesta annetusta selonteosta. — Niin, sivistysvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että varhaiskasvatus, koulutus, kulttuuri, liikunta ja nuorisotoimi näkyvät selonteossa vain vähän, vaikka niillä on oleellinen yhteiskunnan vakautta edistävä merkitys. Sivistyksen toimiala luo hyvinvointia sekä osaamisen ja kulttuurin pääomaa, kriittisen ajattelun taidot mukaan lukien, sekä vahvistaa osaltaan tietoisuutta kokonaisturvallisuudesta ja sitä koskevaa osaamista kaikissa ikäluokissa. Hyvinvointi ja osaaminen ovat tärkeä osa demokraattisen ja turvallisen yhteiskunnan perustaa. Valiokunta painottaa sivistyksen toimialan tunnistamista keskeisenä toimijana ja yhteistyötahona sisäisen turvallisuuden vahvistamisessa.

Valiokunta kiinnittää huomiota selonteon kakkossivulla olevaan linjaukseen, jonka mukaan Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti ennalta ehkäisyyn. Yhteiskunnan tasolla tämä tarkoittaa esimerkiksi riittäviä matalan kynnyksen palveluja ihmisen arjessa, kuten mielenterveyden tukemista kouluissa ja oppilaitoksissa. Yksilötasolla ehkäisevissä toimissa palvelujärjestelmän monialainen ja katkeamaton tuki on tärkeää räätälöidä tarpeen edellyttämällä tavalla. Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille, että vaikka selonteossa ennalta ehkäisy on keskiössä, lisäresurssivaatimukset kohdistuvat enemmän korjaaviin kuin ennaltaehkäiseviin tahoihin. Valiokunta pitää tärkeänä tunnistaa ja konkretisoida myös ennaltaehkäisevien toimien resurssitarpeet.

Kiinnitämme selonteossa myöskin huomiota siihen, että sivulla 12 todetaan, että maahanmuutto ei itsestään ja itsessään ole sisäisen turvallisuuden kysymys mutta säätelemättömänä muuttoliike voi aiheuttaa epävakautta valtioiden sisällä ja välillä. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä ottaa huomioon, että sivistyksen toimialalla esimerkiksi varhaiskasvatuksella ja koulutuksella sekä kotoutumisella, mukaan lukien kielitaito, on keskeinen merkitys maahanmuuttajien yhteiskuntaan integroimisessa ja integroitumisessa.

Me kiinnitämme huomiota myös hallinnonalojen yhteistyöhön tässä turvallisuuskysymyksessä, ja meillä on täällä meidän lausunnossa ihan vahvasti kerrottuna tästä syrjäytymisen estämisestä. Nimittäin syrjäytyminenhän on sisäisen turvallisuuden yksi suurimpia

haasteita. Valiokunta pitää syrjäytymistä vakavana ongelmana ja painottaa syrjäytymisen ehkäisemistä sekä lasten ja nuorten osallisuuden kokonaisvaltaista vahvistamista tehokkain ja vaikuttavin toimenpitein. Syrjäytymisellä on läheinen yhteys myös koulukiusaamiseen. Tutkimustiedon mukaan useimpia syrjäytyneitä henkilöitä yhdistää se, että he ovat joutuneet lapsuudessa tai nuoruudessa koulukiusatuksi.

Mielenterveydestä on myöskin meidän lausunnossa: Valiokunta painottaa, että kansallisen turvallisuuden edistämisen toimissa tulee kiinnittää huomiota myös mielenterveyden turvaamiseen pitkäjänteisesti ja riittävin resurssein. Mielenterveyspalvelujen tulee vastata niiden tarvetta. Lasten ja nuorten psyykkinen huonovointisuus on lisääntynyt. Erityisen vaikeaksi tilanne on muuttunut koronapandemian pitkien rajoitustoimenpiteiden aikana, jolloin lasten ja nuorten osallistumisen ja osallisuuden sekä perusturvallisuuden ja varhaisen tuen saannin mahdollisuudet heikentyivät huomattavassa määrin. Yksinäisyyden, ahdistuneisuuden ja masentuneisuuden luvut nousivat ennätyksellisen korkeiksi, ja sekä varhaisten että viimesijaisten palveluiden jonot kasvoivat pitkiksi. Pandemian hillitsemisen toimenpiteet kohdistuivat erityisen raskaasti lapsiin ja nuoriin myös, kun esimerkiksi kouluterveydenhoitajaresursseja on koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta siirretty koronaviruspandemiaan liittyviin tehtäviin. Avun ja tuen tarpeen tunnistaminen ja saanti ovat viivästyneet merkittävästi samaan aikaan kun niiden tarve on lisääntynyt.

Me kiinnitämme huomiota mielenterveysongelmien nopeaan auttamiseen ja näille lapsille ja nuorille suunnattuihin palveluihin. Painotamme palvelujen monialaisuutta sekä mielenterveyspalvelujen toimivuutta erityisesti perustason mielenterveyspalveluja tehostamalla. On tärkeää huolehtia, että tarvittavat palvelut, joilla voidaan oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti vastata tuen tarpeisiin, ovat helposti lasten ja nuorten saatavilla ja saavutettavissa.

Meidän lausuntomme käsittelee myös yksinäisyyttä ja ostrakismia, eli nuorten kokemuksia ulkopuolisuudesta ja yksinäisyydestä. Ne ovat lisääntyneet.

Tämä on muutenkin hyvä lausunto, koska tämä oli hyvin yksimielinen, ja oltiin sitä mieltä, että näitä pitäisi ottaa huomioon sisäisen turvallisuuden edistämisessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.33 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Kun viime vuoden lopussa käytiin eduskunnassa keskustelua rajaturvallisuudesta, kokoomuksesta nostettiin esille ajatus siitä, että Suomenkin tulisi harkita sitä mahdollisuutta, että itärajaa tulisi aidata tai siellä tulisi rakentaa maastoesteitä laajamittaisen maahantulon varalta. Tätä esitystä aika laajasti paheksuttiin, [Tuomas Kettunen: Kallis!] sitä pidettiin epärealistisena ja kalliina.

Eurooppalaisessa kontekstissahan tämä on kuitenkin täyttä realismia. Käsitykseni mukaan Suomi on ainoa EU:n itäinen ulkorajavaltio, joka ei ole käynnistänyt raja-aidan rakentamista. Viime lokakuussa 12 EU:n itäistä ulkorajavaltiota sekä Itävalta ja Tanska kirjelmöivät komissiolle siitä, että tällaisen raja-aidan rakentamiseen tulisi saada EU:n rahoitusta. Tästä kirjelmästä puuttui kuitenkin yksi itäinen EU:n ulkorajavaltio, eli Suomi. Onneksi neuvoston oikeuspalvelu muutti loppuvuonna tulkintaansa siitä, voidaanko EU-rahoitusta käyttää tällaisen raja-aidan rakentamiseen, ja nykyisin se neuvoston oikeuspalvelun tulkinnan mukaan on mahdollista.

Vielä tammikuussa, kun muun muassa Puola, Liettua ja Latvia kutsuivat Schengen-valtiot koolle pohtimaan rajaturvallisuutta, Suomi vastusti sitä, että EU:lta vaaditaan rahoitus-

ta tällaisen raja-aidan rakentamiseksi. Nyt me kaikki ymmärretään, että tämä on täysin realistinen ja jopa järkevä skenaario ja semmoinen toimenpide, jota Suomessakin joudutaan harkitsemaan. Toivonkin, että tämä on yksi niistä asioista, jotka ovat nyt hallituksen toimenpidelistalla, ja tätä sisäministeri lähtee aktiivisesti EU:ssa edistämään, että raja-aidan rakentamiseksi tätä EU-rahoitusta voidaan Suomessakin jonain päivänä saada.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

17.35 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tahtoisin sanoa vielä muutaman sanan oikeuslaitosten resursseista, kun unohdin äsken sanoa, ja mahdollisista rangaistuksista. Kauppoihin kohdistuvat varkaudet ja näpistykset ovat kasvussa. On mielestäni täysin kestämätöntä, että samat henkilöt tulevat päivästä toiseen näpistelemään tai varastamaan muun muassa päivittäistavarakaupoista saamatta rangaistusta teoista. On arvioitu, että varkaudet ja näpistykset aiheuttavat vuosittain noin 550 miljoonan euron kustannukset, mutta mikään raha ei kuitenkaan korvaa sitä henkistä tilaa, minkä ihminen kokee esimerkiksi kaupan kassalla, kun sinne tullaan sinun työvuorollasi ryöstämään esimerkiksi puukolla uhaten. Tätä tapahtuu valitettavasti joka päivä jossain päin Suomea. Ja ryöstäjien tuomiot ovat täysin naurettavia, jos he edes saavat tuomiota, koska jokainen tietää, mitkä ovat poliisin ja Syyttäjälaitoksen resurssit tällä hetkellä. Näihinkin tärkeisiin asioihin ei valitettavasti ole tulossa muutoksia tässäkään selonteossa, ja tätä pidän erittäin valitettavana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.36 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Vielä hieman, muutama sana, sisäisestä turvallisuudesta. Tänään käsittelemme siis selontekoon annettua mietintöä, ja mietintö on erinomaisen hyvä. Siinä on hyviä lausuntoja, kannattaa niitä katsoa. Siinä katsotaan monipuolisesti näitä turvallisuusasioita.

Yksi, mitä itse olen paljon pohtinut, on myöskin se, onko meillä, kun ajattelee nyt tätäkin yhteiskunnallista tilannetta, niitä varautumisvalmiuksia ja turvallisuustaitoja, joita meillä pitäisi olla. Itse näkisin, että olisi valtavan tärkeää, että jokaisella kouluasteella olisi siellä opetussuunnitelmien perusteissa ihan selkeästi sanottu tämä turvallisuus- ja varautumistaitojen opettaminen, ja jokaiselle ikäluokalle tietysti ikäluokalle sopivalla tavalla opetettuna.

Toinen, mitä me tarvittaisiin Suomeen, on turvallisuuskoulutettujen naisten ja miesten rekisteri. Tähän viittasi myös parlamentaarinen ryhmä viime syksynä, kun Ilkka Kanervan johdolla tehtiin parlamentaarinen selvitys tästä maanpuolustuksesta ja asevelvollisuudesta. Siellä tuotiin esille myös syrjäytymisen estämiseen liittyviä toimia, mutta sielläkin kiinnitettiin huomiota siihen, että jos meille poikkeusolot tulevat, niin meillä ei löydy mistään niitä henkilöitä, jotka on koulutettu turvallisuustaitoihin. Meillä on paljon sellaisia järjestöjä, kuten johtamani Naisten Valmiusliitto, joka on tuhansia naisia kouluttanut turvallisuustaitoihin, mutta tällä hetkellä, jos tilanne vaatisi, me emme tietäisi, meillä ei ole siihen rekisteriä, kun meillä ei ole mahdollisuutta sitä tehdä. Toivon, että puolustusministeriö ottaa tästä nyt koppia ja miettii, miten me saadaan sellainen rekisteri, jossa ovat sekä naiset että miehet totta kai, varmuuden varalle, tulevaisuutta varten. Kyllä me sitäkin tullaan tar-

vitsemaan. Tämä rekisterihän vaatii lainmuutoksen, ja sitten se vaatii tietysti resurssit. Se osataan kyllä tehdä, kunhan siihen vain on resurssit.

Sitten kiinnittäisin vielä huomiota täällä keskustelussa olleeseen rajaturvallisuuteen. Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että meidän on pakko tehdä muutoksia valmiuslakiin, mutta myös rajalakiin, ja nimenomaan sinne rajalakiin sillä lailla se muutos, että rajat voidaan sulkea. Täällä on nyt ollut kahta tietoa, nimittäin ministeri Ohisalo silloin ollessaan ministerinä kertoi, että ei voi sulkea täysin rajoja, ja olen kyllä hänen kanssaan ihan samaa mieltä, koska aikoinansa se selvitettiin ollessani sisäministerinä, että niitä rajoja ei voi täysin sulkea. Nyt täällä kuitenkin tänään ministeri Mikkonen sanoi, että ne voidaan sulkea, mutta se ei todellakaan pidä paikkaansa, koska se on niin moneen kertaan selvitetty. Olen sitä mieltä, että rajalaki ja valmiuslaki pitää nyt korjata. Meillä saattaa olla todellakin tässä lähiaikoina sellainen hybridivaikuttaminen edessämme, että kaikki keinot on tehtävä. Nyt ei pidä olla sinisilmäinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.39 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Heikentynyt turvallisuustilanne Suomen ulkopuolella ei tietenkään ole poistanut uhkia Suomen sisältä. Järjestäytynyt rikollisuus on yksi merkittävimmistä sisäisen turvallisuuden uhkista. Kuten krp on todennut, se kasvaa, kansainvälistyy ja kovenee, ja vaikuttaa yhteiskunnan hyvin moniin eri osa-alueisiin. Europolin uhka-arvion mukaanhan järjestäytynyt rikollisuus on ollut keskeisin uhka EU:n sisäiselle turvallisuudelle.

Haluankin nostaa tässä esille hallintovaliokunnan yksimielisestä mietinnöstä lausuman, jonka mukaan edellytetään sitä, että hallitus tehostaa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, ja tässä tarkoituksessa muun muassa selvittää ja arvioi lainsäädännön kehittämistarpeet ja sen pohjalta valmistelee tarvittavat lainsäädäntöesitykset. Tähän kovaan rikollisuuden muotoon on kyettävä vastaamaan kovilla keinoilla.

Suomen perinteisten liivijengien ja tällaisen perinteisen järjestäytyneen rikollisuuden ohelle on syntynyt uusi ilmiö, uusi turvallisuusuhka eli katujengit, ja tämä tällaisena näkyvänä ilmiönä on horjuttanut ihmisten turvallisuudentunnetta, varsinkin pääkaupunkiseudulla. Hallintovaliokunta pitää mietinnössään sisäisen turvallisuuden selonteon merkittävänä puutteena, ettei siinä juurikaan käsitellä sitä, että Suomessakin on merkkejä tämän katujengi-ilmiön syntymisestä. Suomessa on havaittavissa samankaltaista katujengityyppistä toimintaa kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin erityisen huolestuttavana uutena ilmiönä ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajataustaisten rikollisten jengiytyminen. Katujengi-ilmiöön puuttumiseen tarvitaan sekä kovia että pehmeitä keinoja. Ilmiöön puuttumiseksi on tunnistettava ja tunnustettava, kuten hallintovaliokunta on yksimielisessä mietinnössään tehnyt, että ilmiö liittyy osaltaan epäonnistumiseen maahanmuutossa. Suomeen on tullut ja jäänyt liikaa sellaisia, joilla ei ole aitoa halua kotoutua. Näin ollen kotoutuminen on tässä yksi ydinkysymys, ja sen tuleekin olla kaiken maahanmuuton ehtona.

Arvoisa puhemies! Palautusjärjestelmä ei toimi asianmukaisesti, mikä heikentää koko turvapaikkajärjestelmän legitimiteettiä, kuten valiokunta on aivan oikein todennut. Suomessa on huomattavia määriä ihmisiä, jotka saatuaan lainvoimaisen kielteisen päätöksen turvapaikkahakemukseensa eivät suostu vapaaehtoisesti poistumaan maasta. Laittoman maassa oleskelun kasvuun liittyy usein muita yhteiskunnan kannalta haitallisia ilmiöitä,

[Puhemies koputtaa] kuten edellä mainittua jengiytymistä, myös ihmiskauppaa ja radikalisoitumista. Palautusjärjestelmän kuntoon saattaminen ei saa hautautua maailman muiden [Puhemies: Kiitoksia!] huolien ja turvallisuusuhkien alla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.43 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ei ollut tarkoitus ottaa tätä puheenvuoroa, mutta edustaja Vestman tuossa toi esille sen — kun nyt puhutaan sisäisestä turvallisuudesta — pitäisikö EU-rahalla rakentaa Suomen ja Venäjän rajalle aita. Tästähän myös kokoomuksen eduskuntaryhmä pyysi selvitystä viime vuoden marraskuussa edustaja, ryhmäpuheenjohtaja Kai Mykkäsen toimesta.

Selvitin tuossa ihan nyt tarkan kilometrimäärän Suomen ja Venäjän valtakunnan rajan pituudesta. Se on 1 343,6 kilometriä. Edustaja Vestmanin ajatus siitä, että EU-rahalla lähdettäisiin tekemään vaikka verkkoaita tuolle kyseiselle pituudelle, maksaa 100 euroa per metri, ja siihen vielä laitettaisiin niin sanottua Nato-lankaakin matkaan. Se on aika iso kuluerä.

Jos tämmöinen aita lähdettäisiin rakentamaan, niin sitähän pitäisi myös valvoa. Siellä pitäisi olla sitten rajojemme vartijoita useampia valvomassa sitä aitaa, ja sillä mahdollistettaisiin se, että se aita myös toimisi. Ehkä, puhemies, näen nyt tässä ajassa niin, että nämä rahat ennemmin käytettäisiin sisäisen turvallisuuden edistämiseen, poliisin resursseihin, Rajavartiolaitoksen resurssien turvaamiseen. Niitä kyllä on itse asiassa tehty tämän hallituksen toimesta, ja myös Rajavartiolaitokselle on osoitettu rahoitusta.

Puhemies! Ihan vain halusin tämmöisen kommenttipuheenvuoron ottaa, että aika kallis aita tulisi tuohon Suomen ja Venäjän rajalle, jos tämmöistä lähdettäisiin rakentamaan. Käytetään ne rahat ennemmin sisäisen turvallisuuden edistämiseen ja resursseihin poliisien ja Rajavartiolaitoksen suuntaan. [Juha Mäenpää: Betoniin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.45 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Niin, kukaanhan ei ole esittänyt sitä, että koko 1 300 kilometriä pitkä itäraja aidattaisiin, vaan siinä loppuvuonnakin käydyssä keskustelussa ja siinä esityksessä oli kysymys siitä, että Suomen itärajalla on kohtia, joiden osalta maastoesteen rakentaminen olisi ihan perusteltua ymmärtääkseni myös rajaturvallisuusasiantuntijoiden kannan mukaisesti.

No, juuri siitä syystä, että sen aidan rakentaminen on kallista, EU-rahoituksen saaminen tähän olisi Suomenkin edun mukaista, ja tätä taustaa vasten on hämmentävää, että Suomi ainoana itäisenä EU:n ulkorajavaltiona ei ole ollut mukana EU:ssa tässä porukassa, joka on tätä rajaturvallisuuskysymystä nostanut esille ja vaatinut EU:n satsauksia siihen.

Näyttää siltä, että Suomen kanta on jollain tavalla muuttumassa, koska aivan tuoreessa sisäministeriön julkaisussa varautumisesta muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen, joka sinänsä koskee pääosin mahdollisia lainsäädäntömuutoksia, on nostettu esille rajaesteiden rakentaminen, ja hyvä niin. Toivon todella, että tässäkin nyt sitten hallituksen linja on muuttunut ja siellä yhdessä rintamassa muiden EU:n itäisten ulkorajavaltioiden kanssa EU:nkin panosta tähän rajaturvallisuusasiaan vaaditaan.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 4/2021 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

5. Lakialoite laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 7/2022 vp Juha Mäenpää ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.47 **Juha Mäenpää ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lähetekeskustelussa on aiheena lakialoitteeni tuloverolain 93 §:n muuttamisesta. Aloitteen pääasiallinen sisältö on seuraava: Muutetaan tuloverolain 93 §:n 1 momentissa mainittujen tulonhankkimismenojen summia asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten osalta siten, että näitä matkakustannuksia voidaan vähentää ansiotulosta enintään 10 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 500 euroa. Nykyisen lain nojalla matkakustannuksia voi vähentää enintään 7 000 euroa, ja omavastuuosuus on 750 euroa.

Arvoisa puhemies! Täällä viime vuonna korotettiin polttoaineveroja, ja silloin erityisesti keskustasta sanottiin, että se on semmoinen indeksikorotus. Tätä myös vihreät toistivat. Jos indeksikorotuksella korotetaan tämmöisiä vähennyksiä verotuksessa, niin silloin pitää näitä rajojakin aivan ilmiselvästi korottaa, ja itse asiassa minun mielestäni meidän tulisi samalla myös korottaa verottajan hyväksymää matkakuluvähennystä sillä tavalla, että se kilometrihinta nostettaisiin 0,25 eurosta 0,33 euroon. Aion tästä tehdä erillisen toimenpidealoitteen. Mutta nyt tähän lakialoitteeseen. Perustelen sitä seuraavasti:

Polttoaineiden hintojen noususta on uutisoitu useaan otteeseen viimeisten kuukausien aikana. Yle uutisoi 29.11.2021, että bensiinin ja dieselin hinta on pysytellyt kalliina jo tavallista pitempään. Uutisten mukaan bensiinin hinta oli ollut nousujohteisessa suunnassa öljyn maailmanmarkkinahinnan takia jo alkuvuodesta 2021 lähtien. Isoin korotus tapahtui kesän jälkeen, kun bensiinin litrahinta kapusi monin paikoin kahden euron tuntumaan. Ja nyt tämän Ukrainan kriisin johdostahan tämä polttoaineen hinta on noussut vielä huomattavasti enemmän, mutta toivotaan, että se on väliaikaista ja hallitus tulee myös perussuomalaisten linjalle ja alkaa toimia jotenkin sen polttoaineen hinnan laskemiseksi.

Polttoaineiden hintojen noususta kärsivät erityisesti syrjäseuduilla asuvat ihmiset, joille henkilöauto on välttämätön työssäkäynnin kannalta. Työmatkoja varten sopiva joukkoliikenne on vähäistä tai sitä ei käytännössä ole lainkaan. Mitä enemmän työmatkoihin kuluu rahaa, sitä vähemmän arjen muihin välttämättömiin menoihin on varaa. Yle uutisoikin vastikään helmikuussa 2022 pariinkin otteeseen, kuinka polttoainehintojen kallistuminen vaikuttaa erityisesti maaseudulla elävien elämään. Työssäkäynnin kallistumisen lisäksi hintojen nousu eristää jutuissa haastateltujen suomalaisten mukaan heidät koteihinsa, sillä töihin liittymättömään liikkumiseen autolla ei ole varaa. On surullista katsoa, kun jotkut vanhemmat kertovat, että heillä ei ole varaa enää kuljettaa lapsiansa harrastuksiin.

Raakaöljyn hinta on nousussa. Asia on suomalaistenkin kannalta olennainen, sillä bensan hinta vaihtelee jatkuvasti raakaöljyn hinnan mukana. Ylen helmikuinen uutinen, joka oli päivitetty 14.2.2022, tietää kertoa, että öljyn hinta oli tuolloin yhteensä 95,4 dollaria barrelilta. Nordea pohti tuolloin viikkoraportissaan, voiko raakaöljyn hinta kiivetä pian jopa sadan dollarin rajan yläpuolelle. Viime aikoina bensan ja dieselin hinnat ovat nousseet muita kuluttajahintoja nopeammin ja olleet yksi inflaation aiheuttajista. Hintakehitykseen ovat vaikuttaneet kiristynyt geopoliittinen tilanne ja öljyntuotannon vaikeudet maailmalla.

Arvoisa puhemies! Maailmanmarkkinoiden lisäksi valtion toimet vaikuttavat polttoaineiden hintojen nousuun. Vuonna 2020 hallitus perusteli polttoaineveron korotusta harhaanjohtavasti indeksikorotuksena. Iltalehti uutisoi 15.12.21 tuoreen selvityksen osoittaneen, että dieselin litrahinta voisi nousta vuoteen 2030 mennessä jopa 60 senttiä jakeluvelvoitteen myötä. [Mikko Lundén: Oho!] Jakeluvelvoitteella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon huoltoasemilla myytävien polttoaineiden energiasisällöstä täytyy tulla uusiutuvista energialähteistä. Keväällä 2021 Suomen hallitus hyväksyi fossiilittoman liikenteen tiekartan. Siinä esitetään yhtenä toimenpiteenä jakeluvelvoitteen tason nostamista. Sen osuus hintojen kohoamisesta bensapumpulla on enintään 25 senttiä. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa ehdotetaan jakeluvelvoitteen nostamista 34 prosenttiin tai jopa korkeammalle, mikäli kotimainen tuotanto antaa siihen mahdollisuuden. Jo nykyisillä päätöksillä jakeluvelvoite nousee vuoteen 2030 mennessä 30 prosenttiin. Tällä hetkellä Suomessa on voimassa 18 prosentin jakeluvelvoite. Se sisältää kahden prosenttiyksikön lisävelvoitteen. Mediassa esillä olleiden tietojen mukaan keskusta ehdotti aikaisemmin jakeluvelvoitteen kiristämistä jopa 40 prosenttiin.

Huolestuttava tilanne on saanut jopa osan ammattiyhdistysliikkeestä älähtämään. Tammikuussa aloittamani lakiesityksen valmistelun tueksi Teollisuusliitto vaatii Ilta-Sanomissa 10.2.2022 julkaistun uutisen mukaan Marinin hallitukselta nopeita toimia polttoainehintojen vuoksi. Liiton mukaan hinnat ovat pian kynnys työssäkäynnille. Ratkaisuksi Teollisuusliitto esitti matkakuluvähennyksen korottamista. Vaatimusta perusteltiin muun muassa sillä, että tehtaat ja teolliset laitokset sijaitsevat keskusten ja asuintaajamien ulkopuolella eikä teollisuuden työntekijöillä ole usein muuta vaihtoehtoa kuin käyttää omaa autoa työmatkoihin. Teollisuusliiton omista jäsenistä 62 prosenttia kulkeekin kyselytutkimuksen mukaan työmatkat säännöllisesti omalla autollaan.

Jopa seurakunnissa on huomattu nousseiden polttoaineiden vaikutus. Yle uutisoi 27.1., että kohonneet sähkö- ja polttoainekustannukset ovat lisänneet diakonia-avun tarvetta. Uutisessa käsiteltiin tilannetta Hämeenlinnassa. Seurakunnan johtavan diakoniatyöntekijän mukaan moni joutuu pohtimaan nyt sitä, miten talous kestää työssäkäymisen. Elämän peruskustannukset ovat nousseet niin korkeiksi, että vähävarainen ei pärjää, vaikka olisi työpaikka. Uutisen mukaan vuonna 2021 Hämeenlinna—Vanajan seurakunnan diakonialla oli kaikkiaan 3 000 asiakaskontaktia, mikä on viitisensataa enemmän kuin vuonna 2020.

Polttoaineen lisäksi kotitalouksien ostovoimaa koettelevat muutkin haasteet. Yle kertoi 12.1.2022, kuinka sähkön hinta nousi Suomessa viime vuonna ennätykseen. Jatkoa voi uutisen mukaan olla luvassa tänäkin vuonna. Myös ruuan hinnan arvioidaan lähtevän tänä vuonna voimakkaaseen nousuun. Yle uutisoi asiasta viime syksynä pariinkin otteeseen. 4.2. Ylellä taas oli analyysia inflaatiokehityksestä yleisesti. Palkansaajien reaaliansiot laskivat Tilastokeskuksen mukaan 1,1 prosenttia loppuvuonna 21. Se on suurin pudotus reaaliansioiden kehityksessä koko 2000-luvulla neljännesvuosittain tarkasteltuna. Reaalian-

siot vähenevät, kun kuluttajahinnat nousevat nopeammin kuin ansiotaso. Uutisessa huomautetaan, että edellisen kerran lähellä samaa lukemaa käytiin vuonna 2011.

Markkinataloudessa hyödykkeiden hintamuutoksia pidetään yleisesti hyväksyttynä asiana. Markkinatalouspohjaisissa yhteiskunnissa valtioiden vaikutus alentavasti hintoihin on enimmässä määrin veropoliittista, sillä vapaaseen kilpailuun ei lähtökohtaisesti haluta liialti puuttua. Siksi polttoainehintoja ja kansalaisten ostovoimaa koskevassa keskustelussakin verotuksella on keskeinen sija. Esimerkiksi bensan hintaan suoraan vaikuttavan raakaöljyn hinnalle maailmanmarkkinoilla Suomi ei mahda käytännössä mitään. Sen sijaan verotuksen tasoa säätelemällä valtio voi vaikuttaa siihen, paljonko kansalaiselle jää rahaa arkikuluihinsa.

Verotusta keventämällä myös suomalaisten ostovoima kasvaa. Lakialoite esittääkin verovähennysoikeuden rahamäärällistä kasvattamista työmatkojen osalta. Tämä helpottaisi lukuisten suomalaisten arjen taloustilannetta työmatkojen suhteen kasvaneiden polttoainekustannusten keskellä. Nykyisen lain nojalla matkakustannuksia voi vähentää enintään 7 000 euroa, ja omavastuuosuus on 750 euroa. Lakialoitteessa esitetyn ehdotuksen mukaan lakia muutettaisiin siten, että matkakustannuksia voisi vähentää enintään 10 000 euroa, ja omavastuuosuus olisi 500 euroa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

17.57 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti tahdon kiittää edustaja Mäenpäätä tästä loistavasta lakialoitteesta, ja kannatan sitä jyrkästi, koska jokainen tietää, mitkä ovat bensan hinnat tällä hetkellä, ja valitettavasti hallitus ei tee muuta kuin työryhmiä ja pohtii asioita. Voisi tehdä, kuten Ruotsissakin toimitaan.

Tahdon kiittää edustaja Mäenpäätä tästä lakialoitteesta. Kaikki, mikä parantaa kansalaisten ostovoimaa, on erittäin positiivista ja kannatettavaa. Toivon, että lakialoite etenee suotuisasti maaliin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.58 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lundén tuossa toi esille, että hallitus ei tekisi mitään muuta kuin työryhmiä. Tämähän ei pidä paikkaansa.

Mutta ihan ensimmäiseksi haluan myös kiittää edustaja Mäenpäätä ihan ansiokkaasta lakialoitteesta. Edustaja Mäenpää on näitä tehnyt tähän vuoden alkuun, ja viime vuoden puolellakin muutaman muunkin hyvän lakialoitteen.

Täytyy nyt sen verran todeta, kun tuossa edustaja Lundén sanoi, että vain pelkkiä työryhmiä, niin kyllähän hallitus on tehnyt toimenpiteitäkin. Hallitus on päättänyt, että matkakuluvähennyksen enimmäismäärää korotetaan nyt tämän vuoden verotuksessa siitä 7 000 eurosta 8 400 euroon [Juha Mäenpään välihuuto] ja lisäksi kilometrikohtaista vähennystä korotetaan määräaikaisesti tälle vuodelle säätämällä sen määräksi 30 senttiä per kilometri. Muutokset matkakuluvähennyksessä vaikuttavat noin 570 000 suomalaisen verovelvollisen verotukseen. Ne pienentävät tietenkin staattisesti arvioituna tämän vuoden tasossa verotuloja yhteensä noin 142 miljoonalla eurolla. No, tämän lisäksihän nyt selvitetään liityntäpysäköinnin kustannusten vähennyskelpoisuutta kodin ja työpaikan välisten matkojen osalta.

Puhemies! Nämähän tehtiin ennen kuin tämä Ukrainan sota tuli. Silloin käytiin keskustelua polttoaineitten hinnoista. Olen siitä tyytyväinen, että koko eduskunta — hallitus, oppositio, kaikki eduskuntapuolueet — yhdessä tuumin nyt etsii ratkaisuja, ja siitä olen kyllä hyvin kiitollinen perussuomalaisille oppositiopuolueena, että te tuotte myös hyviä esityksiä, joita voidaan sitten yhdessä viedä eteenpäin ja etsiä ratkaisuja, koska, puhemies, kyllähän karu todellisuus on se, että polttoaineen hinta on liian korkea tällä hetkellä, ja edustaja Mäenpää tuolla puhujanpöntössä ansiokkaasti toi esille, mitä vaikutuksia sillä on ihmisten arkeen ja talouteen ja ylipäätänsäkin siihen, kuinka selvitään tässä ajassa.

Toitte, edustaja Mäenpää, esille tämän jakeluvelvoitteen. Olen kanssa kanssanne samaa mieltä siitä, että nyt kun jakeluvelvoitteita on tehty, se on itse asiassa hyvä asia, mutta tämmöisenä kriisiaikana, kun polttoaineen hinnassa näkyy nyt korotuksia tuon Ukrainan sodan myötä, en näe hyvänä jakeluvelvoitetta, ja olisikin syytä mahdollisimman pikimmiten tehdä semmoinen päätös, että jakeluvelvoite laitetaan hyllylle vaikka vuoden loppuun asti. [Puhemies koputtaa] Tällä pidetään huoli siitä, että ammattiliikenteen suuntaan ja ylipäätänsäkin suomalaisten polttoaineitten laskua saataisiin kevennettyä, kun jakeluvelvoite otetaan määräajaksi pois.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.01 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia nyt edustaja Kettuselle, että te olette täällä. Se on hyvä, että edes te ymmärrätte ja tunnustatte, että on joku merkitys sillä, että minä oppositiosta teen näitä aloitteita, koska tämäkin lakialoite on kuitenkin sillä tavalla ollut valmistelussa, ja sitten hallitus tekee juuri niin kuin meillä on käymässä tai ottaa ehkä opiksi näistä tekemistäni lakialoitteista. Mutta se, että voisi joskus tunnustaakin, mistä nämä ovat tulleet. Muun muassa maatalousrakennusten kiinteistöveron poistosta tein aloitteen syksyllä jo ja esitin sitä toki pitkäaikaiseksi, eli että se poistetaan kokonaan. Nyt hallitus otti siitä kopin mutta poisti sen vain tämän vuoden ajaksi.

Näitä tulee lisää, ja on hyvä, että täältä oppositiosta kiritetään hallitusta, ja se on sitten hallituksenkin helpompi kopioida näitä tekemiäni ja tekemiämme lakialoitteita, että kiitos, edustaja Kettunen, että olette paikalla.

Edustaja Hoskonen äsken edellisessä pykälässä puhui vielä turpeesta, ja mielenkiinnolla odotan keskustalta räväkkää aloitusta lainsäädännöksi siitä, että Suomessa aletaan turpeesta tekemään dieseliä, että saadaan omavaraisuus käyntiin ja polttoaineen hinnat alas. Että tähän kannattaa teidänkin, edustaja Kettunen, keskittyä. Siinä on raju aloite, ja saatte varmasti koko perussuomalaiselta puolueelta tuen siihen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.03 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Kriisiajassa, tämmöisessä hankalassa ajassa, näen, että eduskunnan tulee olla yhtenäinen ja etsiä ratkaisuja kansakunnan hyväksi, oli kyse sitten energiapolitiikasta, huoltovarmuuteen liittyvistä asioista, ruuasta, puhumattakaan sisäisestä tai ulkoisesta turvallisuudesta. Näissä asioissa pitää olla yhtenäinen.

No, toitte tuossa esille, että kuka kopioi ja mitä lakialoitteita: sanotaan nyt näin, että hyvä, että tämmöistä yhtenäisyyttä löytyy nyt koko eduskunnan suuntaisesti. Olen siitä kyllä

tyytyväinen, että nopeita toimenpiteitä tehtiin ennen kuin tämä Ukrainan sota alkoi, kun polttoaineitten hinnat jo silloin olivat korkealla tasolla.

Haluan vielä peräänkuuluttaa sitä, että koko Suomi pyörii kumipyörillä. Ihan huoltovarmuuden nimissä, jos katsotaan maataloutta, niin kumipyörillähän se kaikki liikkuu: maito lähtee kumipyörillä maatiloilta, ja maatiloille tulevat sitten tarvikkeet kumipyörillä. Ja nyt jos tämä kumipyöräliikenne alkaa sakkaamaan — niin kuin tässä ollaan nähty näitten kovien polttoainehintojen osalta — niin haluan vielä muistuttaa siitä, että tämä jakeluvelvoite on hyvä asia siinä, että nythän jakeluvelvoitteen piiriin tuli myös biokaasu. Biokaasuahan tässä yhteiskunnassa tulisi edistää vieläkin enemmän, että me pääsisimme tämän osalta huoltovarmuuteen, me pääsisimme sieltä fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. Me voisimme päästä irti vaikka siitä venäläisestä fossiilisesta polttoaineesta korvaamalla sen suomalaisella biokaasulla ja biokaasun tuotannolla. Näitähän meidän tulee edistää.

Mutta niin kuin sanottu, tämä jakeluvelvoite tämmöisenä kriisin aikana ei ole toimiva, ja olisinkin valmis tekemään pikimmiten päätöksiä sen suhteen, että laitettaisiin määräajaksi tämä jakeluvelvoite hyllylle, vaikka vuoden loppuun asti, [Mikko Lundén: Verot alas!] niin kuin Suomen SKAL ry on esittänyt. — No, veropolitiikan osalta myös. Nythän nähtiin Ruotsista uutiset, kuinka Ruotsi on veroja laskenut polttoaineen osalta. Näinhän teki Saksakin, eli kyllähän tätäkin toimenpidettä tulee tarkastella tässä maassa ihan sen takia, että meidän kumipyöräliikenne pyörii ja eritoten siksi, että suomalaisten kustannukset oman käytön osalta eivät muodostu liian kohtuuttomiksi. Ne ovat jo nyt kohtuuttomat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että nyt käsitellään lakialoitetta tuloverolain 93 §:n muuttamisesta. — Edustaja Mäenpää.

18.06 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Nehän liittyvät tähän suoraan kaikki, mitä edustaja Kettunen toi esiin. Ja arvostan kovasti sitä, että kun me perussuomalaiset täällä yritämme pitää alkiolaisia arvoja esillä, niin täällä on keskustastakin paikalla yleensä edes edustaja Kettunen ja edustaja Hoskonen. Arvostan kovasti, että teitä vielä kaksi suoraselkäistä löytyy sieltä keskustasta. Ja kyllä alkiolaisillakin arvoilla huoltovarmuus ja kansalaisten ostovoimasta huolehtiminen ovat tärkeimmät asiat, mitä me täällä eduskunnassamme voimme turvata. Ja sitä ihmettelenkin, kun te nyt kerroitte, että hallitus on myös lähtenyt tähän verovähennyksen korottamiseen — se on paljon maltillisempi, se hallituksen esitys — niin olisin odottanut, että edustaja Kettunen antaa suoran tukensa, koska silloin kansalaisten ostovoima paranisi vielä enemmän. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu)

Toissijaisuusasia TS 8/2022 vp
Valiokunnan mietintö SuVM 1/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.3.2022 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 137/2021 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 5/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.3.2022 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden Guernseyn kanssa tuloverotuksesta tehtyjen sopimusten muuttamisesta tehtyjen pöytäkirjojen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 15/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 6/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.3.2022 pidettävään täysistuntoon.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden Mansaaren kanssa tuloverotuksesta tehtyjen sopimusten muuttamisesta tehtyjen pöytäkirjojen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 16/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 7/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.3.2022 pidettävään täysistuntoon.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 17.3.2022 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen